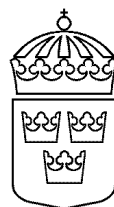

Riksdagens protokoll

2003/04:52

Torsdagen den 18 december

Kl. 09.00 – 13.48

Protokoll
2003/04:52

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 12 december.

2 § Avsägelse

Talmannen meddelade att *Ragnwi Marcelind* (kd) avsagt sig uppdraget som ledamot i Nordiska rådets svenska delegation och som suppleant i konstitutionsutskottet.

Kammaren biföll dessa avsägelse.

3 § Anmälan om kompletteringsval till Nordiska rådets svenska delegation

Talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *Gunilla Tjernberg* som ledamot i Nordiska rådets svenska delegation.

Talmannen förklarade vald till

ledamot i Nordiska rådets svenska delegation
Gunilla Tjernberg (kd)

4 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen

Talmannen meddelade att *Kent Härstedt* (s) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 19 december varvid uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Ingrid Olsson*,
att *Johan Pehrson* (fp) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 19 december varvid uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Anna Ågerfalk* och

att *Sofia Larsen* (c) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 20 december varvid uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Anders Larsson*.

5 § Ledighet

Talmannen meddelade att *Veronica Palm* (s) ansökt om fortsatt föräldraledighet under tiden den 1 januari–14 mars 2004.

Kammaren biföll denna ansökan.

Talmannen anmälde att *Kaj Nordquist* (s) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Veronica Palm*.

6 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet

Talmannen meddelade att statistiska uppgifter om riksdagsarbetet delats ut till kammarens ledamöter.

Statistiken hade fogats som bilaga till detta protokoll.

7 § Meddelande om partiledardebatt

Talmannen meddelade att partiledardebatt skulle äga rum *onsdagen den 21 januari 2004 kl. 9.00*.

8 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2003/04:160

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:160 av *Gustav Fridolin* om svensk klimatpolitik och EU:s klimatpolitik

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 20 januari 2004.

Skälet till dröjsmålet är jul- och nyårshelgen, interpellationen kommer att besvaras vid första interpellationsdebatten på det nya året.

Stockholm den 15 december 2003

Miljödepartementet

Lena Sommestad

Enligt uppdrag

Lena Ingvarsson

Expeditions- och rättschef

Till riksdagen

Interpellation 2003/04:178 av Louise Malmström om framtiden för yrkesgrupperna inom förskolan

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 27 januari 2004.

Skälet till dröjsmålet är att det är fullt i kammaren den 16 december.

Stockholm den 15 december 2003

Utbildningsdepartementet

Lena Hallengren

9 § Anmälan om inkomsten faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen

Talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2003/04:FPM41 Kommissionens översynsrapporter för anslutnings- och kandidatländerna samt strategi för den fortsatta utvidgningen av EU
KOM(2003)676 till utrikesutskottet

10 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid

Föredrogs och hänvisades

Propositioner

2003/04:29 till trafikutskottet

2003/04:40 till socialförsäkringsutskottet

2003/04:52 till finansutskottet

2003/04:55 till lagutskottet

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för ovanstående propositioner skulle förlängas till *fredagen den 23 januari 2004*.

11 § Samhällsekonomi och finansförvaltning

*Samhällsekonomi och
finansförvaltning*

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2003/04:FiU2

Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning (prop. 2003/04:1 delvis och skr. 2002/03:137).

Anf. 1 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Finansutskottets betänkande FiU2 handlar om utgiftsområde 2, samhällsekonomi och finansförvaltning. Upplysningsvis kan jag berätta att där behandlas anslag till myndigheter som Konjunkturinstitutet, Ekonomistyrningsverket, Statskontoret, Kammarkollegiet, Nämnden för offentlig upphandling, Statens kvalitets- och kompetensråd,

Ekonomiska rådet, Finansinspektionen, Insättningsgarantinämnden med mera. Totalt omfattar utgiftsområdet drygt 9 miljarder kronor.

Jag tycker att det i detta betänkande finns två saker som man kan peka lite extra på. Bland annat behandlar utskottet ganska ingående de ekonomiska delarna rörande Riksrevisionen, den nyinrättade myndigheten. Utskottet har pekat på att behandlingen av riksdagens myndigheter egentligen inte på något sätt bör avvika från det sätt regeringen behandlar sina myndigheter på. Det gäller både de ekonomiska aspekterna och hur man i myndigheterna hanterar lönefrågor och annat. Utskottet har också uttryckt att man gärna vill se ordentliga målformuleringar från myndigheten som pekar på inriktningen på den verksamhet man bedriver.

Det andra jag skulle vilja peka på är att utskottet i sin helhet, avseende hela utgiftsområdet, föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att målformuleringen och målen ska vara upprättade på ett sådant sätt att man också lätt kan följa upp resultaten. Därvidlag tycker utskottet att regeringen bör återkomma och till nästa år ytterligare förbättra målen och möjligheten att följa upp dem, så att det blir lättare för utomstående och även för riksdagen och utskottet att se hur resultatet för verksamheten inom utgiftsområdet har varit.

Till sist vill jag också säga att det i betänkandet finns fem reservationer och sex särskilda yttranden.

Anf. 2 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Om riksdagen tidigare i höstas hade stöttat det moderata förslaget till budgetpolitik hade vi i dag inom det här verksamhetsområdet kunnat spara 70 miljoner kronor, bland annat genom att minska statlig byråkrati och statligt statistikinsamlande.

Däremot är det fortfarande möjligt att stödja vårt förslag om att privatisera ett par statliga företag och på det sättet minska statens skuldbörda och räntekostnader. Aldrig tidigare har det väl varit så tydligt som i dag att staten är en olämplig företagsägare. Korruptionen inom Systembolaget, mutmisstankar i aktiebolaget Vin & Sprit, miljardförluster inom SJ och Teracoms misslyckade mångmiljadsatsning på marksänd digital-TV talar sitt eget språk. I slutänden är det skattebetalarna som får stå för notan.

Svenska staten är Sveriges största företagare, räknat både i omsättning och i antalet anställda. Totalt omfattar det statliga företagandet 62 olika bolag, med verksamhet inom energi, råvaror, konsumentvaror, tjänster, turism, handel, telekom, transport, finans och fastigheter. 80 % av bolagen verkar på fullt konkurrensutsatta marknader, medan övriga är lagstadgade monopol. Företag med statligt ägande utgör i dag hela 25 % av det inhemska näringslivet och har omkring 200 000 anställda.

Offentligt ägda företag kan ofta påverkas negativt av sin ägarstruktur. De riskerar att bli redskap för politiska ambitioner som hämmar deras utveckling genom att företagen tvingas göra andra prioriteringar än de rent affärsmässiga.

Vi moderater har i det här betänkandet föreslagit att två företag, Statens bostadsfinansieringsaktiebolag – även kallat SBAB – och fastighetsbolaget Vasakronan, ska privatiseras. SBAB är i dag Sveriges fjärde största bolåneföretag med en marknadsandel på ca 14 %. På företags-

marknaden är SBAB:s marknadsandel 19 ½ % och på privatmarknaden 7 ½ %. Utlåningen uppgår i dagsläget till över 150 miljarder kronor.

Vasakronan, det andra företag vi föreslår ska privatiseras, är i dag ett stort fastighetsbolag med inriktning på kommersiella lokaler i Stockholm, Göteborg och Malmö. Företaget har fastigheter till ett marknadsvärde av närmare 40 miljarder kronor. Under de senaste åren har man till exempel köpt upp kontorsfastigheter runt Hötorget i Stockholm, Kista Science Tower, Infra City och Scandic Crown Hotel mellan Stockholm och Arlanda.

Det är orimligt att skattebetalarna ska vara de som ytterst tar de ekonomiska risker som det innebär att spekulera på dessa olika marknader. Med skattebetalarnas pengar i ryggen spekulerar staten, och om det skulle gå fel är det skattebetalarna som i slutändan får stå för notan.

Om vi till exempel skulle drabbas av en ny kris på fastighetsmarknaden, likt den vi drabbades av i början av 90-talet, är det skattebetalarna som får stå för notan när Vasakronans fastighetsinnehav sjunker i värde. Det kommer också att vara skattebetalarna som får stå för notan när SBAB:s låntagare inte längre kan betala sina lån.

Det vore mycket klokare att privatisera dessa två företag och betala av på statsskulden så att statens räntekostnader kan minskas och så att därmed både dagens kostnader för skattebetalarna och risken för ännu större kostnader i framtiden minskas.

Herr talman! Jag yrkar bifall till reservation 3.

Anf. 3 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Det är lätt att slösa med andras pengar, alldeles för lätt. Vi har sett det i form av lyxrenoveringar och överdrivna bonusprogram. Men vi måste också själva fundera en del över vad vi använder andras pengar till, de pengar som staten tar in genom skatter. Jag tänker inte bara på de senaste dagarnas avslöjanden om förhållandena här i riksdagen utan också det större perspektivet – hur stor den gemensamma sektorn ska vara och hur effektivt skattepengarna används.

Jag tycker att finansutskottet har ett särskilt ansvar att hålla i pengarna, inte bara när det gäller utgiftsområden som tillhör andra utskott, utan vi i finansutskottet har framför allt ett ansvar att föregå med gott exempel.

Inom utgiftsområde 2 finns det en hel del att göra för att effektivisera statsförvaltningen, krympa den och sänka kostnaderna. Vi tycker att det behövs en översyn inom utgiftsområdets myndigheter, arbetsuppgifter som delvis överlappar varandra. Och vi tror att det går att nå en bättre effektivitet genom samordning och tydligare uppdrag.

Folkpartiet har varit väldigt försiktigt med att klä detta i siffror i vårt budgetförslag, men att möjligheterna finns är alldeles uppenbart. Ett exempel är möjligheten att samordna Konkurrensverket och Nämnden för offentlig upphandling. Det skulle skapa en effektivare översyn och kanske framför allt en effektivare översyn när det gäller kommunernas och landstingens sätt att sköta konkurrensen. Ett annat exempel är att avveckla Statens kvalitets- och kompetensråd. Det är också av detta skäl som vi föreslår en försäljning av SBAB och Vasakronan. Staten ska inte bedriva affärsverksamhet på väl fungerande marknader. Det har, som vi tidigare har hört, tydligt understrukits av höstens händelser.

Herr talman! 2003 har varit ett provningens år för den finansiella sektorn. Oro i världen och en svag konjunktur har utmanat finansmarknadernas stabilitet. Den utmaningen har marknaden klarat bra. Banksystemet har trots en svag konjunktur under de senaste åren visat ett gott resultat, och det är viktigt för stabiliteten i en marknadsekonomi. Men vi ska nog inte blåsa faran över för gott. Det finns all anledning att fortsätta att hålla ögonen på utvecklingen av finansmarknaden. Även om det inte är ett systemhot ställer till exempel hushållens höga belåning en del frågor inför en väntad ränteuppgång.

Den riktigt stora utmaningen just nu handlar kanske inte om ekonomi utan om förtroende. Den finansiella sektorn har klarat den ekonomiska lågkonjunkturen väl, men hur den klarar sig ur den svaga förtroendekonjunkturen återstår att se.

Förtroendet för den finansiella marknaden har fått sig en törn, och tydligast tar det sig uttryck i skepsisen gentemot livbolagen. Några livbolag har förvisso problem att nå konsolideringskraven, men stabiliteten hotas inte av en dålig ekonomi, utan problemet är snarare brist på etik. En väl fungerande finansmarknad är viktig för en modern ekonomi. Därför är det ett stort problem om förtroendet undergrävs. Men det är också viktigt att dra rätt slutsatser av detta. En ineffektiv och överreglerad finansmarknad krymper växtkraften i en ekonomi och försämrar därmed välförhållanden. Det förlorar också konsumenterna på. Därför måste vi så långt som möjligt undvika att möta den nuvarande förtroendekrisen med nya lagar och nya onödiga regler som lägger hämsko på utvecklingen och konkurrensen. Det är lätt att kräva fler regler och skarpare lagstiftning. Men, som någon sade, kan nya regleringar aldrig ersätta behovet av ett tydligt ägaransvar.

Finansinspektionens generaldirektör har flera gånger betonat behovet av ökade resurser och nya sanktionsmöjligheter för att klara tillsynen i framtiden. Folkpartiet delar den åsikten. För nästa år förstärks Finansinspektionens anslag med 8,5 miljoner kronor. Det är bra. Men vi kommer under de närmaste åren att behöva fatta ytterligare beslut både om mer resurser och om mer muskler till Finansinspektionen. Det är nämligen viktigt att Finansinspektionen fungerar för att upprätthålla effektivitet och förtroende på finansmarknaden.

Herr talman! Detta betänkande spänner över en rad olika intressanta områden, men för att vinna tid sätter jag punkt här. Jag yrkar bifall till reservation 3, men jag står även bakom Folkpartiets reservation 5.

Anf. 4 OLLE SANDAHL (kd):

Herr talman! Värdet av den verksamhet som faller under utgiftsområde 2 har på senare tid kommit till allt tydligare uttryck, inte minst medierna har bidragit till att belysa behovet. Ord som Skandia, Systembolaget, Vin & Sprit har blivit laddade.

Det leder omedelbart in på vårt förslag att utvidga och förtydliga målen för politikområdet Finansiella system och tillsyn. Vi föreslår att stycket om effektivitet kompletteras med några enkla ord: ”främja en väl utvecklad affärsetik”, så att lydelsen blir: ”— — — att det finansiella systemet ska vara effektivt, *främja en väl utvecklad affärsetik* och tillgodose såväl samhällets krav på stabilitet, som konsumenternas intresse av ett gott skydd.”

Vi vill också komplettera andra stycket så att lydelsen blir: ”– – – att tillsynen ska bedrivas effektivt *för att upprätthålla och stärka allmänhetens och finansiella aktörers förtroende för den finansiella sektorn.*”

Osäkerhet och brist på förtroende kostar merarbete, tid och pengar för att kompensera osäkerheten. Höga transaktionskostnader och osäkerhet motverkar ekonomisk utveckling. Vi hänvisade tidigare liksom i dag till nobelpristagaren Douglas North som har fastställt betydelsen av en fungerande etik. En god marknadsekonomi förutsätter lagar, förordningar och väl fungerande institutioner som grund för ett öppet och ärligt samhällsklimat. Men det räcker inte med det formella regelverket. Det fordras utöver detta en kultur av etik och av förtroende bland marknadens aktörer. Det finansiella systemet är allt änsliare för störningar som lätt får tillväxthämmande konsekvenser. Det är med andra ord inte renodlat teoretiska esoteriska skäl till finansiell etik som det är fråga om, utan det är krassa realiteter med effekt i kronor och ören.

I utskottsbetänkandet avstyrks förslaget. Man skriver att man har ”svårt att se” nyttan. Kanske är det just synproblemen som gör att man är lite isolerad i sin bild av det som sker inför våra ögon.

Kristdemokraterna har funnit att det finns möjligheter att effektivisera inom utgiftsområdet som i bästa fall skulle leda till förbättrad verksamhet samtidigt som kostnaderna blir mindre. Vårt förslag är specificerat men tyvärr helt passé efter det att redan fattade budgetbeslut eliminerat förslaget. Jag nämner därför bara ett par exempel på insatser som vi bedömer vara fördelaktiga.

Nämnden för offentlig upphandling har uppdraget att tillse, utveckla och effektivisera den offentliga upphandlingen. Det samlade värdet av svensk offentlig upphandling uppgår till minst 20 % av BNP – 400 miljarder kronor. En konkurrensfrämjande hantering av den stora andelen offentliga upphandlingar är avgörande för Sveriges ekonomi och utveckling. Marknadsfunktionen förutsätter som en ren basfunktion att det legala ramverket med öppenhet, konkurrens, affärsmässighet och objektivitet fungerar.

Nämnden för offentlig upphandling ska utifrån lagen utöva tillsyn över 10 000 upphandlande enheter som årligen gör minst 200 000 förklarade upphandlingar, 3 500 direktivstyrda och ett stort antal direktupphandlingar. Med så få som tio anställda och med ett anslag på 8 miljoner kronor, en olämplig myndighetsstruktur och en avsaknad av sanktionsmöjligheter är nämnden rimligen klart begränsad i att utföra sitt uppdrag.

Herr talman! Vi menar, som tidigare, att nämnden i samband med en resursförstärkning bör övergå till att vara en självständig del av Konkurrensverket. En samlokalisering ger effektivitetsvinster och ger samtidigt syn för sägen att upphandlingslagen i första hand är en konkurrenslagstiftning.

Vi kristdemokrater föreslår att samordningen inleds redan år 2004 och vill samtidigt förstärka Nämnden för offentlig upphandling med 3 miljoner kronor.

Angelägenheten i Finansinspektionens uppgift att främja stabilitet i det finansiella systemet genom tillsyn av finansiella institut och konsumentskydd och genom att utarbeta och följa upp regler för instituten, informera och hantera klagomål är rimligen uppenbarad för alla och envar efter vad som har skett under året. Insikten underhålls med nya intryck på daglig basis.

Den snabba tillväxten och den kraftigt ökande komplexiteten inom finanssektorn ställer allt högre krav på moral och regelefterlevnad. Antalet insidertransaktioner och kurspåverkande manipulationer tenderar enligt flera bedömare att öka. Det ligger i den finansiella marknadens eget intresse att lagar och regler efterföljs.

När det gäller Finansinspektionen har vi länge föreslagit en förstärkning. Institut som är under tillsyn betalar årligen avgifter till statskassan. Finansinspektionen har liksom andra statliga myndigheter ett ramanslag för sin verksamhet. Vi anser att Finansinspektionen som tillsynsmyndighet på sikt bör debitera finansinstitutet direkt för sin verksamhet. Genom att låta Finansinspektionen själv förfoga över sina intäkter ges möjlighet till snabb förnyelse och expansion när så är nödvändigt utan att gå omvägen via statsbudgeten.

Det handlar bland annat om att snabbt kunna rekrytera de mycket specialiserade kompetenser som behövs. Detta är den rimliga utvecklingen om Finansinspektionen ska bli en verklig marknadskontrollant. I viss grad har regeringen nu gått oss till mötes, såtillvida att man föreslår att åtminstone en mindre del av verksamheten ska få finansieras med direkta avgifter, nämligen vissa anmälningar och tillstånd. Detta är uppskattat av oss kristdemokrater. Tyvärr går regeringen bara en bit på den antrända vägen. Men varje resa börjar, som bekant, med ett första steg.

För planperioden föreslås inga förändringar av anslaget. Men regeringen bör ges i uppdrag att komma med förslag om en mer ändamålsenlig finansiering av Finansinspektionen. En verkkningsfull insats kräver också utvidgade möjligheter till sanktioner och påföljder.

Herr talman! Med detta yrkar jag bifall till reservation 1 under punkt 1.

Anf. 5 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! I det här betänkandet, där vi tar ställning till anslagen, möter vi på majoritetssidan inte något stort motstånd i det formella beslutet. Men en hel del särskilda yttranden har avgetts om anslagen. Vi har hört dem redovisas.

Jag har försökt lyssna. Nyss hörde vi Olle Sandahl säga att varje resa börjar med ett första steg. För min del kan det här ses som mitt första steg. Jag har lyssnat, och i går kväll läste jag reservationerna. Även motionerna har jag tidigare läst. Jag kan inte säga att jag kategoriskt avvisar samtliga förslag som oppositionen lägger fram.

Mellan raderna kan det i utskottsbetänkandet utläsas att en hel del av oppositionens förslag är under övervägande, enkelt uttryckt. Regeringen funderar på dem, och vi i Vänsterpartiet gör också det. Om vi kan göra effektiviseringar här ska vi naturligtvis göra det. Vi ska ju ta en ny budget. Jag hoppas, och tror, att vi då har kommit närmare ett slutligt ställningstagande vad gäller till exempel kvalitetsrådet.

Jag tror nämligen att vi kan göra effektiviseringsvinster i den centrala statliga förvaltningen. Oppositionen har nog rätt i den meningen. Men vi är inte riktigt framme vid våra ställningstaganden där ännu. Men, som sagt, jag lyssnar. Ni har inte helt fel men vi är alltså inte färdiga för beslut ännu. Att erkänna att vi nog kan fundera vidare i er riktning är väl så nära en konstruktiv debatt man kan komma.

Också vi i Vänsterpartiet har på den punkten ett särskilt yttrande. Vi står bakom betänkandet och yrkar avslag på alla reservationer. Men vi har en motion där vi talar om folk- och bostadsräkningen. Det finns anslag för en sådan räkning. De anslagen har inte använts. Då kan man säga att pengar sparas. Men det är inte alltid bra att spara pengar. Uppgifterna behövs. Kommuner behöver uppgifter. Det behövs uppgifter för att planera trafiksituationen och skolan. Allting behövs det uppgifter om för att man ska kunna planera. Kanske finns det andra alternativ när det gäller att göra detta. Det finns en redovisning i betänkandet men här har ingenting hänt.

Det går rykten om att något parti säger: Nej, vi ska inte välja den metoden därför att det finns integritetsproblem och så vidare. Nu ska vi inte alltför mycket tro på rykten. I varje fall måste vi mycket snabbt bestäm oss. Här menar jag – och det säger jag till både oppositionen och samarbetspartierna – att vi måste leverera besked inför nästa budget. Det gäller att få ett godtagbart system så att vi för samhällsplaneringen får färsk uppgifter om hur människor bor, lever och förflyttar sig.

Om jag nu var vänlig mot oppositionen hoppas jag att oppositionen är vänlig mot mig och hjälper mig och Vänsterpartiet med att driva på i frågan.

Jag har också lyssnat på vad som sagts på några andra punkter. Mellan raderna i betänkandet, herr talman, finns det många intressanta slutsatser som den uppmärksamme läsaren kan ta del av. Vi hinner dock inte med att ta upp allting. Vi ska ju, som herr talmannen har begärt, ha kort talartid. Därför kan vi inte ägna oss åt alltför mycket av den typen av exegetik och noggranna studier. Det finns i alla fall mycket som är intressant mellan raderna här. Majoritetssidan rör sig faktiskt och tar del av och svarar upp mot oppositionens kritik – det goda demokratiska samtalet. Men vi ska inte bara vara goda mot varandra, för då blir vi för snälla och då blir debatten tråkig.

Jag lyssnade också på Moderaternas talesman som sade att de senaste händelserna visar att staten är en dålig ägare. Ja, är staten en dålig ägare?

Om vi nu har situationen att ett företag bestämmer sig för att försöka muta ett annat företags personal vem är då den dålige ägaren? Jag tycker att de som börjar med skurkstrecken är den riktigt dålige ägaren. Jag tror att en del privata företag ägnar sig åt sådant. Det finns också uppgifter om att något statligt företag gör det.

Gunnar Axén sade också att om det är staten som är ägare kan det leda till att ägaren och företaget tar andra hänsyn än rent affärsmässiga hänsyn. Ja, men det är just det som ska göras om man har en demokratisk ägare. Tar man bara rent affärsmässiga hänsyn kan man väl muta. Jag tänker då på Rotums kanoner och krut och på detta med att sälja sprit och kränga cigaretter och att inte ta andra hänsyn än rent affärsmässiga hänsyn.

Ja, men vi har Systembolaget och Vin & Sprit just för att ta andra hänsyn än de rent affärsmässiga. Det är lysande argument som vi får från Moderaterna om varför vi ska ha en demokratisk insyn i de här företagen. Återigen har vi detta med Rotums krut och kanoner och med att sälja sprit till alla och envar.

Reimersholms gamle brännvinsbaron ska vi inte ha tillbaka, eller hur? Då är det bättre att ha Lagerblad som vi kan kritisera och ställa krav på. Jag har samarbetat med Lagerblad i Finansdepartementet. Han är en av de personer med den största integritet som jag i min politiska verksamhet har träffat på. Det kan förekomma oegentligheter hos Vin & Sprit. Men jag känner mig trygg med att Lagerblad försöker motarbeta sådana. Vi kände oss dock inte trygga i politiken när brännvinsbaronerna härjade. Det där vill vi väl inte ha tillbaka? En gång i världen fick vi Systembolaget just för att få ett slut på brännvinsbaronernas valde, baggböleri och allmänt elände.

Vi hörde Olle Sandahl från Kristdemokraterna säga: Vi vill ha nya mål för den statliga verksamheten. Sandahl är en människa som jag hellre lyssnar på. Jag måste säga att jag tog intryck av det som sades. Ja, en resa börjar med det första steget.

Min resa har börjat, Sandahl, jag ska fundera på om vi kan få in den typen av skrivningar. Det är just det vi ska använda vårt ägande till. Det är klart att det ska finnas etiska regler för det statliga ägandet, men vi ska inte vara som vilken kollektiv kapitalist som helst. Nej, det ska vi inte vara, men vi ska också vara kollektiva kapitalister, och då ser jag att det finns två anledningar för staten att äga företag. Ett: Vi har etiska och sociala principer bakom vårt ägande, som bakom Vin & Sprit och Systembolaget. Och så finns ett annat bra skäl: Vi tjänar pengar. Det är inget föraktfullt skäl att äga någonting, eller hur? Det är väl bra. Det är väl enkelt att tänka: Varför ska staten ibland äga ett företag och inte sälja det? Jo, därför att vi tjänar pengar. Det kan mycket väl vara så att vi säljer ett företag, och andra berikar sig på det, för vi sålde till ett underpris, såsom man har gjort i många länder där man av principiella och ideologiska skäl säljer saker. Då slipper man vissa räntekostnader, men man går förlust av de goda inkomsterna, som vida överstiger de räntor som man skulle ha behövt betala. Varför ska staten bete sig så och förvalta skattebetalarnas pengar så dåligt? Det vore förskingring av allmän egendom. Den gode kollektive kapitalisten är inte att förakta, för han gör att skattebetalarna slipper betala mer i skatt i framtiden. Varför ska framtidens skattebetalare betala onödigt höga skatter bara för att några av ideologiska skäl sålde statlig egendom som gav god avkastning? Det leder till onödigt högt skattetryck, Axén, och det ska vi inte ha genom att förslösa allmän egendom, bara för att man av principiella skäl inte vill tjäna pengar. Dumt!

Man är nästan vilse i pannkakan.

Det här är en av de viktigaste sakerna vi nu har tagit upp, och nu har mina åtta minuter gått, herr talman.

Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet och avslag på samtliga reservationer.

Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Lars Bäckström anför två argument för att staten ska ägna sig åt att driva företag. Det ena är att staten ska ställa särskilda krav på företagen, att de inte ska tjäna pengar. Vi har ju sett hur det har gått när man har gjort det. Ta Teracom som ett exempel, utbyggnaden av det digitala marknätet för TV-sändningar. När detta experiment är klart kommer det att kosta skattebetalarna närmare 10 miljarder kronor. Det är inte rimligt att skattebetalarna ska stå för misslyckad statlig spekulation i affärsmässig verksamhet. Titta på SJ, som går med kraftiga underskott och där skattebetalarna måste pumpa in miljardbelopp för att företaget inte ska gå omkull. Det är väl inte rimligt.

Sedan säger Lars Bäckström också att de företag som vi inte ska ställa särskilda krav på ska vi driva för att göra vinst. Det är väl bra om de ger vinst i dag, Lars Bäckström, men vi vet inte om de ger vinst i morgon. De kan förorsaka skattebetalarna samma typer av förlust som vi ser i dag inom Teracom, inom SJ och på annat håll. De förlusterna kan de företag som i dag ger vinst förorsaka skattebetalarna i framtiden. Det är inte rimligt; vi ska inte spekulera med skattebetalarnas pengar. Kan Lars Bäckström tala om för mig varför staten ska spekulera i hotellfastigheter, kontorsfastigheter eller i kreditgivning? Vi har sett i de länder där staten drev alla företag – Lars Bäckströms förebilder – hur det fungerade med det statliga ägandet. Det fungerade inte alls.

Anf. 7 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag förstår att Gunnar Axén menade DDR, Sovjetunionen, Rumänien, Kuba, Nordkorea etcetera. Men det är bara en hake i logiken: De är inte mina förebilder, för de styrdes av odemokratiska socialister som trodde på planekonomin. Det gör inte jag och har inte gjort det mer än möjligen åren 1969–1970, ungefär den perioden. När jag var kanske 15–16 år trodde jag ett tag på planekonomin. Sedan studerade jag mer och såg att det inte fungerar och strider mot vissa ekonomiska grundlagar. Nej, men jag kan dokumentera den åsikten; jag har skrivit i hela mitt liv. Ungefär då avfärdade jag tanken på planekonomi. Nu har vi löst det problemet.

Så till svar på frågorna. Är Teracom en dålig satsning? Ja, det är det. Det är ungefär så att vi därmed har bevisat att staten är en olämplig ägare. Marknadsekonomin innehåller misslyckanden och lyckanden. Det är idén med marknadsekonomin. Om man kan garantera att staten aldrig gör dåliga affärer då är man planekonom. Om man garanterar att viss typ av ägande inte innebär möjligheter till förlust då är man planekonom. Det verkar nästan som att Axén har en liten dragning åt den planekonomiska tron att man som ägare kan garantera någonting. Det kan man inte i marknadsekonomin. Det var någon som sade en gång att marknadsekonomi utan konkurser är som religion utan helvete. Det finns inte på riktigt. Man kan aldrig garantera något.

Axén sade tidigare om Vasakronan att om det går dåligt på fastighetsmarknaden får skattebetalarna ta smällen om man äger Vasakronan. Ja, ni som sitter här, minns ni fastighetskrisen? Fick skattebetalarna ta smällen när de privata fastighetsbolagen hade spelat monopol på riktigt och med riktiga pengar köpte och sålde? De fick ta smällen den gången

också. Det är alltid skattebetalarna som får ta smällarna när Skandia och andra missköter sig.

Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Herr talman! Det där sista var ett lite tokigt exempel. Skattebetalarna är inte de som drabbas av att Skandia i dagsläget har misskött sig. Men om statliga företag missköter sig då är det skattebetalarna som får ta smällarna. När man hör Lars Bäckströms ambitioner vad gäller att driva affärsmässig verksamhet kan man mycket väl tro att han är tillbaka i de planekonomiska visionerna.

Jag kan inte förstå att någon som vill säga att han tar ansvar för medborgarnas framtida väl och ve ska tvinga in medborgarna i ett ägande av spekulerande och vinstdrivande företag. En sak är väl om medborgarna själva investerar i aktier, spekulerar, gör bedömningar och tar risker. Men vad Lars Bäckström vill göra, och gör som försvarare av statligt företagande, är att tvinga svenska folket till att ta risker, som de inte har bett om.

Det är mycket klokare och mycket sundare att privatisera de statliga företagen, betala av på vår allt större statsskuld för att minska medborgarnas kostnader för den här statsskulden. Det är en mycket klokare och mycket sundare politik. När Lars Bäckström får tänka efter och har släppt den profitjakt som han verkar vara på i dag kanske han kommer till sans och inser att det är ett sundare sätt att förvalta skattebetalarnas pengar.

Anf. 9 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag håller med om att exemplet Skandia inte är perfekt, men det är ändå intressant. Om Skandia går i putten, precis som man gjorde en gång på fastighetsmarknaden, kommer samhället att behöva gå in och rädda situationen. Samhället och skattebetalarna är alltid den yttersta garanten för att hålla människor skadeslösa för marknadsmisslyckanden. Så är det. Men Axén, hör dina ord: De spekulerande företagen. Vem är det som är rabulisten och våldsamt kritisk mot marknadsekonomin? Vasakronan är ett normalt företag på fastighetsmarknaden som försöker tillämpa etiska principer – ett spekulerande företag, säger Axén. Det är ett normalt företag på fastighetsmarknaden. Jag säger inte att fastighetsföretag bör recenserar som spekulerande – förr kanske, på yuppie-tiden med tjejerna och killarna i Armanikostymer och med Stureplanschampagne. Men nu har vi lite grann börjat få kontroll på fastighetsmarknaden – och det är bra – tack vare vår gemensamma politik.

Det är inte spekulation att driva affärsmässig verksamhet. Jag sade att det finns två intressen: sociala skäl och att tjäna pengar. Vin & Sprit är ett utmärkt exempel. Vi har möjlighet, som Sandahl var inne på, att ställa etiska krav på dem.

Man har inte möjlighet att ställa samma etiska krav på en massa privata spritföretag. Men man kan tjäna pengar samtidigt. Det är liksom en vinn-vinn-situation.

Tänk efter ni på det moderata partikansliet och ni som är borgerliga om vi hade sålt Vin & Sprit för tio år sedan, hur mycket mindre inkomster hade vi inte haft då? Tänk efter hur mycket mer i skatt vi hade fått betala som kompensation för de vinstpengar som vi i dag får från Vin &

Sprit. Vilken otroligt dålig affär vi hade gjort! Det vore en så misslyckad affär att man hade skrattat åt en sådan ägare: Varför sålde du nu? Jo, jag räknar med att företaget kommer att öka i värde under de närmaste åren så jag känner mig tvungen att sälja nu. Vilken otroligt dålig ägare det vore!

Ägna er inte åt vare sig politik eller kapitalism. Uppenbarligen klarar ni ingendera.

Anf. 10 LENA EK (c):

Herr talman! Ärade ledamöter! Ärade åhörare! Vi lever i en tid när vi inte riktigt har vant oss vid hur ekonomin ser ut. På något sätt är samhällsdebatten sådan att det känns som att vi fortfarande har överskott i statens finanser, att vi har ett stabilt ekonomiskt läge och att högkonjunkturen kommer som ett brev på posten. Men i stället har staten ökande underskott och vi har en väldigt vacklande konjunktur. Det sker besparingar på allt. Arbetslösheten ökar. Vi får inte ordning på sjuktalén.

Rädda Barnen har lämnat en väldigt tydlig och djupt deprimerande rapport om att barnfattigdomen ökar. Samtidigt diskuterar vi om man ska momsbelägga sådan ideell verksamhet som bedrivs av Myrorna, Röda Korsets Kupan och Stadsmissionens återvinningsaffär.

I statsbudgetförslaget sparas det i stort sett överallt utom på Regeringskansliet och utgiftsområde 2 *Samhällsekonomi och finansförvaltning*. De myndigheter som ingår under detta utgiftsområde är samhällsnyttiga. De gör ett bra jobb. Personalen är ytterst kompetent. Men för mig är det stötande att det inte sparas också på detta utgiftsområde.

Nästa år ska man göra av med 9 198 142 000 kronor, och jag tycker att ett rimligt mål är att vi gemensamt diskuterar om vi kan spara kanske 10 % på detta utgiftsområde med tanke på hur det ser ut på andra utgiftsområden och hur det ser ut för människor runtom i vårt land och särskilt för de svaga grupperna.

Vi föreslår en besparing på 221 miljoner kronor, vilket är väldigt blygsamt i det här sammanhanget. Men vi avser att fördjupa denna diskussion och skulle gärna föra den tillsammans med flera partier för att åstadkomma en moralisk-etisk balans på det här utgiftsområdet.

Icke desto mindre har vårt förslag blivit nedröstat. Vi diskuterar nu betänkandet på detta utgiftsområde som bygger på majoritetens ramar. Jag ska ta upp tre områden som behandlas i betänkandet, ekonomisk styrning, ägandet av SBAB och Vasakronan samt Fastighetsverkets och Fortifikationsverkets förvaltning av känsliga skärgårdsmiljöer.

Utskottet har i full enighet kritiserat de föreslagna budgetskrivningarna när det gäller styrning, målbeskrivningar och tekniken i budgetarbetet. Jag tycker att detta är en oerhört viktig diskussion. Det har ju gått lite upp och ned när det gäller hur vi i riksdagen har ägnat oss åt detta med mål och ekonomisk styrning. För några år sedan var diskussionen livligare än vad den har varit på senare tid. Men jag uppskattar väldigt mycket att denna diskussion nu kommer upp eftersom den är oerhört nödvändig.

Jag ska lyfta fram några exempel ur den här diskussionen. Ett exempel är sättet att dela in politikområdena. Det stämmer inte alltid med utskottens olika arbetsområden. Denna brist på överensstämmelse gör att det finns politikområden som inte är sammanhållna.

Ett exempel som nämns i betänkandet är Lotteriinspektionens förvaltningsanslag. Finansutskottet svarar för mål- och resultatstyrning medan kulturutskottet prövar inspektionens anslag. Det här är inte bra. Det gör att styrningen försvagas och det demokratiska inflytandet över budgeten minskar, och det är självklart att uppföljningen blir sämre. Detta behöver åtgärdas.

De mål som finns för olika politikområden är väldigt allmängiltigt formulerade. Därför är det svårt att se sambandet mellan utvärderingar som visar att saker inte fungerar och skarpa beslut i budgeten som styr mot en bättre verksamhet. Det innebär att också detta behöver åtgärdas. Sambandet mellan uppföljningsresultat och föreslagna anslagsnivåer måste bli tydligare.

Dessutom måste målen vara tydliga och lätt avläsbara. I den text som alla partier står bakom finns det några formuleringar som jag ska citera ur betänkandet. Så här står det på s. 11: För delområdet Statliga arbetsgivarfrågor är exempelvis målet ”en samordnad statlig arbetsgivarpolitik som säkerställer att relevant kompetens finns för att åstadkomma efterfrågat resultat”. Vem vill inte ha relevant kompetens för att nå ett efterfrågat resultat? Det är ju ett mål som är fullständigt omöjligt både att följa upp och att diskutera politiskt. Det blir därför närmast skrattretande om man pratar om ekonomisk styrning.

Ett annat exempel finns inom delområdet Ekonomisk styrning och kontroll där målformuleringen är: ”Ett efterfrågestyrt, ändamålsenligt och kostnadseffektivt stöd till Regeringskansliet och statliga myndigheter”. Javisst, men hur mäter man och värderar det målet? Hur följs det upp? Detta är ju snömos.

Ett tredje exempel: För delområdet Statliga garantier och särskilda åtaganden gäller att ”verksamheten ska bedrivas på ett effektivt sätt”. Man kan fråga sig om någon i oppositionsställning skulle säga: Nej, av ideologiska skäl ska den här verksamheten inte bedrivas på ett effektivt sätt. Med sådana mål blir styrningen bara en ren illusion.

När detta med politikområden infördes och delmålen började preciseras för några år sedan gjorde vi ett ärligt försök att skriva våra motioner efter denna indelning. Men sedan ”deletade” vi dessa försök eftersom det blev omöjligt att följa detta. Det är också en av förklaringarna till att det i de alternativa motionerna inte finns någonting som svarar upp mot de här skrivningarna. Innehållet är sådant att det är som ett slag i luften att försöka att åstadkomma någon alternativ politik. Därför är det oerhört bra att det finns ett tillkännagivande om att skärpa den ekonomiska styrningen på det här området.

Då går jag över till området SBAB och Vasakronan. Vi har inte på länge fört någon ideologisk debatt om varför staten ska äga olika företag eller olika delar av infrastrukturen. Möjligen är debatten i dag en början på en sådan diskussion som vi har efterlyst. Vi har skrivit en omfattande näringslivspolitisk motion för att få till stånd en diskussion om det statliga ägandet. För två år sedan väckte jag en enskild motion om en etikkommission också för statliga bolag.

Lars Bäckström säger att det ska finnas etiska principer och att det är en anledning till att ha ett statligt kollektivt ägande. Den andra anledningen som han nämnde var för att man ska tjäna pengar. För min del säger jag ja till etiska principer. Det är en viktig anledning för att ha ett

statligt ägande. En annan anledning som jag kan se är att marknaden inte fungerar eller att det finns regionalpolitiska hänsyn som gör att man av rättviseskäl ska ha till exempel en infrastruktur över hela landet. Det tycker jag är tre bra anledningar för statligt ägande. Men att nämna Vin & Sprit för att motivera etiska principer som grund för statligt ägande har jag väldigt svårt att göra. Det är ett bolag som är den största enskilda intressenten på den amerikanska spritmarknaden när det gäller distribution. Jag ser inte någon som helst etik i ett sådant ägande.

Jag ser heller inte någon etik i att vi ska äga de här två företagen från statens sida. Här handlar det inte om ett litet hus vid skogens slut, liten tomt tittar ut. Här handlar det om ett stort fastighetsbolag med inriktning på kommersiella lokaler och med strategi att expandera i de starkaste tillväxtregionerna. Där finns ingen anledning till ett statligt ägande.

Vi kommer att återkomma, herr talman, till frågan om hur Fastighetsverket och Fortifikationsverket förvaltar fast egendom i känsliga skärgårdsområden. Det kommer att behövas en sådan diskussion.

Avslutningsvis vill jag bara yrka bifall till reservation nr 3.

Anf. 11 CARIN LUNDBERG (s):

Herr talman! För riksdagens vidkommande är det viktigt att mål- och resultatbedömningar kan kopplas ihop med budgetförslagen och ses som en integrerad helhet. Saknas denna helhetssyn blir riksdagens mål- och resultatstyrning svagare som ett viktigt budgetpolitiskt styrinstrument.

I budgetpropositionen görs en ambitiös genomgång av de tolv delområden som de två politikområdena i utgiftsområde 2 är uppdelade i. På ett strukturerat sätt redovisas uppställda mål, gjorda insatser, resultatbedömningar samt analyser och slutsatser för varje delområde. Men slutsatserna återspeglar inte alltid förslagen till medelsberäkning för de anslag som ingår i de olika delområdena. Det beror inte på eventuella brister som uppmärksammats i samband med uppföljningen, utan det grundar sig mer på traditionella budgetpolitiska prioriteringar.

Som jag inledde med att säga är det angeläget att sambandet mellan uppföljningens resultat och de föreslagna anslagsnivåerna kommer till klarare uttryck i regeringens budgetförslag.

Målen måste vara tydliga och lätt avläsbara. Ett föreslaget resurstillskott måste kunna prövas mot konkreta, mätbara och uppföljningsbara mål eller resultatindikatorer. Målen måste också vara sådana att de kan bilda utgångspunkt för riksdagspartiernas politiska prioriteringar och diskussioner.

När man lyssnar på Lena Ek kan man nästan få intrycket att utskottet och riksdagen inte har jobbat med de här frågorna. Men finansutskottet har vid upprepade tillfällen påpekat svagheter och brister i mål- och resultatstyrningen på utgiftsområde 2. Efterhand har kvaliteten förbättrats. Enligt utskottets mening är det viktigt att det påbörjade utvecklingsarbetet inte stannar av. Vi anser att dessa frågor är så viktiga att vi har tagit ett utskottsinitiativ och föreslår att riksdagen ger denna uppfattning till känna för regeringen.

Kristdemokraterna har föreslagit att målen för politikområdet Finansiella system och tillsyn ska kompletteras. Som svar på deras synpunkter kan jag säga: Självklart är en god etik och en väl utvecklad moral något som måste genomsyra såväl den finansiella sektorn som övrigt privat och

offentligt näringsliv. Att svenska folket har förtroende för aktörerna i både privat och offentligt näringsliv är en avgörande faktor för en hög tillväxt och en stabil ekonomisk utveckling. Men jag har svårt att förstå hur kd:s förslag på något sätt skulle bidra till att förtydliga ambitionen och yrkar på avslag på reservation 1.

I utgiftsområde 2, Samhällsekonomi och finansförvaltning, ingår de båda politikområdena Effektiv statsförvaltning och Finansiella system och tillsyn.

Inom politikområdet Effektiv statsförvaltning återfinns vi Nämnden för offentlig upphandling. Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern anser att Nämnden för offentlig upphandling bör gå samman med Konkurrensverket. Frågan har utretts, men regeringen fann inte tillräckliga skäl att följa utredningens förslag att föra över de uppgifter som Nämnden för offentlig upphandling har till Konkurrensverket. Finansutskottet delade inte regeringens uppfattning och riksdagen ställde sig bakom ett tillkännagivande om en förnyad prövning.

Enligt vad utskottet erfarit planerar regeringen att under vintern remittera ett förslag om upphandlingsfrågor. Utskottet anser att det är viktigt att regeringen snarast tar ställning till bland annat NOU:s organisation och återkommer till riksdagen. Utskottet planerar också att ha en offentlig utfrågning under våren kring upphandlingsfrågor. Därför anser vi att det inte behövs någon särskild åtgärd från riksdagen just nu och avstyrker motionerna.

I politikområdet Finansiella system och tillsyn ingår Finansinspektionen. Finansinspektionens verksamhet bruttoredo visas i statsbudgeten. Verksamheten är anslagsfinansierad, men varje år tar Finansinspektionen ut obligatoriska avgifter för tillsyn och prövning av olika typer av ansökningar och anmälningar. Inkomsterna från dessa avgifter redovisas på statsbudgetens inkomstsida och uppgår till ungefär samma belopp som anslaget.

Regeringen föreslår att Finansinspektionen från och med nästa år direkt ska få tillgodogöra sig inkomsterna från prövningsverksamheten.

Utskottet anser att en grundläggande utgångspunkt bör vara att inkomster och utgifter redovisas brutto i statsbudgeten. Det ger en bättre överblick och ökad tydlighet. Ska undantag göras, ska de vara välmotiverade, och det anser utskottet att de är i det här fallet.

Får Finansinspektionen tillgodogöra sig dessa inkomster direkt, kan den lättare anpassa sina resurser till efterfrågan på denna typ av tjänster. Regeringen framhåller att prövningsverksamheten är av förhållandevis begränsad ekonomisk omfattning. Den är också av mer serviceinriktad karaktär till skillnad från inspektionsverksamheten.

Kristdemokraterna anser att Finansinspektionen ska få tillgodogöra sig samtliga avgiftsinkomster direkt, också avgifterna för inspektionsverksamheten. Man anser att ett sådant förslag till avgiftssystem skulle bli en direkt avspeglning av finansmarknadens förmåga att "reglera sig själv". Olle Sandahl anser att regeringens förslag är ett första steg. Jag anser att detta är en principiellt väldigt viktig fråga. Finansinspektionens oberoende och självständiga myndighetsutövning ska inte kunna ifrågasättas.

I samma betänkande behandlar utskottet också anslaget till den nyinrättade Riksrevisionen, en myndighet som omgärdas av olika specialreg-

ler som tillkommit för att säkerställa dess oberoende. En sådan regel är att när Riksrevisionen debiterar olika myndigheter avgifter för den årliga revisionen går inkomsterna rakt in i statsbudgeten – precis som i fallet med Finansinspektionens kontrollverksamhet. Och liksom fallet är med Finansinspektionens kontrollverksamhet är Riksrevisionens årliga revision anslagsfinansierad.

Finansinspektionens tillsynsavgifter är av offentligrättslig karaktär. En anslagsfinansierad inspektionsverksamhet stärker enligt utskottets mening Finansinspektionens oberoende gentemot de granskade myndigheterna.

Slutligen, herr talman, vill jag kommentera reservation 3 av Moderaterna, Folkpartiet, Kristdemokraterna och Centern rörande försäljning av SBAB och Vasakronan. Staten ska inte, enligt reservanterna, bedriva affärsmässig verksamhet, speciellt inte på konkurrensutsatta marknader. Det finns exempel på att staten inte är lämplig som ägare, anser man, och det har vi ju hört här.

Utskottet håller inte med. Enligt utskottet fyller såväl Statens bostadsfinansieringsaktiebolag som Vasakronan väl sina platser i raden av statliga bolag. De bidrar till konkurrens och mångfald på sina respektive marknader samtidigt som bolagen redovisar god avkastning.

Med detta, herr talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag till beslut och avslag på alla reservationer.

Anf. 12 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Jag ska ta upp tre saker. Allra först skulle jag vilja säga detta: Att jag använde största delen av mitt anförande till att diskutera mål- och resultatstyrning var inte alls någon kritik. Det var snarare ett uttryck för stark uppskattning av att vi diskuterar de här frågorna på ett djupare sätt i årets betänkande än i det förra betänkandet. Jag hoppas att det här tillkännagivandet, som nu alla är överens om, ska ge ett konkret och bra resultat. Det får vi väl hjälpas åt att bevaka.

Sedan, herr talman, skulle jag vilja fråga Carin Lundberg om det inte är så att det generellt sett är motiverat, trots att det är väldigt viktiga verksamheter som ligger under detta utgiftsområde, med en generell besparing. Detta frågar jag i ljuset av hur det ser ut i resten av budgeten och de besparingsförslag som finns där.

Jag har också en annan fråga. Är det så att god avkastning är ett kriterium för majoriteten när det gäller att motivera ett statligt ägande?

Anf. 13 CARIN LUNDBERG (s) replik:

Herr talman! Lena Ek har lämnat många förslag på besparingar. De uppgår till 10 %. Men samtidigt kan man se att det inte finns någon större motivering, ingen större förklaring av vilka besparingar man vill göra. Om dessa uppgår till några hundra miljoner kronor kan jag säga att Riksrevisionen är ju avgiftsfinansierad. Finansinspektionen är avgiftsfinansierad. Det är ju pengar som går in i statsbudgeten. Man tar in pengar i form av avgifter. Är det där Centern har tänkt sig besparingar?

När det gäller ägande av statliga företag välkomnar jag Lena Eks synpunkter på att vi ska ha en ideologisk debatt om varför staten ska äga företag. Jag tycker att diskussionen hittills har gällt att det ska vara utförsäljning av ideologiska skäl, inte skälen till själva ägandet.

När det gäller avkastning kan jag säga till Lena Ek som representerar Centerpartiet, tidigare Bondeförbundet: Det är dumt att sälja en bra mjölkko. Det är bättre att mjölka den under en följd av år. Det är klart att avkastning, bra affärer, är *en* del i ett statligt ägande.

Anf. 14 LENA EK (c) replik:

Herr talman! För att börja med den första frågan så har vi inte fördjupat argumenten på de enskilda besparingsposterna. Där kan vi bli bättre, och det kommer vi att bli. Det ger jag Carin Lundberg alldeles rätt i.

Men om man tittar på helheten i statsbudgeten generellt sett tycker jag att det är oskäligt att inte spara på detta utgiftsområde när vi alla har besparingsförslag på andra, socialt mycket svårare, områden. Det var därför jag ställde den frågan. Jag tycker att även regeringskansli och det område som handlar om samhällsekonomi och finansförvaltning, när det är lågkonjunktur, när vi tvingas spara runtom och när staten går med underskott, bör ha ett besparingskrav på sig. Det är anledningen till att vi från Centerns sida har de här yrkandena.

Sedan måste jag säga att jag är jurist, men jag förstår i och för sig den här kodiskussionen. Jag tycker dock att det blir ganska osympatiskt. Det företag som nämndes förut var Vin & Sprit. Vin & Sprit gör jättevinst – ja. Men på vilket sätt och med vilken produkt? Är det etiskt riktigt att behålla Vin & Sprit bara för att det ger en god vinst?

Jag har haft en diskussion om deras reklamkampanjer och metoderna för dem. Det finns en diskussion i dag om mutor, något som inte är utrett. Det man tar sina stora vinster på är att vara ledande på alkoholdistribution på andra sidan Atlanten.

Jag tycker inte att det är ett vettigt argument. Det finns ju vettiga argument för statligt ägande. Därför blir jag förvånad när jag ser ett fastighetsbolag med en stor andel av marknaden som har en strategi att gå in i tillväxtområden. Det är inget argument för statligt ägande. Därför tror jag att det blir oerhört viktigt med en principiell debatt runt denna fråga framöver.

Anf. 15 CARIN LUNDBERG (s) replik:

Herr talman! Jag vill först säga angående detta att staten ska spara att jag naturligtvis anser att alla skattepengar ska användas på bästa sätt. Man får inte förlösa en enda skattekrona. Därför tycker jag att det är bra att staten har ökat kontrollen. Statskontoret har ju på regeringens uppdrag tittat på de kontrollprojekt som har lett till betydande, bestående förändringar. Man har tittat på många olika bidrag. Man har sett hur de används och om det finns slarvfel, saker som gör att skattepengarna inte används på rätt sätt. Det är kontroll av bidrags- och försäkringssystemet, kontroll av EU-medel och kontroll av skatter och tullar.

Jag tycker att det är viktigt att man kontrollerar hur statens pengar används, och jag ställer gärna upp på en diskussion om hur man kan spara pengar. Men jag tycker att kommer man med förslag om att dra ned på pengarna måste man också tala lite grann om hur man har tänkt göra det. Jag välkomnar en sådan diskussion.

När det gäller Vin & Sprit vill jag säga att jag kommer från Västerbotten. Det är ett traditionellt folknykterhetslän. Jag är en så traditionell socialdemokrat att jag tycker att vi ska ha ett monopol. Jag tycker att det

ska vara Systemet som ska sälja alkohol och Vin & Sprit som ska svara för inköpen. Jag tycker att det är av folknykterhetsskäl som vi ska värna om Vin & Sprit och Systembolaget. Sedan tycker jag inte att det gör något att man också tjänar pengar.

Prot. 2003/04:52
18 december

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

12 § Allmänna bidrag till kommuner

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2003/04:FiU3
Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner (prop. 2003/04:1 delvis)

Anf. 16 HANS HOFF (s):

Herr talman! I det här betänkandet behandlar finansutskottet regeringens förslag för nästa år vad gäller allmänna bidrag till kommuner. Finansutskottet tar i detta betänkande också upp de motioner som väckts med anledning av regeringens förslag.

Målet för politikområdet är att skapa goda och likvärdiga förutsättningar för kommuner och landsting. Verktögen för att nå målen är framför allt det generella statsbidraget och utjämningsystemet. Sammantaget tilldelas kommunerna nästan 74 miljarder kronor i allmänna bidrag. Av dessa fördelas drygt 26 miljarder kronor i det kommunala utjämningsystemet. Utöver detta finns också anslag för särskilda insatser i vissa kommuner och landsting. Det tillfälliga sysselsättningsstödet i kommuner och landsting ökas med 400 miljoner kronor nästa år. Finansutskottet ställer sig bakom regeringens förslag.

Förutom regeringens förslag behandlar finansutskottet också kommunalekonomiska frågor som förts fram i motioner under den allmänna motionstiden. Förslagen i motionerna berör bland annat utjämningsystemet, balanskravet för kommuner och landsting, konkurrensneutralitet och hivpreventiv verksamhet i storstadsregionerna. Dessa förslag har avstyrkts.

Avslutningsvis vill jag nämna att det i betänkandet finns elva reservationer samt fyra särskilda yttranden från oppositionen. De politiska skiljelinjerna kommer att framgå av debatten.

Anf. 17 TOMAS HÖGSTRÖM (m):

Herr talman! Under den här punkten, kommunal ekonomi, ska vi som sagt diskutera och besluta om något som påverkar vardagen för många människor, inte minst anställda i kommuner och landsting. Det är också under denna punkt som förutsättningarna för många andra människors vardag beslutas. Det är de som är beroende av service och åtaganden som enligt lag stiftad av Sveriges riksdag ålagts kommuner och landsting.

Låt oss då konstatera att landsting och kommuner har problem, stora problem, som i sin tur har konsekvenser för medborgarna. Men dessa problem är inte bara deras, alltså kommunernas och landstingens. De

påverkar hela landet. Och än en gång: De som betalar priset är medborgarna.

Hur ser det ut? Vi ser hur äldre får vänta på en plats i äldreboende. De får vänta på service och stöd. Vi ser hur lasarett läggs ned. Vi ser hur vårdköer är regel i det här landet. Vi ser människor som i onödan får vänta på vård och behandling. Som en konsekvens därav får de långa sjukskrivningstider som ytterligare förvärrar deras situation. Vi ser uppsägningar av erfarna anställda.

Den beskrivning jag nu har gjort är inte bara min egen eller Moderaternas. Det är en beskrivning som finns i många utredningar, rapporter och artiklar. Det är också så många människor upplever sin situation i landets kommuner och landsting.

Utgångspunkten för moderat politik är att människor bör och kan ta ett större ansvar. Utrymmet för medborgarna måste helt enkelt bli större. Det kan bara ske om offentliga myndigheter får mindre att säga till om. Det förutsätter också en politik som innebär att alternativ erbjuds medborgarna.

Vår vision är ett samhälle där människor som är i behov av stöd och hjälp av olika skäl i största möjliga utsträckning själva styr över stödresurserna. Det gäller i allra högsta grad på kommunal nivå.

Förutsättningarna för människor att välja mellan olika alternativ är dels att det finns andra utförare, dels att de har möjligheter att göra sina val. Med våra förslag skapar vi utrymme för fler att erbjuda bra tjänster samtidigt som medborgarna får möjligheter att göra valen.

En viktig uppgift i detta sammanhang är att tydliggöra vad som är en kommunal respektive statlig uppgift och vems finansieringsansvaret är.

Herr talman! I dag är det tyvärr så att staten ålägger kommunerna uppgifter och sedan inte finansierar dessa fullt ut.

Förra året skrev ledande socialdemokratiska företrädare på DN Debatt – vilket jag även då citerade i debatten: Den som beslutar om en utgift ska också betala. Följs inte denna logiska princip för samhällsbyggande leder det till ett allvarligt systemfel och ekonomisk instabilitet. Tyvärr är det där vi är i dag.

Konjunkturinstitutet redovisar i sin rapport för december 2003 att den genomsnittliga kommunalskatten i år höjdes med 65 öre. Nästa år utlovas höjningar med 30 öre, året därefter, alltså 2005, med ytterligare 20 öre.

Konjunkturinstitutet skriver att denna utveckling inte kan fortsätta, utan andra åtgärder behövs för att långsiktigt finansiera den kommunala verksamheten.

103 kommuner höjer skatten. Av bland annat den anledningen har vi lagt fram förslag som direkt påverkar uppgiftsfördelningen mellan den kommunala verksamheten och staten.

Vi anser att det är staten som ska ta det fulla finansieringsansvaret för skolan. Därför har vi föreslagit införande av en nationell skolpeng. Vi har också lagt fram förslag som innebär att hela finansieringsansvaret för stödet till handikappade, LSS, återförs till staten. Principen att den som beslutar också ska betala gäller.

Andra åtgärder som vi vill se genomförda är en skyldighet för kommuner att upphandla verksamhet i konkurrens. Ett genomgående systemfel är, enligt min mening, att många kommuner fortsätter att i stor omfattning driva verksamhet i egen regi. Dessutom får inte privata entrepre-

nörer som arbetar med välfärdstjänster verka på samma villkor som gä-
ler för offentliga tjänsteproducenter.

Kommunala bolag bör avvecklas på marknader där privata företag konkurrerar eller skulle kunna konkurrera på ett bra sätt. Nuvarande regelverk, till exempel lagen om offentlig upphandling, behöver skärpas och tillämpningen göras tydligare.

Olika alternativ ger människor möjligheter att välja – att välja det som passar honom eller henne bäst. Vi har redovisat förslaget om skolpeng. Vi har också lagt fram förslag om en äldrepeng. Då ges medborgarna den grund de behöver för att kunna göra sina val.

Vi föreslår också att grundavdraget höjs. Det är en åtgärd som minskar skatten för många, framför allt låg- och medelinkomsttagare. Det påverkar naturligtvis kommunerna, men vi kompenserar dem för detta bortfall.

Ett annat stort problem är utjämningsystemet, både mellan kommunerna och totalt.

Det är viktigt att det finns förutsättningar att upprätthålla en god service i alla delar av landet. Dagens utjämningsystem med sina margina-
leffekter är direkt skadligt. Det tar bort alla incitament för kommunerna att själva påverka sin inkomstsituation. Systemet i sin nuvarande utformning straffar kommuner som har hög förvärvsfrekvens. Systemet framstår som direkt kontraproduktivt eftersom det till exempel missgynnar glesbygdskommuner som lyckats vända en negativ befolkningspiral.

Nuvarande system framstår för många som direkt konfiskatoriskt. De menar att en kommun med mycket bra skattekraft de facto får betala enorma summor till utjämningsystemet. Konsekvensen blir att de måste höja skatten för att betala sina avgifter. Det ses på många håll som ett ingrepp av staten i det kommunala självstyret.

Ett utjämningsystem behövs, men utjämningen måste vara objektiv, någorlunda rättvis och innehålla positiva incitament. Den måste ske via staten och inte via kommunalskatten.

I dag får kommunalt förtroendevalda bära ansvaret eftersom det är de som tvingas höja kommunalskatten för att finansiera ett system som staten borde bära ansvaret för. Det ser vi inte minst här i Stockholmsområdet.

I takt med att tillväxtmotorn Stockholm nu stannar upp ser vi ett nyvaknat intresse även bland vissa socialdemokrater, och en förståelse för att man måste göra något åt situationen.

Nu är det till exempel tillåtet även för socialdemokratiska företrädare i bland annat Västerås, Eskilstuna och Uppsala att framföra invändningar mot nuvarande ordning. När ska Socialdemokraterna i riksdagen vakna?

Nuvarande utveckling främjar inte utvecklingen i Stockholm. Det är en utveckling som också hela landet är direkt beroende av. Det som händer här påverkar alla delar av landet. Det är vi många som är överens om.

Vi föreslår att nuvarande system avskaffas. Skillnaderna mellan kommunerna när det gäller exempelvis sociala behov bör kompenseras via statsbidrag. Kortsiktigt, i avvaktan på mer genomgripande förändringar, föreslår vi en serie förändringar som minskar de negativa effekterna av nuvarande system.

Herr talman! Med anledning av vad jag här, och vi moderater i betänkandet, redovisat yrkar jag bifall till reservation 1 under punkt 3. Vi står

självfallet bakom övriga reservationer, men för tids vinnande begränsar jag mitt yrkande till det redovisade.

Anf. 18 GUNNAR NORDMARK (fp):

Herr talman! Låt mig inleda med att från Folkpartiets sida yrka bifall till reservation 2. Vi står givetvis bakom även våra övriga reservationer, men för tids vinnande yrkar vi bifall endast till denna.

Kommunernas och landstingens ekonomiska läge är i dag bekymmersamt. Enligt Svenska Kommunförbundet kommer två av tre kommuner att gå med underskott under 2003, detta trots omfattande besparingar och de största skattehöjningarna på 25 år.

Många av kommunerna uppvisade för bara några år sedan goda ekonomiska resultat och borde egentligen inte uppvisa några röda siffror. Det är kommuner som har förutsättningar att gå bra. Andra kommuner som under lång tid brottats med minskande befolkning, låg skattekraft och ogynnsam åldersstruktur hos kommunens invånare har hamnat ur askan i elden. Ett redan utsatt ekonomiskt läge har blivit värre.

I 109 av landets kommuner kommer medborgarna nästa år att få höjda skatter som följd av skattehöjningar i landsting och kommuner. På fem år försvinner miljarder från enskilda människor och hushåll. Det är en svindlande summa, särskilt om man betänker att hushållens konsumtion under de senaste åren i stor utsträckning varit en av de viktigaste motorerna när det gäller den svenska ekonomiska tillväxten.

Trots skattehöjningar och trots omfattande besparingar får alltså den genomsnittliga svenska kommunen eller landstinget inte sin ekonomi att gå ihop i dag.

Kommunerna pekar på kostnadsökningar till följd av statliga reformer som inte finansierats fullt ut, till exempel maxtaxan, och att kostnaderna bland annat till följd av en åldrande befolkning ökar betydligt snabbare än intäkterna.

Det mål som vi har för detta utgiftsområde är att bidragen ska skapa goda och likvärdiga villkor för landets kommuner. Efter nio års socialdemokratiskt regeringsinnehav är det lätt att konstatera att det inte är särskilt gynnsamma villkor för en stor del av landets kommuner.

Oron för att två tredjedelar av landets kommuner inte får sin ekonomi att gå ihop trots omfattande besparingar och trots skattehöjningar är inte i första hand en oro för diverse kommunalråds och kommunchefers nattsömn. Kommuner och landsting är i mycket basen för den svenska välfärdspolitiken. Barnomsorg, skola, socialvård, äldreomsorg, sjuk- och hälsovård är i huvudsak helt beroende av att kommuner och landsting förmår att klara sina uppdrag och finansiera sin verksamhet.

Redan i dag ser vi hur kommunernas besparingar drabbar enskilda personer. Det kan vara allt från mer spektakulära händelser som att luciadagens lutfisk uteblir på ett äldreboende till det kanske minst lika allvarliga misslyckandet att ordna vård, boende och meningsfull daglig sysselsättning för personer som lever med psykiska funktionshinder.

För oss folkpartister är kommunernas ekonomiska problem och därtill hörande svårigheter att klara de uppdrag som de har fått av medborgarna inte i första hand en fråga om ekonomiska bidrag eller annan statlig verksamhet riktad mot kommuner och landsting. I stället är det fråga om att vi måste föra en tillväxtinriktad politik, där vi skapar goda villkor för

företagare och för företagande och där vi får fler människor i arbete och flera som upplever en god löneutveckling, en politik där vi tar bort hinder för företagande och där vi också slopar tillväxthämmande skatter. Det är på det sättet som vi skapar goda och varaktiga ekonomiska förutsättningar för att kommunerna och landstingen ska kunna skapa och vidmakthålla en stabil ekonomisk utveckling, som de kan ha som en grund för att klara de viktiga uppgifter som de har.

Inget kostnadsutjämningsystem och inget inkomstutjämningsystem kan ersätta detta, oavsett om det är statligt eller om det är kommunalt. Däremot anser vi att kostnadsutjämningsystemet självt bör ersättas med något annat. Det är här viktigt att klargöra att vi måste ha ett kostnadsutjämningsystem, och skälet till detta är att man ska leva under något så när likvärdiga villkor, oavsett var i landet man har valt att bo. För detta krävs ett utjämningsystem, men frågan är hur detta ska se ut.

Redan under föregående riksmöte lade vi från Folkpartiets sida fram en motion om att den då sittande utredningen om det kommunala utjämningsystemet skulle ges betydligt vidgade direktiv. Kammaren avslod denna motion, vilket inte var helt oväntat. Vi kan nu med Fidel Castros ord konstatera: Historien har frikänt oss. Knappt hade bläcket torkat på underskrifterna under denna utredning förrän protesterna kom, från Stockholm och från stora delar av Norrland. De kom från olika partier, i Stockholm till och med från socialdemokratiskt håll. I Norrlandslänen konstaterade man nästan unisont att utjämningsystemet inte fungerade. Alla talade om sig själva som förlorare. Kommunminister Lövdén tvingas utlova närmare en miljard för att lugna de protester som förekom.

Det här visar att vi borde genomföra en ny och förutsättningslös utredning av hela utjämningsystemet. Utredningen borde gå igenom om systemet ska vara statligt eller kommunalt. Det är viktigt att få till stånd ett utjämningsystem som är enkelt, tydligt och rättvisande och som inte är tillväxthämmande. Från Folkpartiets sida vill vi också att man ska låta en oberoende utredare titta på om det kommunala utjämningsystemet ger de effekter som man från början avsett och på vilka eventuella negativa effekter som det har för landets kommuner och landsting.

Jag vill avslutningsvis också ta upp de medel för särskilda insatser som vissa kommuner och landsting har för hivpreventivt arbete i storstadsområdena. Vi vill från Folkpartiets sida att detta ska föras över till utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg. Skälet till detta är att det hivpreventiva arbetet är långsiktigt och att det är viktigt att man markerar detta. I dag fördelas de här pengarna av regioner och landsting. Det är inte någon lycklig tingens ordning. Framför allt är det olyckligt att landsting och regioner har rollen som både fördelare och mottagare av pengarna. Så är fallet både vid fördelningen och därefter vid utvärderingen. Detta leder med stor sannolikhet till brister i utvärderingen. Det är bättre att landsting och regioner får ansöka om pengar på samma sätt som frivilligorganisationer får göra.

Det är i detta sammanhang viktigt att påpeka att man i första hand ska låta frivilligorganisationer sköta det hivpreventiva arbetet i storstadsområdena.

Jag yrkar än en gång bifall till reservation 2.

Anf. 19 OLLE SANDAHL (kd):

Herr talman! Sparbeting, sänkta ambitioner och skattehöjningar präglar verkligheten i kommuner och landsting. De snäva ekonomiska ramar sätter gränser för vad kommuner och landsting kan utföra av välfärdsuppgifter, om de samtidigt ska ha en ekonomi i balans. Därför tvingas minst ett fyrtiotal kommuner och landsting att höja skatten 2004 för att skatteekvationen ska gå ihop. Trots de största skattehöjningarna på 25 år kommer den kommunala sektorn att ge underskott i år på omkring 8 miljarder kronor. För landstingens del blir det tolfte året i rad med underskott. Läget är med undantag för något år detsamma för kommunerna.

Fattigdomen i kommunerna har nu gått så långt att den bokstavligen drabbar brödfödan för dem som lever i kommunalt hägn. Vi minns den skånske gentleman som nyligen framträdde i medierna för att han inte längre får sitt frukostägg. I hela sitt långa liv hade han spiset sitt frukostägg med sylta på en skiva sursött bröd. Nu, i nådens år 2003, blev det slut med sådana extravaganser. Nu i Socialdemokraternas Sverige drog den kommunala beslutsfattaren in hans ägg. Nu räckte inte pengarna.

Javisst, en tillfällighet, en anekdot, tänker någon – ett enstaka galet tjänstemannabeslut. Men icke så: Snart kom nästa besked. Lutfisken blev för dyr, och de som är hänvisade till kommunal mat i Gnesta får vackert hålla till godo med en lucialunch utan lutfisk.

Händelserna är exempel i ett mönster av otillräcklighet. Vi vet genom vetenskapliga studier att undernäringen bland de äldreboende är utbredd i Sverige. Denna fattigdom går längre än till bara maten, vilket skulle ha varit illa nog. Den står också för en mänsklig fattigdom, för brister i respekt för den enskilda människans behov och önskningar. Detta är ett mönster som frodas i verksamheter som lider av resursknapphet. Resurser har saknats för att rekrytera och utveckla tillräckliga kompetenser i den kommunala sektorn. Kompetensutveckling har kostat för mycket och har fått skjutas på en oviss framtid.

Herr talman! Detta är Sveriges riksdag och ingen cirkus. Det som vi talar om nu är inte på låtsas utan på riktigt. Vänner socialdemokrater och vänner samarbetspartister! Vak upp! Så här kan vi inte ha det. Det här duger inte.

I går var jag på en julkonsert. Där framträdde Mimmi, sju år. Hon hade bilden klar för sig. Hon sjöng: ”Räck mig en hand när det mörknar, jag behöver så väl en hand.”

Demografin, sjuktalet och sjukvårdens allt större möjligheter visar entydigt att det inte hjälper att blunda och vänta, inte ens om vi blundar aldrig så länge. Tvärtom: Det kommer att bli allt fler äldre per arbetande svensk. Allt fler äldre betyder allt fler som vill äta ägg och lutfisk och som dessutom kommer att behöva vård och omsorg.

Trots dagens dystra bild av kommunal fattigdom, som inte bara jag talar om, talar Ekonomistyrningsverket om innevarande tid som ”det gyllene decenniet”. Detta är bakgrunden till vad vi har att vänta.

Jag har belyst fattigdomen med ett par kända exempel från äldreboenden. Vi vet att besparingskniven skär friskt också i andra verksamheter – inom skolans specialresurser, inom förskolan med större grupper och så vidare, med de följderna som detta har. De som behandlas illa är våra mor-

sor och deras pappor, våra släktingar och våra vänner, våra barn och våra medmänniskor.

Vi kristdemokrater inser att det behövs ett akut tillskott till den kommunala ekonomin för att förbättra äldreomsorg och sjukvård. Det behövs resurser för rekrytering och kompetensutveckling genom ökat statligt stöd. Det har också regeringen klokt nog insett i årets proposition. Men vi menar att det fordras ytterligare ett antal miljarder i akutskedet. Därför har vi i vårt budgetförslag, som riksdagen nyligen röstat bort, en ökning med 3,8 miljarder kronor i generella bidrag under de kommande tre åren och dessutom 4,6 miljarder i en satsning för att korta sjukvårdsköerna.

På längre sikt är lösningen att den kommunala försörjningsbasen ökar. Nu är utvecklingen den motsatta. Försörjningsbasen minskar. 1996 hade kommunerna 60 % av sina inkomster från skatter. 1999 var andelen 58 %. Landstingen visade en ännu tydligare försvagning. Den långsiktigt hållbara finansieringsgrunden är inte allt större statsbidrag. Statsbidrag har visat sig vara en osäker inkomstkälla för kommunerna. Enligt Kommunförbundet motsvarar indragningarna 16 miljarder kronor mellan 1993 och 2002.

En politik som leder till expansiv ekonomi skulle vara det avgörande statliga bidraget till kommunsektorn. Då får sektorn sin egen trygga långsiktiga skattebas. Utan tillväxt finns bara nedskärningar att fördela. Här finns många olika insatser att föreslå, och det gör vi i våra motioner över hela fältet av utgiftsområden. Det handlar om utbildning, forskning, regelverket för företag, skatter, jämställdhet, kommunikationer, rehabiliteringsinsatser med mera.

Vi brukar tala om Finland. Vi brukar sällan tala om Danmark. Men utvecklingen i Danmark bär också syn för sägen. 1970 var BNP i Danmark per capita 50 000 kr lägre än i Sverige. Nu är det tvärtom: Dansken har 50 000 kr mer än svensken. Hur jag än räknar kan jag inte komma fram till annat än att om vår tillväxt efter 1970 hade varit som Danmarks så skulle den kommunala sektorn haft i runda tal 300 miljarder mer att fördela och arbeta med. Det är pengar som skulle ha räckt till ganska mycket.

Bland våra förslag till breddad kommunal bas kan jag nämna att vi vill byta ut fastighetsskatten mot en kommunal självkostnadsavgift. Den kommunala välfärden, självstyrelsen och finansieringsprincipen måste befästas. Vi vill se mer av generella stöd och mindre av specialdestinerade bidrag.

Herr talman! Efter ett kort studium av nutidshistorien inses lätt behovet av en komplettering av målen också inom det här utgiftsområdet. Vi vill tillföra några ord så att lydelsen blir: ”att *utifrån subsidiaritetsprincipen, med beaktande av principen om kommunalt självstyre samt en konsekvent tillämpning av finansieringsprincipen*, skapa goda och likvärdiga förutsättningar för kommuner och landsting att uppnå de nationella målen inom olika verksamheter”.

Med detta vill jag yrka bifall till reservation nr 11 under punkt 10, men säger som seden bjuder att jag naturligtvis står bakom samtliga våra reservationer men avstår från fler yrkanden för tids vinnande.

Prot. 2003/04:52
18 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Anf. 20 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Ingen vill leva på bidrag, ingen vill vara beroende av andra, och ingen vill förlora sitt självbestämmande. Redan av rubriken på den här punkten kan vi konstatera att det knappast finns en positiv anklang. Den lyder nämligen *Allmänna bidrag till kommuner*.

Ingen som är ekonomiskt beroende är fri. Ingen kommun är därmed fri, fri att ta beslut som gör kommunen bättre för befolkningen, fri att fullt ut ta ansvar för kommunens handlande och fri att utifrån egna förutsättningar skapa tillväxt i kommunen.

I dag är våra kommunföreträdare satta under förmyndare. Få är de som kan känna frihet och fullt ut leva ut sin kreativitet och vidareutveckla kommunen med tillväxt som följd.

De fria kommuner som ändå finns är de traditionella tillväxtkommunerna. Det är kommunerna där högskolan eller universitetet finns. Det är ofta kommuner med närhet till storstaden. Det här visar att de sociala och geografiska klyftorna är betydande i dag.

Det som hämmar tillväxten i de flesta av våra kommuner är alltför ofta statens detaljstyrning. Statens vilja att ständigt peta i saker som våra folkvalda på lokal nivå kan hantera bättre är alltså tillväxthämmande.

Centerpartiet har i sin motion visat vägen för nytänkande, ett nytänkande som vänder på begreppen. Det är på den lokala nivån som man kan klara den grundläggande servicen. Det är den lokala nivån som har de bästa förutsättningarna att se och klara av vilka krav som ställs för att lokalt kunna stimulera tillväxt. Det är därför vi i Centerpartiet är så tydliga med att det kommunala självstyret ska ges en reell innebörd. De signaler som i dag kommer från Kommun- och Landstings-Sverige är klart och tydligt inte signaler från en frisk organisation. Det är signaler från en organisation som lider av akut ohälsa.

Den ekonomiska situationen i landets kommuner är oroväckande. Det visar förhållandet att två av tre kommuner kommer att uppvisa ett negativt resultat för innevarande år. Det innebär att endast 33 % klarar de basala krav som ställs i balanskravet, alltså ett krav som är ett mått på en ekonomi där kommunallagens krav om en god ekonomisk hushållning uppfylls. Nu kan man ju naturligtvis ändra på kraven för att nå målen, men det förbättrar inte ekonomin – det döljer endast det systemfel som ändå finns i dag.

I 103 kommuner höjs den kommunala skatten. Snittet på höjningen är 32 öre. Till det ska läggas fjolårets höjning på 67 öre. Det innebär alltså att vi under de här två åren har haft den största höjningen av skatten på decennier.

Det samlade underskottet i kommunerna kommer att öka successivt från 1 miljard till 12 miljarder under en treårsperiod. Enligt Kommunförbundet beror det här främst på ofinansierade statliga beslut. Det är LSS-reformen och maxtaxereformen som nämns som de viktigaste orsakerna. Enligt Kommunförbundet härrör två tredjedelar av den volymmässiga kostnadsökningen från reformer och en tredjedel från den demografiska utvecklingen.

Urholkningen av statsbidragen är dessutom mer en vana än tillfälligheter. Under perioden 1993–2004 var indragningarna 2 miljarder större än tillskotten. Underskottet fördjupas naturligtvis ytterligare i och med att statsbidragen är nominella. Reellt sett har statsbidragen minskat med

13 miljarder under perioden 1993–2004. Med andra ord: Finansieringsprincipen framstår mycket tydligt som en papperstiger.

Det är alltså inte lätt att vara kommunalpolitiker i dag. Med den utveckling vi nu har är frågan berättigad om vi över huvud taget får några människor som vill vara kommunalpolitiker i framtiden. Den utveckling vi har med en toppstyrd kommunal politik är alltså ett direkt hot mot en livskraftig demokrati.

Centerpartiets modell är därför ett steg i riktning mot att vitalisera det kommunala arbetet såväl demokratiskt som ekonomiskt. I stället för att ta in de kommunala skattemedlen och sedan med pekpinna sända dem tillbaka i en reducerad form efter avräkning av transfereringskostnader låter vi kommunerna själva ta hand om penningpåsen. Det är en åtgärd som direkt stärker det kommunala självstyret, direkt stärker den lokala nivåns möjlighet att skapa tillväxt och direkt stärker kommunalpolitikern i dennes roll som det naturliga navet i kommunens tillväxt. Givetvis kan kommunalpolitiker också kritiseras i den här modellen, men då sker det på grund av åtgärder som också kommunpolitikern direkt har ansvar för och direkt har kunnat påverka.

Centerpartiets modell tydliggör nämligen den basala inriktning som alla säger sig stå bakom med ord men alltför få lever upp till, allra minst Socialdemokraterna med sina stödpartier, nämligen att ansvar och pengar ska hänga ihop.

En enkel fråga i det här sammanhanget är tveklöst skatteutjämnings-systemet. Här behövs en reell och rejäl översyn. Under de senaste åren har de olika systemen avlöst varandra. Ett nytt system har införts innan övergångsreglerna från det gamla systemet införts. Man kan alltså med fog säga att ett provisorium har avlöst ett annat provisorium. Nu senast har det förslag som lagts fram överprövats av kommunministern, som föreslagit särlösningar som redan innan beslut tagits om det senaste utjämningsförslaget underminerar förslaget.

Det är alltså dags att göra någonting radikalt. Centerpartiets förslag bidrar till att mildra behovet av utjämning genom att skattebasen förstärks. Men det räcker givetvis inte utan något mer måste till. Hur det ska se ut bör ses över så att ett långsiktigt hållbart system införs.

Jag är medveten om att det inte är lätt. Men nu finns det verkligen förutsättningar att finna en bred lösning på problemet. Efter Lövdéns utspel visade det sig att det trots allt finns en grundsyn att tillväxt inte ska missgynnas av systemet. Det underliga är att Lövdén inte ser sitt agerande på det viset.

I stället inför han ytterligare ett bidrag som ytterligare hämmar självstyret och ytterligare fördjupar krånglet i systemet. Detta görs i ett skatteutjämningsystem som ännu inte är infört. Det visar verkligen att förändringar behövs.

Centerpartiets förslag är att en bred politisk översyn görs av skatteutjämningsystemet i syfte dels att stärka den kommunala ekonomin på ett solidariskt sätt, dels att stärka det kommunala självstyret. Det innebär en frysning av nuvarande system och att staten kortsiktigt går in och under kommande år satsar 3,2 miljarder så att vi får tid på oss att diskutera fram en lösning som är långsiktigt hållbar.

Jag har förhoppning om att partierna lyssnar på uppropet. Det är inte genom motsättning mellan olika bygder som vi skapar tillväxt. Det är

Prot. 2003/04:52
18 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

genom samverkan och samförstånd som vi skapar tillväxt. Nuvarande skatteutjämningsystem behöver alltså ändras i grunden.

Herr talman! Landstingen hamnar ofta i bakgrunden i samband med den här debatten. Även landstingen är kommuner och får väl kanske inräknas i den debatt vi för. Jag vill ändå fälla några kommentarer.

Det är med stor förvåning man kan beskåda de desperata och totalt visionslösa akuta besparingar som i dag sker på många håll inom landstingssektorn. Det är dags att sätta sig ned och skapa visionen för den framtida vårdstrukturen.

Det är inte rimligt att ständigt karva i befintliga strukturer och in absurdum bevara dem på bekostnad av en bra vård för dem som behöver det. I dag sker besparingar till stor del utifrån systemet och inte utifrån befolkningens behov av vård.

Det kräver i sig en särskild debatt. Det är kanske inte rätta tillfället för det. Jag vill ändå belysa det. Det är inte bra det som i dag sker ute i våra landsting.

Herr talman! Centerpartiets förslag är ett steg för att uppnå tillväxt. En god kommunal service är en förutsättning för att uppnå tillväxt i samhället i stort. De reservationer som Centerpartiet har är var och en ett steg för att såväl uppnå tillväxt som lägga grunden för ett kommunalt självstyre.

Jag biträder därför alla reservationer som vi lagt fram. Men jag yrkar för tids vinnande bifall endast till reservation 7 under punkt 6 samt 11 under punkt 10.

Anf. 21 SONIA KARLSSON (s):

Herr talman! Allra först vill jag säga något till Tomas Högström som sade att det var så eländigt. Äldre får vänta, lasarett läggs ned och det är vårdköer. Det blir inte bättre av att Moderaterna föreslår 4 400 miljoner kronor mindre än regeringen för nästa år.

Olle Sandahl var bekymrad över att vi inte hade tillräckligt med pengar. Det som borde bekymra Olle Sandahl är att alla de borgerliga kollegerna i oppositionen föreslår ca 3 miljarder kronor mindre än vad regeringen har i sitt förslag.

Jag vill börja med att yrka bifall till finansutskottets förslag och avslag på reservationerna.

Det är våra kommuner som står för välfärdens vardagsarbete. Skolan, sjukvården, äldreomsorgen och barnomsorgen är välfärdens fyra grundstenar. Sveriges kommuner ger en service till sina medborgare som på många sätt är unik genom sin kvalitet, genom sin omfattning och genom sin mångsidighet. Det är mycket mot vad som har sagts här i dag.

För att något balansera de negativa synpunkter som kommit fram hittills i debatten vill jag påminna om att man i flera av Europas nya demokratier ser på Sverige som ett föredöme när det gäller lokal demokrati och kommunal självstyrelse. Och visst är det sant att Sveriges kommuner står sig väl om vi jämför med kommuner i de flesta andra länder. Svenska kommuner har starkare självstyrelse, tar större ansvar och de ger som regel också sina medborgare en mycket bättre service. Den svenska kommunsektorn har också internationellt sett en mycket hög andel egenfinansiering till följd av en långtgående beskattningsrätt.

Det är oerhört viktigt för medborgarna att skolan, vården och omsorgen är den bästa, att de kan känna sig trygga för sina barn i skolan och för sina äldre när de blir gamla och svaga. Landets kommuner och landsting har dock mycket olika förutsättningar att kunna bereda sina medborgare en bra regional service. För att alla invånare i Sverige ska kunna få en bra skola, vård och omsorg behövs en rättvis fördelning av landets tillväxt. Det kommunala utjämningsystemet är därför en förutsättning för reell självstyrelse i landets alla kommuner.

Kommunsektorns finanser förbättrades under de sista åren på 1990-talet, och denna positiva utveckling fortsatte även under de första åren på 2000-talet. Även Kommunförbundet hänvisar i sin rapport till de goda åren 2000 och 2001. De förbättrade kommunala finanserna var främst ett resultat av en god tillväxt, en ökad sysselsättning och statliga resurstillskott, som förstärkte inkomsterna och minskade kommunernas kostnader för arbetsmarknadspolitiken och socialbidragen.

Det var först under förra året som effekterna av lågkonjunkturen på allvar försämrade de kommunala finanserna med ett underskott för hela sektorn på omkring 4,5 miljarder kronor. Det är inte en lågkonjunktur som bara finns i Sverige. Det har varit lågkonjunktur i USA och också i hela Europa. Resultatförsämringen var i korthet ett resultat av att inkomsterna försvagades, vilket innebar lägre skatteintäkter, samtidigt som kostnaderna ökade i samma takt som under tidigare år.

Mot bakgrund av den försämrade samhällsekonomiska utvecklingen har den så kallade 200-kronan och den generella delen av det tillfälliga sysselsättningsstödet förlängts till och med 2004. Det är något som de borgerliga partierna hela tiden har varit emot.

För att förbättra välfärdens centrala delar, vård, skola och omsorg föreslår regeringen att det tillfälliga sysselsättningsstödet förstärks med 400 miljoner från 2004. Från och med 2005 höjs det generella statsbidraget med 4,7 miljarder kronor. Det motsvarar den generella delen av sysselsättningsstödet, inklusive utökningen med 400 miljoner, samt kommunernas inkomster från den så kallade 200-kronan. Förändringen innebär att dessa båda stöd permanentas. De kommer i fortsättningen att ges i form av generellt statsbidrag.

Med anledning av den nationella handlingsplanen för vården höjs det generella statsbidraget med 1 miljard kronor 2004. Handlingsplanen har därmed sammantaget höjt nivån på det generella statsbidraget med 3 943 miljoner kronor.

För bidrag till särskilda insatser i vissa kommuner och landsting föreslås ett ramanslag på 570 miljoner kronor. Syftet med anslaget är bland annat att bistå kommuner och landsting som på grund av speciella omständigheter hamnat i en särskilt svår situation.

Delar av anslaget används även för andra ändamål. Regeringen räknar med att 2004 använda 100 miljoner kronor för omställningsbidrag till landsting med befolkningsminskning.

Stöd kommer även att utgå med 150 miljoner kronor till kommuner med kraftig befolkningsminskning.

Från 2004 inrättas också ett nytt anslag för utjämning av LSS-kostnader mellan kommuner.

Herr talman! Moderaterna föreslår som vanligt kraftiga skattesänkningar. Trots att Tomas Högström säger att kommunerna kompenseras

för skattebortfallet så blir ändå nettoeffekten för kommunerna att de förlorar 4 000 miljoner kronor. Det blir inte bättre av att Moderaterna säger nej till de 400 miljoner kronorna i förstärkt sysselsättningsstöd. Utskottet tvingas konstatera att Moderaternas förslag både försämrar kommunsektorns redan ansträngda ekonomi och gör det svårare för kommunerna att bedriva en bra verksamhet. Utskottet avvisar bestämt en sådan negativ politik.

Även Folkpartiets förslag innebär minskade resurser till kommunerna. Med en krystad hänvisning till bland annat kommunal skatteplanering föreslår Folkpartiet en minskning av statsbidraget till kommunerna med 2 400 miljoner kronor. Utskottet delar inte Folkpartiets syn på kommunala koncerner och anser att den minskning som föreslås är oacceptabel och försämrar kommunernas redan ansträngda ekonomi.

Det är dags för Gunnar Nordmark att ge besked om hur Folkpartiet tänker minska statsbidraget. Ska ni dra in de 2 400 miljoner kronorna från alla kommuner, oavsett om de har sådana koncernbildningar eller ej?

Folkpartiet drar även ned anslaget för särskilda insatser med 470 miljoner kronor. Här påstår man att bidragen till kommuner och landsting med en befolkningsminskning inte är befogade. Men verkligheten är att de regionala klyftorna ökar om anslaget tas bort. Det tillfälliga omställningsstödet behövs för att de drabbade kommunerna ska kunna ställa om och anpassa sina verksamheter till en minskande befolkning. Utskottet avvisar denna neddragning. Jag tycker att det är sorgligt att Folkpartiet blundar för behoven.

Även Centerpartiets förslag innebär mindre pengar till kommunerna. Centern säger nej till ett anslag för personalförstärkningar i skola och fritidshem på 3 500 miljoner kronor. I stället föreslås en skolsatsning på 3 000 miljoner kronor. Detta minskar kommunernas resurser med 500 miljoner kronor. Dessutom vill Centern minska det generella statsbidraget med 2 000 miljoner kronor med hänvisning till att deras politik kommer att leda till betydligt lägre kostnader för socialbidrag. Tyvärr är detta tomma och fromma förhoppningar. Utskottet avvisar förslaget.

Även i år finns det fyra reservationer som handlar om utjämningsssystemet. Det spretar alltså precis som vanligt åt olika håll. Det kan ju synas lite egendomligt eftersom den alldeles nyss avslutade utredningen om utjämningsystemet uppvisade en stor samsyn i de flesta frågorna. Det fanns en bred politisk majoritet för ett långtgående kostnads- och inkomstutjämningsystem. Det var, som vanligt skulle jag vilja säga, bara Moderaterna som mälde ut sig. Av detta märks föga i reservationerna.

Jag vill särskilt fråga Gunnar Nordmark från Folkpartiet och Olle Sandahl från Kristdemokraterna om ni i likhet med era partikamrater i Utjämningskommittén står bakom principerna om ett långtgående kostnads- och inkomstutjämningsystem.

Dessutom undrar jag hur Jörgen Johansson och Centern tänkt sig att finansiera sitt nyligen presenterade förslag som kostar 6 miljarder kronor. Offrar Centern landsbygdens överlevnad till förmån för att få moderaterna i Stockholm på bättre humör?

Utskottet anser för sin del att beredningen av utredningens förslag bör få avslutas. Det är nu ute på remiss samt föremål för en bred debatt. Utskottet vill inte heller föregripa regeringens förslag.

Däremot konstaterar utskottet, som många gånger tidigare, att det finns en stor skillnad mellan landets kommuner och landsting när det gäller förutsättningarna att kunna erbjuda sina medborgare en god service. Skillnaderna är stora vad avser både skattekraft och andra faktorer, till exempel befolkningssammansättning. Utjämningsystemet behövs för att ge kommuner och landsting lika förutsättningar att skapa välfärd för sina medborgare.

Det finns ett antal motioner angående balanskravet för kommuner och landsting. Inom Regeringskansliet pågår för närvarande beredningen av en proposition om förändringar av balanskravet som väntas överlämnas till riksdagen inom kort. Utskottet anser att regeringens förslag bör avvaktas.

Sedan finns det reservationer om konkurrensneutralitet, om finansieringsprincipen och om eget val. Detta är gamla bekanta som vi behandlade så sent som i våras. Utskottet har inte funnit anledning att ändra sina tidigare ställningstaganden.

Låt mig bara säga några ord om detta med eget val. Det är ju så att kommunerna redan i dag kan införa system för valfrihet inom många områden, till exempel hemtjänst, äldreomsorg och barnomsorg. Hur den enskilda kommunen väljer att organisera sin verksamhet inom de ramar som ges av de nationella målen och kvalitetskraven faller enligt utskottets mening inom den kommunala självstyrelsen.

Här måste jag konstatera att reservanterna, som så ofta talar om vikt av kommunal självstyrelse, alltid glömmer bort detta när det handlar om kommunala bolag eller som här om hur kommunerna ska organisera sin verksamhet. Ska vi ha kommunal självstyrelse bara när reservanterna vill?

Herr talman! Jag yrkar bifall till finansutskottets förslag och avslag på reservationerna.

Anf. 22 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Efter att ha lyssnat på Sonia Karlsson måste jag konstatera att nu lämnar majoriteten besked om vilken politik som ska föras och vilka åtgärder som de anser är nödvändiga för att komma till rätta med den eländiga situationen i landets landsting och kommuner. Gör de det då? Nej, det gör de inte. Det besked vi fick från Sonia Karlsson, såsom varande majoritetens talesman och representerande Socialdemokraterna, var: Vi kör som vanligt.

Men det är ju just det som är problemet. Problemet är att man inte är beredd att genomföra de förändringar som är nödvändiga. Det är det vi har redovisat med vårt förslag som innehåller genomgripande förändringar i syfte att vända en utveckling som, vilket jag också redovisade i mitt anförande, Konjunkturinstitutet beskriver som en utveckling som inte kan fortsätta, utan det behövs andra åtgärder för att långsiktigt finansiera den kommunala verksamheten.

Det är utgångspunkten för våra förslag. Konjunkturinstitutet efterlyser förslag från Socialdemokraterna för att komma till rätta med detta. Men vad händer? Ingenting! Dessutom ägnar sig Sonia Karlsson naturligtvis åt att ta de politiska genvägarna i samband med den sifferexercis hon redovisade.

Vår politik innehåller genomgripande förslag på förändringar av ansvarsfördelningen mellan medborgare, kommuner och staten. Vår politik skapar också förutsättningar för lägre kostnadsnivåer i kommunerna och en högre effektivitet. Vi tillgodoser väl kravet enligt finansieringsprincipen, bland annat när det gäller vår höjning av grundavdraget.

Anf. 23 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag kan förstå att Tomas Högström säger att det bara är sifferexercis. Det är inte så roligt att stå här och prata om hur eländigt det är i kommunerna och att de behöver mer pengar, och sedan själv dra ned med minst 4 400 miljoner nästa år. Där tror jag att Tomas Högström har uppenbara problem.

Klockan halv ett i dag har Ansvarsutredningen sin första presskonferens. Ansvarsutredningen ska titta på hur ansvarsfördelningen ser ut mellan kommuner, landsting och stat. Jag tycker att det ska bli intressant att se hur långt de har kommit i sina bedömningar.

Nu har vi haft problem med en lågkonjunktur under en längre tid. Den har gjort att skatteintäkterna har minskat, och det känns direkt i kommuners och landstings ekonomier eftersom de till stor del bärs upp av skatteintäkter. Det är också därför som vi tillför mer pengar till kommunerna. Nästa år permanentar vi statsbidraget på 4,7 miljarder kronor till det tillfälliga sysselsättningsstödet. Det har alla borgerliga partier hela tiden varit emot. Det är faktiskt Tomas Högström som är svaret skyldig.

Anf. 24 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Låt mig börja med att konstatera att Kommunförbundet har redovisat att de reformer som den socialdemokratiska majoriteten har genomdrivit konsekvent har varit underfinansierade. Snacka om att kasta sten i glashus, Sonia Karlsson. Ett exempel på detta är maxtaxan. Där har vi en underfinansierad reform där ni har skickat räkningen till kommunerna. Jag tycker att du ska vara ganska försiktig i dina jämförelser.

Men det är naturligtvis alldeles riktigt att vi får effekter av de förslag vi redovisar. Vi redovisar genomgående genomgripande förslag till förändringar. De konsekvenserna kan i vissa sammanhang vara ganska svåra att överblicka, och dit hör till exempel införandet av en nationell skolpeng och en äldrepeng. Det här kommer naturligtvis att påverka kommunernas verksamhet. Det gäller också till exempel större krav på konkurrensupphandling och effektivitet. Sammantaget kommer det här naturligtvis att påverka den kommunala verksamheten, men det blir bättre för medborgarna.

Anf. 25 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Maxtaxan var finansierad från början med 5 miljarder plus 500 miljoner per år som kvalitetspengar. Sedan blir kanske kommunerna och regeringen inte på öret helt överens om kostnaden. Det är därför vi har den här finansieringsprincipen att representanter för stat, kommuner och landsting varje år diskuterar om man ska ha mer eller mindre pengar. Den diskussionen pågår varje år, och maxtaxan är finansierad.

Jag kan hålla med om att det skulle bli en väldigt stor förändring om Moderaternas politik, med nationell skolpeng, äldrepeng, sjukvårdspeng och alla pengar som medborgarna skulle gå omkring med, skulle genom-

föras och om all verksamhet som inte är myndighetsutövning sedan skulle ut på upphandling utan att kommunerna kan säga emot det. Men jag bedömer inte att det blir bättre för kommuninvånarna. Det blir det verkligen inte. Detta skulle göra att den kommunala självstyrelsen inte ens skulle finnas i verkligheten, för det skulle inte finnas mycket kvar att styra över om Moderaternas politik skulle få genomslag. Det är något som är säkert.

Anf. 26 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Jag konstaterar att vi lever i olika världar. Frågan är om det är kartan eller terrängen som gäller. Kommunförbundet går ut och säger att det är ett underskott på 2 miljarder under de kommande två åren. Samtidigt säger majoritetens representant att vi tillför nya pengar. Någoting är uppenbarligen fel, och frågan är vem som har tolkningsföreträdet i det här sammanhanget.

Det sades att Centerpartiet vill ta bort pengar från kommunerna och att det är tomma och fromma förhoppningar som vi ger i vårt förslag. Ja, vi har lagt fram ett förslag som innebär exempelvis att en mamma som arbetar i offentlig sektor får 700 kr mer att röra sig med i månaden. Det är ett förslag vars like inte finns från majoritetens sida. Vi har lagt fram ett förslag som stärker den kommunala ekonomin, som stärker det kommunala självstyret, med andra ord demokratin.

Ser inte majoriteten med oro på alla dessa avhopp som sker på den kommunalpolitiska sidan? Det här är en fara för demokratin. Det är ingen som vill vara med och fördela underskott ute i kommuner och landsting, men sådan är verkligheten. Jag upplever, som sagt, att det är två skilda världar. Vi måste faktiskt även i den här salen hamna i verkligheten.

Sedan gäller det skatteutjämningsystemet, att man ska vänta och se. Ja, men Lövdén har ju redan skjutit det system som i dag ligger ute på remiss i sank i och med sitt agerande.

Det förslag som Centerpartiet har lagt fram har faktiskt ett upplägg som borde kunna skapa en diskussion mellan samtliga partier, för det är ändå så att såväl extrem glesbygd som extrem tätort förlorar på det förslag som ligger. Det är inte bra.

Anf. 27 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Båda kan faktiskt ha rätt, Jörgen Johansson. Vi tillför mera pengar. Att Kommunförbundet menar att det fortfarande ser ut att bli underskott har att göra med att man fortfarande inte har kommit i ordning med det höga kostnadsläget. Man har alltså högre kostnader i kommuner och landsting än exempelvis skatteinkomster. Det är ett problem, och det måste man verkligen arbeta med.

Sedan håller jag med om det här med förtroendevalda. Jag satt själv i Kommundemokratikommittén som just skulle se hur man skulle kunna underlätta så att vi skulle kunna få fler förtroendevalda. Från vårt parti skulle vi vilja öka antalet förtroendevalda med 10 000 personer, så i den delen delar jag Jörgen Johanssons synpunkter.

Men det är lite svårt på grund av att vi har en lågkonjunktur som påverkar både kommunalekonomin och landstingsekonomin så pass. Det är mycket det som man har bekymmer med. Jag kan hålla med om att det som förtroendevald är mycket svårare att arbeta när man måste spara och

dra ned än om man har saker att fördela. Så är det för oss i riksdagen, och så är det i kommuner och landsting.

Sedan gäller det utredningsförslaget, som precis är ute på remiss. Det ska bli mycket intressant när vi får in alla yttranden. Det gällde då de synpunkter som framfördes och som Lars-Erik Lövdén ändå har gått till mötes. Jag har uppfattat det som att även Centern lade fram ett förslag för någon vecka sedan eftersom man såg att det fanns synpunkter både från Stockholm och från Norrland som vi skulle behöva titta på och att vi skulle behöva jämka. Jag tror att de flesta i den här salen vet att utredningar är jättebra, men vi brukar inte ta vartenda ord. Vi kan behöva ha lite ytterligare politik för att det här ska bli bra.

Jag ser på det här med förtröstan. Det jag skulle vilja fråga Centerpartiet handlar ändå om att ni verkligen slår fast att den här långtgående kostnads- och inkomstutjämnings behövs för att alla medborgare i Sverige ska kunna ha en bra skola, vård och omsorg. Det är det som är det viktiga.

Anf. 28 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Om halveringstiden är snabb på något område så är det när det gäller beslut om kommunal skatteutjämning. Jag tycker att vi ändå kan vara överens om detta. I det här fallet har förslaget redan fallit, genom kommunministerns agerande, som jag ser det.

Vi måste vara observanta på vad som sker i samhället, och nu har det skapats motsättningar mellan stad och land på ett sätt som inte är bra för tillväxt. Ska vi få tillväxt i det här landet måste vi dra åt samma håll. Då är det förslag som Centerpartiet har lagt fram faktiskt ett förslag som vi borde kunna föra en diskussion utifrån. Staten går in och tar ett ansvar initialt. Man lyfter bort de regionalpolitiska medlen på sikt och så vidare. Det är ändå ett upplägg som partierna kan diskutera utifrån.

Åter till den kommunala verkligheten. Ja, naturligtvis så får man en urholkning av statsbidragen när statsbidragen är nominella. Man måste ju faktiskt ta hänsyn till kostnadsutvecklingen.

Jag fick ett mejl i går från ett kommunalråd i Västra Götaland. Han tar upp frågan om LSS och LASS och konstaterar att synen på de timbelopp som tas upp vad gäller assistentersättningen varierar mellan regeringen, Kommunförbundet och Riksförsäkringsverket. Han avslutar med att skriva: "Något måste göras åt eländet, vi kan inte hela tiden plocka pengar från äldreomsorg eller annan kommunal verksamhet för att täcka underskott."

Det gäller just det här specifika området. Vi kan ta område efter område. Det kommunala självstyret, som politiken förs i dag, håller på att utarmas, och det är inte bra.

Anf. 29 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag skulle vilja säga att Jörgen Johansson inte var här 1995 och 1999. Vi har haft ganska många utredningar om det här inkomst- och kostnadsutjämningsförslaget. Varje gång det har varit en utredning är det klart att det har kommit in synpunkter. Sedan har vi behövt kompromissa och diskutera tills vi har fått fram ett förslag som de flesta ändå tycker är bra och som de kan leva med.

Sedan är utjämningsystemet komplicerat. Det har också varit skälet till att vi har följt det kontinuerligt, för att rätta till det om det behövs. Jag ser det inte alls som att utredningsförslaget är skjutet i sank. Vi har från vårt förtroenderåd sagt att vi i princip tycker att det ser rimligt och bra ut, men det behövs vissa delar. Då handlar det om synpunkterna från Stockholm och från Norrland. Vi har också sagt att vi ska försöka klara ut om det behövs lite ytterligare pengar. Men det är en betydande skillnad mellan vad vi pratar om för pengar och Centerns förslag. Det är ett väldigt dyrt förslag, 6 miljarder kronor. Dessutom har Centern nästa år 3 000 miljoner kronor mindre till kommunerna än vad vi har. Så jag tycker att problemet fortfarande ligger kvar på Centern. Hur ska ni finansiera det hela?

Sedan gäller det LSS. Från mars nästa år blir det ett utjämningsystem för LSS-kostnader, som jag hoppas kommer att underlätta för kommunerna. Sedan är det också sagt att vi ska följa det och utvärdera ifall man behöver göra ändringar. Sedan ska det även till en särskild utredning som ska titta på det här, så den saken tas om hand.

Anf. 30 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! När det gäller skatteutjämningsystemet och den eventuella enighet som finns om detta vill jag säga att den enigheten kanske finns hos vissa i den här kammaren. Vi kan däremot titta utanför, i Stockholm och i Norrland. Politiker från en rad olika partier kritiserar utjämningsystemet och säger att det inte fungerar.

Vad vi har haft nu under ett antal år är ett utjämningsystem som vi har lappat och lagat. Vi har försökt hitta olika lösningar för att få det att passa. Samtidigt är det alltfler som pekar på att det är tillväxthämmande och tillväxtfientligt för de kommuner som har en god befolkningsutveckling och som har en god ekonomisk utveckling. Då tycker vi från Folkpartiets sida – och det är vi inte ensamma om – att det är tid att sätta sig ned och se om vi inte ska göra en total genomsyn av det här systemet och försöka förändra det till det bättre. För det är svårt att hitta några som är nöjda med det.

Problemet är också att vi har använt samma system hela tiden, och det verkar uppenbarligen i dag som om det inte fungerar, vare sig i glesbygd eller i tillväxtkommuner i Stockholms län. Därför krävs det en rejäl genomlysning, och det hoppas jag att vi kan få en enighet om.

Anf. 31 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Om det är något som är genomlyst så är det detta inkomst- och kostnadsutjämningsystem. Nu är det den tredje stora genomgången som jag själv har varit med om sedan jag kom in i riksdagen. Vi kan nog säga att vi har vridit och vänt på många stenar.

Gunnar Nordmark säger att när han är ute och talar så är det ingen som är nöjd med utjämningsystemet. Det är en sanning med modifikation. Jag träffar många. Vi hade för någon vecka sedan besök här i riksdagen av kommuner från Dalarna. Det var samstämmigt att de hoppades att det inte skulle bli någon stor förändring i det nya förslaget. De tyckte att det såg mycket bra ut.

Att man inte gillar det till alla delar i Stockholm och inte i Norrland nu när man förlorade pengar i det nya förslaget har jag förståelse för. Vi

har sagt att vi måste kompromissa och göra något åt det. Men i stort är utjämningsystemet en mycket stor tillgång för landets alla kommuner.

Det pratas om att vi inte har någon tillväxt. Man kan då undra över Danderyd som har Sveriges största skattekraft, 190. I Enköping och Uppsala ligger de på 93. Om vi går till Borgholm är det ännu lägre. Det är så tydligt att för att alla som bor i Sverige ska kunna få en bra skola, vård och omsorg måste det finnas ett utjämningsystem. När man utjämnar måste man ta där det finns en stor övervikt i skattekraft för att fördela till dem som har mindre. Det är ren och skär solidaritet. Det hoppas jag att även Gunnar Nordmark står upp för.

Anf. 32 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Det har vi gjort tydligt från Folkpartiet vid en rad tillfällen. Vi står bakom att man måste ha ett utjämningsystem för att ha en lägsta acceptabel nivå på vad som är välfärd, oavsett var i landet man väljer att bo. Där är vi överens.

Det sägs att man har vänt på stenarna många gånger. Ja. Vi menar från Folkpartiet att ett av problemen är att man har vänt på samma stenar alltför många gånger. Vi kanske ska se om vi kan hitta några andra stenar och bygga ett utjämningsystem som fungerar bättre än det här.

Jag kan hålla med Sonia Karlsson om att hälsan tiger still. Det är klart att det finns kommuner där man är nöjd med det här. Det vet jag också. Men vi har ett stort antal kommuner, bland annat i Stockholms län och i Norrland, där det har riktats en förödande kritik mot det här systemet och hur det slår, inte minst från Sonia Karlssons partikamrater. Jag hoppas att vi kan komma överens om att vi behöver ett utjämningsystem – det finns det en samsyn om i kammaren – men också att vi är beredda att vidta större förändringar än vad kommittén gjorde.

Anf. 33 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Det sista som sades om större förändringar än vad kommittén sade är i princip det som Lars-Erik Lövdén har gått ut och sagt. Vad som kan behövas utöver kommitténs förslag, som vi i stort tycker ser rimligt ut, är just att klara ut problemet med Stockholm och Norrland på ett bättre sätt. Det tycker jag redan är omhändertaget.

Gunnar Nordmark säger att de är för ett utjämningsystem, men på något sätt bara inte det här. Det säger Folkpartiet varje gång. Det är ändå det här utjämningsystemet som vi har. Jag tror att det är viktigt att vi värnar om det.

Gunnar Nordmark sade också att det ska vara en lägsta acceptabel nivå. Så låg utgångspunkt har vi inte från utskottets sida. Vi säger att det här utjämningsystemet ska ge förutsättningar för landets kommuner och landsting att bedriva sin verksamhet och att erbjuda alla invånare en kommunal service av god kvalitet. Det är inte tal om någon lägsta acceptabel nivå. Det ska vara samma goda kvalitet i hela landet på skola, vård och omsorg för medborgarna.

Anf. 34 OLLE SANDAHL (kd) replik:

Herr talman! Sonia Karlsson hade vänligheten att göra sig bekymmer å mina vägnar. Det uppskattar jag mycket. Det är alltid trevligt när människor gör sig bekymmer för ens välfärd. Problemet är nu inte i första

hand mitt eller rör mig. Det stora problemet rör vårdragare och kommuninvånare. Därför undrar jag om Sonia Karlsson är bekymrad också för dem i samma vänliga utsträckning som hon har visat bekymmer för mig.

Ett av de problem som Sonia Karlsson borde bekymra sig över är räknenskaperna, sifferexercisen, som nämndes. Regeringen räknar nu med ett överskott i sektorn på 5 miljarder nästa år medan Kommunförbundet – representanter från samma parti styr ju där som i regeringen – räknar med ett underskott på 8 miljarder. Ordet öre nämndes i något tidigare replikskifte. Här handlar det om mer än ören. Skillnaden mellan +5 och -8 miljarder kronor är ju ganska många ören.

Man kan fundera över regeringens trovärdighet när man läser något som den tidigare finansministern Erik Åsbrink skrev 1997 och som råkade komma under mina ögon: "Därför föreslår den socialdemokratiska regeringen en nivåhöjning ... Det innebär att kommuner och landsting sammanlagt får ytterligare 40 miljarder kronor fram till år 2000." Företrädare från samma parti räknar i kommunsektorns namn fram att det har skett en nettoindragning på 16 miljarder. Där skiljer det alltså 56 miljarder. Är det dags att sluta tala om ören och börja tala om kronor, Sonia Karlsson?

Anf. 35 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag vet inte om jag har talat om ören. Det verkar så när Olle Sandahl säger det. Det är nog miljarder vi talar om när det handlar om pengar till kommunerna. De allmänna bidragen är ju närmare 74 miljarder, som Hans Hoff sade.

Skillnaden mellan prognoserna från Kommunförbundet och regeringen är ganska lätt att förklara. När regeringen räknar på det här utgår man ifrån att balanskravet ska klaras, eftersom det är det som gäller enligt lag. Där finns skillnaden, eftersom det inte har skett. Det är en förklarings-skillnad.

Vad gäller att jag var bekymrad över Olle Sandahl var det mer att jag tyckte att Olle Sandahl skulle vara bekymrad när han talade om kommunerna och deras ekonomi. Hans oppositionskolleger har mycket mindre pengar till kommunerna än vad regeringen har. Det var i det sammanhanget.

Jag tror att vi båda är överens om att vad som behövs och vad vi hoppas på är att lågkonjunkturen mattas av och går åt andra hållet. Om vi får fler i arbete ökar skatteintäkterna. Då går det ganska snabbt för kommuner och landsting att få förbättrad ekonomi. Det är en förhoppning. I väntan på det, eftersom det nu är besvärligt, tillför vi ytterligare pengar till kommunerna, nästa år 400 miljoner. Sedan permanentas de 4,7 miljarderna från 2005 och läggs in i det generella statsbidraget. Vi verkar alla vara överens om att det är ett bra sätt att gå till väga.

Anf. 36 OLLE SANDAHL (kd) replik:

Herr talman! Jag är bekymrad för att vi inte får stöd av riksdagens partier i våra önsknings om att få ytterligare utökade anslag till kommunerna. Jag är ännu mer bekymrad över att regeringsföreträdarna inte heller delar den uppfattningen, eftersom regeringsföreträdarna skiljer sig från oppositionen genom att majoriteten faktiskt bestämmer. Det är det stora bekymret.

Jag undrar också hur Sonia Karlsson ställer sig till det exempel som jag gav om Danmark. Är det också en källa till bekymmer att vi uppenbarligen har gått miste om resurser som skulle kunna användas i det här sammanhanget? Finns det något att lära av omvärlden om hur vi skulle kunna hantera de här problem? Eller vet man tillräckligt väl själv från regeringssidan hur det ligger till?

Jag vill också lämna ett klart besked på den öppna frågan hur vi ställer oss till kostnads- och inkomstutjämnning. Det finns ingenting i historisk tid som talar emot att vi ställer oss bakom att livsbestingelserna ska vara lika och goda över hela landet. Det är ett statligt ansvar att se till att nationen fungerar. Detaljerna, hur vi ska uppnå detta, håller vi på att resonera om nu.

Anf. 37 SONIA KARLSSON (s) replik:

Herr talman! Jag är nöjd med att Olle Sandahl och jag tycker att det ska vara en kommunal service med god kvalitet till invånarna i alla landets kommuner och landsting. Det är det som är utgångspunkten. Det tycker jag är bra.

Det är som Olle Sandahl säger att regeringen tillför mer pengar än de tre borgerliga partierna. Kristdemokraterna har i teorin mer pengar. Men om ni finge bestämma har ni tre andra att vara tillsammans med. Så ni har nog inte i praktiken mer pengar.

När det gäller tillväxt hänvisades det till Danmark. Jag får nog säga att jag inte lyssnade så noga till det. Om vi tittar på utvecklingen kan vi dock se att Sverige sedan 1994 eller 1996 haft en tillväxt som legat i övre kanten jämfört med andra länder i EU. Fortfarande i denna lågkonjunktur är det så att även om vi tycker att vi har ekonomiska problem i Sverige så hör vi till de länder i EU som har den bästa ekonomin, som har offentliga finanser i balans och som har störst tillväxt. Om nu konjunkturen är på väg att vända har vi alltså goda förhoppningar, eftersom vi har offentliga finanser i balans, att få en väldigt god utveckling av ekonomin. Där ligger vi bättre till än många andra i Europa.

Anf. 38 LARS BÄCKSTRÖM (v):

Herr talman! Det finns en skillnad här i riksdagen mellan oppositionen och oss i de tre samverkande partierna. Men det finns också en annan skillnad i svensk politik, och den gäller alla svenska politiker. Det finns en skillnad mellan dem som är i staten, i riksdagen, och dem som är i kommunerna. När man hörde de borgerliga företrädarna här i dag lät de som kommunpolitiker. De gick till våldsamt attack mot den dåliga staten. Jag har hört den kritiken på många håll, i alla partier, och den är till stor del berättigad. Det finns stora problem. Men det finns också mycket gott som utträttas i kommunerna och som kommunpolitikerna för fram och är stolta över, precis som Sonia Karlsson förtjänstfullt sade.

Det är inte sämre i dag än tidigare i kommunerna. Jag är född 1953. Min kommun är vida bättre i dag. Jag minns när vi gick på gatorna och skrek: Ropen skalla, daghem åt alla! I dag har alla daghem. Vi är inte nöjda med kvaliteten, men det är en otrolig skillnad. Jag minns hur det såg ut i äldreomsorgen för 15–20 år sedan. Det var mycket sämre än i dag. Men kommunal konsumtion i fasta priser per individ har ökat.

Varför upplever man då att det finns problem? Det finns alltför äldre. Vi har många nyanlända utrikesfödda svenskar som ställer andra krav på skolorna. I LSS-reformen, som Folkpartiet tog initiativ till, ligger 28 miljarder i kostnader som ska finansieras. Vi har byggt ut välfärden, men det kostar pengar.

Jag kommer tillbaka till detta men ska först ta upp ett annat spår. Ni talar om hur eländigt det är och säger: Man får inte ens lutfisk! Den tidningspopulismen får vi inte förfalla till. Om så Moderaterna hade kvar sin gamla politik med drakoniska nedskärningar i kommunsektorn är det klart att man klarar lutfisken. Min pappa föddes 1918 i Fattig-Sverige. Man fick lutfisk även då. Min far fick fattighjälp av kommunen. Man fick en låda mat på julafton. Även i Fattig-Sverige fanns detta. Det hänger inte på det. Undvik tidningspopulismen, vänner, för den är farlig för oss! Ni inser ju allihop att vi inte ska sitta och skriva matsedlar för kommunal äldreomsorg i riksdagen. Det vore en extrem form av sovjetisk planekonomi.

Sedan vill jag ta upp ett helt annat spår och ge borgarna ett litet erkännande. Flera av borgarna har sagt, vilket är oerhört klokt, att lösningen på kommunernas ekonomi ligger i fler arbetade timmar. Det är helt och hållet där det ligger. Jag är helt enig med dem som säger det. Det finns ingen annan lösning långsiktigt. Vi kan inte lösa detta genom att låna pengar. Vi har ju underskott i statsbudgeten. Staten kan inte lösa kommunernas och välfärdens problem genom att låna pengar inhemskt eller utomlands och skicka till kommunerna. Det är ingen lösning. Mer arbete!

Det sades här att vi måste dra åt samma håll, och då teaterviskade någon till mig: Nej, vi ska absolut inte dra åt samma håll. I en marknadsekonomi ska vi ha kreativ spänning och dra åt olika håll. Vissa går under, vissa växer – det är så en marknadsekonomi fungerar. Det ska vara lite konflikter och bråk om bästa sättet. Det är det som är det spännande och begåvade med marknadsekonomi. Det andra är sovjetisk planekonomi.

Vi ska satsa på utbildning och forskning. Vi ska komma med skatteförslag som gynnar företagandet. Men vi ska finansiera dem, inte ha ofinansierade skattesänkningar. Det är skillnaden på en falsk och en äkta spanjor, skulle min mor ha sagt. Det står vi för i Vänstern: finansierade skatteomläggningar, inte ofinansierade.

Vi ska satsa på högskolan, som Centern sade. Det är alldeles riktigt. I Norge integrerar man just nu högskolor och universitet ute i regionerna med produktionen – oerhört begåvat! Det kämpar jag för i vår samverkan.

Vissa tidningar skriver: Sluta samtala om tillväxt med det här dåliga partiet Vänsterpartiet som står i vägen för tillväxt! Tvärtom är det jag och vi i Vänstern som trycker på med otrolig envishet för mer tillväxt, skatteförändringar för företagen och satsningar på forskning och utveckling – visst.

Men jag ska också hinna ta upp ett helt annat spår. Det pratas om vi ska ge frihet till kommunerna, men det gör ni ju inte på borgarsidan. Ni har tvärtom statlig reglering så det skvätter om det! Skolpeng ska det vara! Vårdpeng ska det vara! Det bestämmer vi, pappa staten! Det ska vara nationell vårdgaranti, det bestämmer pappa staten! Och så skickar man in någon miljard eller två för det. Snacka om underfinansierade

reformer! Kom inte och prata om underfinansiering när ni har en vårdgaranti som ni finansierar med en, halvannan eller två miljarder! Jag vet vad en sådan vårdgaranti skulle kosta. Det handlar om gigantiska belopp. Prata inte med mig om underfinansierade reformer! Ta fast tjuven, ropade tjuven.

Det är klart att Kommunförbundet inte kan vara överens med oss om att allt är finansierat. Det vore ett dåligt kommunförbund om man sade: Vi är helt nöjda med staten. Då skulle jag rekommendera dem att se över sin organisation. En del har varit underfinansierat; det är nog sant. Men det får vi ju rätta till efter hand. Det för vi en löpande dialog om.

Det här med att kommunerna ska vara så här individuella är ju en elegant svensk lösning. Gunnar Wetterberg, som en gång var med i Vänstern – nu är han något annat, men han är fortfarande begåvad – höll ett föredrag på våra kommundagar om det oerhört begåvade i den svenska modellen, nämligen att vi har kreativa och olika kommuner som inte drar åt samma håll. Det blir olika lösningar. Hade man statlig styrning fick man ju samma misstag över hela landet på en gång, till exempel att organisera vård, skola och omsorg med en skolpeng. Det slipper vi nu. Olika kommuner gör lite olika och testar. Det är ett slags kombination av generell solidarisk välfärdspolitik och marknadens fördelar. Det är ett oerhört begåvat system som vi har kommit på här i Sverige, och det ska vi bevara och stärka. Håll med mig om detta nu och strunta i den statliga detaljstyrningen!

Det finns en begåvad och delvis bra reservation från Folkpartiet om att se över balanskravet. Som balanskravet är nu driver man antikonjunkturell politik – blåser på i högkonjunktur och stramar åt i lågkonjunktur. Det är ett dåligt system. Det balanskravet håller vi nu på att se över, vi tre samverkande partier tillsammans. Vi gör det gärna tillsammans med er också, om ni vill det, för att få en mer begåvad lösning på balanskravet. Det är alldeles utmärkt i så fall.

Sedan vill jag vända mig till er som har klagat så på kommunerna. Gå upp här i talarstolen! Vi i finansutskottet har sagt vad vi tycker. Vi säger att Moderaterna sparar 4 400 miljoner. Har vi rätt eller fel? Ni kan väl kommentera det och säga vad ni tycker själva. Vi säger att Folkpartiet sparar 470 miljoner på en post och 2 400 miljoner med skatteplaneringen. Gå upp och tala om, Folkpartiet: Har vi rätt eller fel enligt er åsikt? Var lite tydliga och konkreta! Politik ska alltid vara konkret, inte bara paroller.

Olle Sandahl säger att ni ger mer pengar, och det är rätt. Det håller jag med om. Men som Sonia Karlsson så förtjänstfullt sade är en moderat inte fler än en kristdemokrat, men de är fler röster. De är starkare här i riksdagen. Läggs man sedan till Folkpartiet är de två mot en och har väldigt mycket mer röster. Sedan kan man lägga till Centern, vilket blir mer oklart – jag kommer tillbaka till er i Centern – men jag tror att Sonia har rätt: Ni har ganska små chanser att få igenom era pengar, även om man kan hoppas.

Ni har bra idéer om detta, Olle Sandahl, men sedan finansierar ni på ett sätt som inte går, med trafikförsäkring och sjukförsäkring, vilket är helt omöjligt. Då har ni inga riktiga pengar, utan ni finansierar en ökad satsning på kommunerna med monopolpengar. Man borde ha haft med

sig en monopolpeng för att visa hur ni finansierar er ökade satsning, men jag ska inte bli teatralisk.

Till Centern vill jag ställa frågan hur era förslag påverkar kommunsektorn. Vi i finansutskottet har skrivit att vi gör bedömningen att det kan handla om i värsta fall 2 500 miljoner kronor och i bästa fall 500 miljoner kronor i minus, men vad tycker ni själva om er politik? Det säger ni inte ens i er reservation eller ert särskilda yttrande. Vore det inte lämpligt att bemöta utskottstexten när ni nu haft möjlighet att skriva särskilda yttranden och reservationer? Det gör ni inte. Ni kommenterar det inte här heller utan låter det stå oemotsagt.

Jag drar över någon minut, herr talman. Det har gått 8.30 nu.

Mindre pengar kommer att försämra ekonomin. Det är klart att man kan göra kommunerna bättre – självklart! Man kan göra kommunerna bättre med mer pengar också, men kommunerna blir totalt sett sämre om de får mindre pengar även om man gör förbättringar. Man kan göra förbättringarna ändå, utan att dra in på pengarna. Tänk på det!

Slutligen borde man kanske inför julen skriva önskelistor. Jag har en önskelista: Mer pengar till kommunerna! Men det är inte meningsfullt, herr talman, att skriva önskelistor i politiken. Det finns ingen tomte i politiken som ger någonting, inte ens en talmanstomte som delar ut presenter. Det finns inte i politiken.

Men det finns politiska diskussioner, och vi i Vänsterpartiet tycker att vi samverkande partier innan jul borde leverera besked till kommunerna. Ge dem 4 000 miljoner kronor extra för 2005. Vi har redan gjort en permanent förstärkning, som Sonia Karlsson talade om. Nu för vi diskussionen om tillväxt, om infrastruktur, om utjämning och allting. Men då tycker vi från Vänsterns sida: Lägg in också ett paket på 4 miljarder kronor till kommunsektorn 2005.

Då blir det ingen önskelista, inte ens en kravlista. Det är en realistisk bedömning av vad vi behöver göra för att stärka kommunerna så att de kan hålla sysselsättningen uppe. Det, herr talman, är ingen önskelista. Det är inte ens en förhoppning. Det är en tro att vi ska klara detta. Men diskussionerna pågår, och jag är mycket behärskat optimistisk att vi ska klara det. Visst vore det bra! Då skulle ni få ett tydligt besked i oppositionen.

Bifall till utskottets förslag och avslag på reservationerna!

Anf. 39 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Att sitta i opposition är givetvis att kritisera. Det vi har kritiserat är inte kommunernas verksamhet i första hand. I stället handlar det om de ekonomiska villkor som kommunerna lever under. Jag är väl medveten om att man i kommunerna har stor anledning att vara stolt över det arbete man lägger ned och över det man åstadkommer i den kommunala verksamheten. Oavsett om det är borgerligt styrda kommuner, s-styrda kommuner eller om det är någon form av regnbågskoalition gör man ute i kommunerna i många fall ett oerhört bra arbete.

Vad vår kritik från den borgerliga sidan har handlat om är att vi är oroade över kommunernas ekonomiska läge. Vi är oroade över hur kommunerna ska klara av sina uppgifter om man inte har i grunden sunda finanser. Sedan kan man ha olika synpunkter på hur kommuner

ska arbeta. Men givetvis anser de flesta i den här kammaren att det mesta som utförs i svenska kommuner är bra och gott.

Sedan är det riktigt som Lars Bäckström tar upp att vi från Folkpartiets sida kritiserat kommunala koncernbildningar. Vi tycker att det är ett oskick att man gör på det sätt man gör i ett antal kommuner. Man utnyttjar den möjlighet som koncerner ger att dra undan pengar från staten via en relativt avancerad skatteplanering. Det vill vi sätta stopp för, och det gör vi med det här förslaget.

Anf. 40 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det kan man tycka. Det är väl en åsikt man kan ha. Men ni lägger in en skarp besparing på, om jag förstår saken rätt, 2 400 miljoner kronor som ska dras in från det generella statsbidraget och ska drabba ett visst antal kommuner.

Om riksdagen skulle ta ett sådant beslut på riktigt bör man ha någon uppfattning om vilka kommuner det gäller, Nordmark. Eller har ni bara höftat till det. Vi tror nog att det kan vara 2 400. Nej, sade man på internberedningen, jag tror att det är 2 700. Nej, jag tror att det är 1 900. Var det så ni gjorde? Inte vet jag. Men det är en totalt orealistisk budgetpolitik. Vilka kommuner är det som det gäller? Är det dom först och sedan rätttegång? Prata om att vi har en generalklausul mot skattefusk, men vi säger i alla fall att det ska vara någon typ av rätttegång. Ni har en generalklausul där domen tas ut kollektivt. Man behöver ingen rätttegång. Man sopar bara in pengarna. Total rättslöshet för kommunsektorn är det som ni föreslår.

Gunnar Nordmark – har jag sagt fel namn förut hoppas jag att stenograferna rättar till det, fru talman – vad är er uppfattning om hur er politik påverkar den kommunala sektorn totalt sett? Vi har talat om det i finansutskottet. Gunnar Nordmark kommer från Växjö, hur påverkar er folkpartistiska politik Växjö kommun? Så brukar vi göra på majoritetssidan. Vi räknar ut hur varje enskild kommun påverkas av vår politik. Det borde ni göra själva. Hur påverkas Växjö av er politik?

(FÖRSTE VICE TALMANNEN: Tack fru Bäckström, får jag väl säga då.)

Anf. 41 GUNNAR NORDMARK (fp) replik:

Herr talman! Jag kan lugnt säga att jag inte har räknat ut hur vår politik exakt påverkar Växjö kommun, självfallet inte. Det kanske jag borde ha gjort.

Däremot vet jag att om man driver den tillväxtpolitik som vi vill ha gynnar det samtliga kommuner i landet. Jag vet att om man förändrar det kommunala utjämnningssystemet på det sätt som vi vill kommer det att bli bättre för de flesta kommuner i det här landet.

Anf. 42 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Jag får tacka för det fina epitetet. För mig som feminist är det en ärebetygelse att av talmannen bli kallad fru.

Men, Gunnar Nordmark, det var inget svar alls. Jag har ställt en mycket konkret fråga. Vi släpper Växjö, men hur påverkar er politik totalt sett? Finns det en sådan koncern i Växjö som ska drabbas av den

här indragningen? Det kanske det finns. Kan Gunnar Nordmark svara på det? Finns det en sådan koncern? Är det Göteborg som ska tas in? Meddela då folkpartisterna i Göteborg så att de kan räkna ned sina budgetalternativ med motsvarande indragning. Den vill de i så fall ha, för de sluter väl upp bakom Folkpartiets rikspolitik. Meddela era politiker vilka kommuner som ska få mindre pengar! Var hederlig och rak så kanske vi kan diskutera den konkreta politiken.

Ni säger att er tillväxtpolitik gynnar landet. Det hoppas jag, men vi har en mycket bättre tillväxtpolitik för vi finansierar våra skattelindringar för företag. Ni har ofinansierade förslag. Då skapar man bara hål, och så går man ut och lånar på finansmarknaden. Då blir det underskott och höga räntor. Det var så ni gjorde förra gången. Icke det!

Anf. 43 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Eftersom jag fick en fråga från Lars Bäckström när det gäller Moderaternas syn på konsekvenserna av de moderata förslagen i den kommunala ekonomin ska jag läsa upp ett stycke ur motionen.

Moderata samlingspartiet föreslår att riksdagen anvisar 69,2 miljarder kronor mer än regeringen under anslag 48:1 Generellt statsbidrag till kommuner och landsting. Denna stora ökning beror i huvudsak på att motionärernas skatteförslag leder till ett inkomstbortfall för kommunerna, och detta kompenseras genom en höjning av det generella statsbidraget. En del regler som motionärerna föreslår innebär även sänkta kostnader för kommunerna. I enlighet med finansieringsprincipen justerar motionärerna bidragen för att neutralisera dessa effekter. Nettoresultatet blir oförändrat för kommunerna.

Det skriver vi i vår motion. Vi har alltså försökt att göra de här justeringarna utifrån de redovisningar och de antaganden som vi har gjort i enlighet med de budgetprinciper som vi är överens om.

Anf. 44 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Tro det eller ej, Tomas Högström, jag har läst samma skrift, tagit del av och till och med förstått den. Jag tycker att det rent tekniskt är väl genomfört. När vi har räknat på det finner vi i finansutskottets majoritet att det totalt sett innebär minskade anslag på 4 400 miljoner kronor.

Då kan väl Moderaterna förhålla sig till vår åsikt och säga nej, så är det inte, eller så är det. Ni har ju ett hyfsat på gränsen till bra utredningskansli själva. Ni kan väl i alla fall förhålla er och i fortsättningen skriva om ni håller med oss eller om ni tycker att vi har räknat fel. Det är just det som är frågan. Om vi har räknat rätt, så att det är 4 400 miljoner mindre totalt sett, kommer det att påverka Västerås, Tomas Högström, där jag tror att Tomas Högström bor. Det borde vara klokt om Moderaterna i Västerås tog med det i sitt budgetalternativ; vi tror att vi får så här mycket mindre. Nej, nu ska vi inte vara så elaka. Men ni borde i alla fall ha en sammanhållen politik och inse vad det skulle kosta Västerås.

Återigen, den oerhörda detaljstyrning som ni vill ha av kommunerna med skolpeng och äldrepening förstör ju helt möjligheten för den spännande mångfalden, kombinationen av solidarisk välfärd och olikhet. Olika kommuner får tävla med varandra på ett slags informell marknad, en socialt kontrollerad marknad. Det är ett oerhört begåvat system vi har

i Sverige. Det vill ni tydligen avskaffa. Staten ska bestämma. Det är i bästa fall en gammal socialkonservatism. I värsta fall är det bara gammal statlig detaljstyrning.

Anf. 45 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik:

Herr talman! Det är inte fråga om en statlig detaljstyrning. Det är heller inte fråga om en kommunal detaljstyrning. Däremot är det faktiskt så att Sveriges riksdag beslutar om mål och sätter också upp ramar och regelverk som bland annat skolorna har att hålla sig inom. Det är Vänsterpartiet, Moderaterna och andra partier med och lägger fram förslag om, behandlar och fattar beslut om.

Vårt förslag med bland annat skolpeng innebär att förutsättningar för en mångfald ska ges, för fler alternativ. Det är just det som Vänstern numera gör sig till tolk för, nämligen att det ska finnas många alternativ så att människor kan välja. Hela syftet är att människor ska välja utifrån vad de tycker är bra inom ramen för ett i hela landet hanterbart regelverk. Det är det inte i dag. I dagens situation kan vissa kommuner säga att de inte är så värst intresserade av detta. Det ser vi många exempel på. Ledande kommunala företrädare har gett uttryck för den uppfattningen.

Det måste ändå finnas ett medborgarperspektiv som utgångspunkt. Därför har vi lagt fram förslag om skolpengen för att möjliggöra för vanligt folk att välja skola. Vi ska därmed också säkra resursramarna för dem som driver de alternativa skolformerna. Eftersom skolan är ett strategiskt område för nationen Sverige tycker vi att det är rimligt att det är staten som har finansieringsansvaret. Vi kan föra motsvarande resonemang när det gäller äldrepenng.

Jag vet mycket väl att Lars Bäckström har läst detta. Jag är fullt på det klara med det. Jag har också läst utskottsmajoritetens text.

Vi har naturligtvis justerat bidragen utifrån effekterna av de förslag som vi har lagt fram.

Anf. 46 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik:

Herr talman! Det är ändå inget svar på min fråga! Min fråga var om ni håller med oss. Man kunde indirekt möjligtvis utläsa något ur det Tomas Högström säger, nämligen att nej, de har inte dragit in en enda krona från kommunsektorn.

När Tomas Högström gifte sig var det väl ett något tydligare svar? Ja eller nej. Det här är liksom: Nja, vi har ju sett på frågan, och den ska vi lösa.

Anser ni att ni har tagit in pengar från kommunsektorn eller inte? Anser ni att ni har samma pengar som vi i majoriteten har anvisat till kommunsektorn? De frågorna kan besvaras precis som när man ska gifta sig: Ja eller nej. Eller man kan svara: Nja, vi har gjort väldiga kalkyler på det här och tror att vi ska kunna lösa det.

Lite tydligare, om jag får be! Vi har gjort den bedömningen. Har vi rätt eller fel? Ja eller nej.

Sedan var det frågan om skolpengen. Det innebär att varje elev ska ha en viss peng med sig. Det här är som det var i Uddevalla en gång, nämligen att det skrevs meritpoäng på overallerna. Man kände sig förnedrad.

Då ska varje individ ha en viss peng för att sedan gå runt och välja – ungefär som man nu ska välja julklappar i varuhus. Sedan är det någon

som har ett litet lyte, någon som kom nyss till Sverige och behöver lite extra stöd. ”Då blir det en liten extra peng till dig. Du har lite mer peng än andra.”

Då blir det ett system där jag har 100 i poäng. Men den där har lite ont i benet, och därför har han 102 poäng. Den där kan inte svenska, och den får 120 poäng. Den där har en synskada, och den får 18 poäng. Tänk dig sedan eleverna: ”Hur många poäng har du? Hur många poäng har du?”

Jag vet inte hur ni har tänkt att lösa det här med till exempel handikappade nya svenskar, men jag ser framför mig ett otroligt, ganska knepiggt, samhälle där elev värderas efter poäng.

Min far växte upp i ett Fattig-Sverige där han fick vara frielev och äta hos pastorn, kyrkohedern och apotekaren. Han föddes 1918. Sedan byggde vi bort Fattig-Sverige. Alla skulle vara lika. I min hemstad Uddevalla får vem som helst välja skola utan att ha skolpeng. Det är en socialistisk stad med gröna inslag! Det fungerar bra utan statliga centraldiktat.

Anf. 47 LARS JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag har med visst intresse följt dagens diskussion eftersom jag har varit ledamot i Utjämningskommittén. Det är den kommitté som har lagt fram förslag på hur vi på ett bättre sätt än i nuvarande system ska försöka utjämna de strukturella kostnaderna mellan kommunerna och se över och utjämna skattekraften.

Det är en engagerad debatt som har pågått så länge jag minns. Som kommunalpolitiker har man diskuterat frågan om hur ett sådant system ska fungera på ett bra sätt. När vi tittar på SCB:s siffror för 2004 kan vi notera att skatteskillnaden är 5 kr och 4 öre mellan Dals-Ed som har den högsta skatten och den kommun i Skåne som har den lägsta skatten, Kävlinge. Det är drygt 5 kr. Det är med det nuvarande systemet vi har den stora skillnaden.

En av de frågor som har diskuterats är om skillnaderna ska minskas ytterligare eller om den skillnad som finns i dag ska bibehållas. När man diskuterar kostnads- och inkomstutjämning i skattesystemet ska man ha klart för sig att det handlar om att dels se över de strukturella skillnaderna mellan kommunerna, dels se över skattekraften som varierar starkt mellan landets olika kommuner. Det här är inte en fråga bara för den sittande regeringen utan det är en fråga för alla partier eftersom det är olika vem som har det politiska ansvaret i kommunerna. Det är kanske inte en tillfällighet att det är just Centerpartiet som innehar ordförandeposten i kommunstyrelsen i Dals-Ed med den högsta kommunalskatten likaväl som partiet innehar ordförandeposten i den kommun som har den lägsta skattekraften, vilket är Bornholm. För Centerpartiet är detta naturligtvis en oerhört väsentlig frågeställning.

Det är därför som jag med stort intresse har tagit del av vad partierna har tyckt i denna fråga. Förra hösten tog vi i kommittén reda på vad de olika partierna i riksdagen sade under den allmänna motionstiden. Vad sade partierna i finansutskottet, och vad sade finansutskottet i sitt betänkande?

Centerpartiets företrädare i diskussionen i dag, Jörgen Johansson, talade tidigare om att det är väsentligt att ha en diskussion om hur ett så-

dant system ska vara utformat. I dag säger han att utjämningsystemet behöver en rejäl översyn, och dessutom ska det nuvarande systemet frysas. Nuvarande system måste ändras i grunden. Jag blir verkligen förvånad och undrar var centerpartisterna har varit någonstans under den tid som utredningen har arbetat – i ett och ett halvt år. Var har ni varit någonstans?

Framför allt blir jag ännu mer förvånad när jag tar fram finansutskottets betänkande från föregående år. Där skrev Centerpartiet i sin reservation att systemet ska utjämna såväl skillnader i skattekraft som strukturella skillnader. Man ansåg att dagens utformning av utjämningsystemet fungerar generellt sett bra och att delar av systemet behöver ses över för att ta bort vissa skönhetsfläckar. Det var Centerpartiets uppfattning för precis ett år sedan. Det var också vad jag har uppfattat är Centerpartiets uppfattning i den utredning som har arbetat med frågan. Det är också därför som Centerpartiet har ställt sig bakom det förslag i utredningen som nu är ute på remiss.

Vi får hålla lite ordning på hur vi agerar i sådana viktiga och väsentliga frågor för landets alla kommuner och landsting. Man kan inte byta uppfattning som man byter skjorta i en sådan väsentlig fråga, framför allt inte när utgångspunkten för utredningen har varit att vi ska ha ett system som har en bred förankring i vårt parlament. Det har också varit utgångspunkten.

När man sedan tittar vidare på hur övriga partier har agerat i frågan är det att notera att Kristdemokraterna har en rak linje bland annat i sin reservation i föregående års betänkande och i årets betänkande, och partiet har haft samma linje i kommittén. Det är intressant därför att det är viktigt att ha en sådan linje eftersom det ger större förutsättningar att kunna genomföra en översyn som innebär att det går att få en bred majoritet. I stort yrkar kd bifall till förslaget.

Folkpartiet å andra sidan verkar inte ha läst utredningen. Folkpartiet påstår att man i stället ska ha ett statligt system. Det är precis det vi föreslår, nämligen att kostnadsutjämnningen ska bygga på ett statligt system. De vill att det ska vara färre faktorer. Det är precis det som utredningen föreslår, att gå från 16 till 9 faktorer för att utjämna de strukturella kostnadsskillnaderna. Det ska vara tydliga, mätbara strukturella skillnader och en utjämning. Det är precis det vi föreslår.

Man undrar var folkpartisterna har hållit hus. De har också i utredningen i stort sett ställt sig bakom förslaget.

Men döm om min förvåning när jag sedan lyssnar på de moderata företrädarna. De har ungefär samma yttrande i betänkandet i år som de hade föregående år. Det kanske inte är så konstigt, eftersom Tomas Högstrom här i debatten också talade väldigt mycket om den vision som Moderaterna har. Det har deras ledamot i utredningen, Erik Langby, också talat om. Egentligen vill de ha ett pengasystem. Men trots allt, när vi har ett utjämningsystem, måste vi vara konstruktiva och medverka i arbetet.

I det särskilda yttrande som Erik Langby, moderat kommunalpolitiker från Nacka, har lämnat till utredningen ger han utredningen beröm på punkt efter punkt. Han säger så här:

”Övergången från en rent mellankommunal inkomstutjämning till ett statligt finansierat, där statsbidragspåsen används för att lyfta upp in-

komsterna för kommuner och landsting med otillräcklig egen skattekraft är helt i linje med den politik moderata samlingspartiet argumenterat för under ett decennium.”

Ja, precis! Det var precis det som Moderaterna framförde i utredningen, vilket också övriga partier ställde sig bakom.

”Kostnadsutjämnings ’städas upp’” är nästa rubrik från Erik Langby:

”översynen av systemet för kostnadsutjämnings – där de regionalpolitiskt inriktade faktorerna fått lämna systemet (och blir en rent statlig angelägenhet), antalet faktorer kunnat minskas, kollektivtrafikfaktorn fått sitt fulla utslag” – det är ju det som nu sker med Stockholms län – ”och en faktor för snabbväxande kommuner införts” – tillväxthämmande pratade man om här tidigare, men vi föreslår tvärtom att det inte ska vara tillväxthämmande – ”är också helt i linje med den moderata politiken”.

Slutligen gäller det ”Minskad statlig detaljstyrning”:

”Förslagets tydlighet i att minska den statliga detaljstyrningen av kommuner och landsting är utmärkt. --- Att en stor del av dessa” – olika statsbidrag – ”föreslås ... överförs till ’påsen’ är mycket viktigt för den kommunala självstyrelsen och därmed för effektiviteten i den kommunala sektorn.”

Det var Moderata samlingspartiets representants särskilda yttrande i Skatteutjämningsutredningen.

Med det vill jag ha sagt, under den debatt som nu pågår om hur en kommande proposition ska komma att se ut, att jag inte tror att gräset är grönare på andra sidan. Frågorna kommer att vara kvar, och det kommer att bli mycket intressant att se vilka uppfattningar som ska vara gällande i de olika partierna, med tanke på vad som har sagts i den här frågan hittills.

Lämna retoriken och sätt er ned och titta igenom vad utredningen har föreslagit! Då finns det förutsättningar för en bred parlamentarisk majoritet. I annat fall riskerar vi att hamna i ett läge där denna församling kommer att arbeta mer med riktade statsbidrag.

Anf. 48 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det är intressant att det i redovisningen inte nämns ett ord kring Lövdéns agerande i det här sammanhanget. Jag upplever att han trots allt försökte lägga örat mot marken och lyssna hur strömningarna gick. Det är icke bra att vi får en kamp mellan olika bygder i detta land, när vi samtidigt ska arbeta för att stärka vårt land i relation till vår omvärld. Jag vill ändå ha en kommentar till Lövdéns agerande.

Från Centerpartiet har vi lyssnat också till de kommuner som har haft synpunkter på det här. Vi konstaterar trots allt att det är ett problem såväl för de extremt små som för de stora. Det är en brist i hela översynen. Sedan är det ändå så – det må vi också vara överens om – att systemet är oerhört komplicerat och skulle vinna på en förenkling.

Anf. 49 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Jag håller med om att systemet är komplicerat. Det är inte så konstigt, eftersom det handlar om att utjämna skattekraft mellan kommunerna. Man kan inte göra det på ett alltför enkelt sätt, utan man

måste ha ett antal faktorer att utgå från. Det andra är att utjämna de strukturella kostnaderna.

Vi har arbetat för att förenkla systemet, som jag nämnde tidigare, genom att minska antalet faktorer, att ge möjlighet för kommuner att följa detta och framför allt att de förändringar och reduceringar av intäkterna för kommunerna som det handlar om ska ske under en lång period, en tioårsperiod, motsvarande 10 öre per år. Vi har försökt jobba med ett sådant förslag, för att på det viset skapa planeringsförutsättningar för den enskilda kommunen.

Lars-Erik Lövdén har i tidigare debatter i den här kammaren blivit anklagad för att inte ha gått in och lämnat särskilda fribrev för Stockholms läns landsting och liknande, i den speciella ekonomiska situation som där föreligger. Jag tycker därför inte att han, i det uttalande som har gjorts från förtroenderådets sida, har sagt att utredningens förslag inte ska genomföras – tvärtom. Men han har sagt att vi måste göra vissa kompletteringar. Framför allt handlar det då om ekonomin i våra kommuner och landsting.

Anf. 50 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik:

Herr talman! Det förslag som Centerpartiet har lagt nu är att staten på kort sikt ska ta över finansieringen av införanderegler, för att mildra effekterna av nuvarande system. Det betyder att kommuner och landsting tillförs i storleksordningen 3,2 miljarder kronor. I ett andra steg lyfter man ut den regionalpolitiska biten ur systemet. Det skulle medföra lättnader för de grupper av kommuner som har de största problemen.

Anf. 51 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Det är precis det vi har diskuterat i kommittén. Vi har alltså lagt förslag som innebär att staten mycket väl kan gå in och stödja kommuner, framför allt i norra Sverige, som har stora svårigheter genom ett utökat strukturbidrag. Vi har alltså tagit in den frågan och föreslagit att det här inte kan vara bara en mellankommunal fråga, utan staten måste tydligare gå in och agera. Det är det som vi har diskuterat i kommittén, och vi har också lagt ett sådant förslag.

Det är därför förvånande att man vill prolongera nuvarande system. Det som föreslås är ingenting annat än att nuvarande system ska fortsätta att gälla. Det är inte heller ett bra system. Det nuvarande systemet är mycket kritiserat för att det har till exempel kallortstillägg, som är någonting som inte längre finns i några löneavtal men som fortfarande finns med som en faktor. Ingen kan egentligen begripa varför den finns. Man måste alltså ha andra, mer opåverkbara faktorer, som är tydliga för kommunalpolitiker.

Fortfarande undrar jag: Var har Centern varit under ett och ett halvt år?

Anf. 52 CHRISTINA BERLIN (fp):

Herr talman! Jag yrkar bifall till Folkpartiets reservation 2 under punkt 3.

Jag vill understyrka det Gunnar Nordmark har anfört när det gäller kommunerna.

Det känns lite konstigt att komma efter den här diskussionen. Jag vill ändå påstå att utjämningsystemet är tillväxtfientligt. Det är svåröverskådligt, svårbegripligt och oerhört krångligt.

Tänk om min nya lilla kommun premierades när det gäller tillväxt! Kommunen ligger i Mälardalen, med en halvtimmes resa till Stockholm och en halvtimmes resa till Eskilstuna. Den har en stor tillväxtpotential och en stor arbetsmarknad inom räckhåll. Nykvarn är en populär bostadsort – på landet men ändå storstadsnära. Men nu tvingas den lilla nya kommunen höja skatten med 92 öre.

Jag blev bekymrad när jag häromdagen hörde statsministern här i kammaren säga att man precis hade sett över utjämningsystemet. Det är ju precis det som har gjorts i den kommitté som det här refererades till. Men förslaget har redan krackelerat, menar jag. Det drabbar delar av landet på ett svårt sätt – Stockholms län och Norrland.

Folkpartiet anser att det behövs en genomgripande förändring av systemet. Då kanske man också skulle kunna begripa det. Man kan inte lappa och laga i ett krångligt system hur länge som helst. Sonia Karlsson sade att det nu var tredje gången man har sett över det. Jag kan inte alla teknikaliteter – jag är alldeles ny i riksdagen – så jag vill inte gärna ge mig in i en svår debatt om sådant. Men att det här är ett mycket krångligt system är i alla fall många överens om. Vi yrkar på en genomgripande förändring.

Jag yrkar bifall till Folkpartiets reservation.

Anf. 53 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Men, Christina Berlin, Folkpartiet har faktiskt också varit med i utredningen. Det är inte vem som helst som har varit med i utredningen, utan det är en riksdagsledamot som har varit med både i denna utredning och den tidigare utredning som lade fram det förslag som för närvarande är det som gäller för landets kommuner och lands-ting. Jag kan hålla med om att systemen är krångliga. Det är skattesyste- met också på ett sätt. Men så är alla system om man vill utjämna skillna- der som gäller skattekraft och strukturella skillnader mellan landets olika kommuner. Då blir det krångligt, för man måste ta fram underlag som är sådana att man inte kan säga att det handlar om godtycke. Underlagen måste bygga på genomsnittliga kostnader för de olika kommunernas olika verksamheter. Det som är underlaget utgör då olika faktorer som vi lägger upp i ett system som får ett visst utfall.

Det intressanta är att utredningen var väldigt enig fram till augusti månad i år, alltså under ett och ett halvt år. Så länge man diskuterade faktorerna och inkomstutjämnningen var man i princip överens. Sedan när tabellverket kom och man såg hur det skulle bli, så började det plötsligt att röra på sig. Då var det ju egentligen för sent. Är man överens om principerna måste vi ändå vara så pass självständiga och ha sådan integri- tet att vi står fast vid det vi har varit överens om i princip, även om den egna kommunen kanske skulle förlora något på det. Det måste också gälla i Nykvarn.

Anf. 54 CHRISTINA BERLIN (fp) replik:

Herr talman! Det kan jag hålla med om. Men man kanske borde ha tittat på siffrorna tidigare i utredningen eller i kommittén. Man måste veta hur det slår.

Kan Lars Johansson tala om för mig om det nya förslaget är tillväxtvänligt? Det är inte min uppfattning. Jag hörde om siffrorna att man hade ändrat dem på vissa punkter. Man har gjort vissa ändringar, men det låter fortfarande väldigt krångligt. Jag hörde någon säga att man hade lagt till en tillväxtpotential, en punkt eller något sådant. Vore det inte bättre att börja från *scratch*, se över det ordentligt och göra en genomlysning av det hela, så att även vi – jag har själv varit kommunpolitiker – kunde förstå systemet? Man måste ju kalla in experter för att titta på det.

Jag förstår att ni i kommittén är kunniga, men även alla vi andra måste kunna förstå det här.

Anf. 55 LARS JOHANSSON (s) replik:

Herr talman! Då måste jag rekommendera Christina Berlin att läsa utredningen.

Vi har föreslagit ett antal förändringar som inte är särskilt komplicerade. Ta till exempel kollektivtrafiken. I det nuvarande systemet kompenseras 75 % av kostnaderna för kollektivtrafikhuvudmännen i de olika kommunerna och landstingen. Det höjer vi nu med 25 % till 100 % kostnadstäckning. Det innebär en förstärkning för Stockholms läns landsting och kommunerna i Stockholms län med närmare 500 miljoner.

Vi reducerar också avgiften. Från att ha varit 95 % för alla kommuner, oavsett vilken skattekraft de har, har den nu för dem som har den högsta skattekraften reducerats till 85 %, vilket är en förbättring med 10 %. Det är en förbättring som har avgörande betydelse för tillväxtfrågan. Det står tydligt och klart i utredningen. Det är inte särskilt svårt att ta till sig att det genomförs den typen av förändringar.

Vad gäller de olika analyser som utredningens kansli har gjort rörande kostnaderna för barnomsorg, äldreomsorg och liknande i kommunerna finns det kanske vissa svårigheter att tränga in i allt material, men det är inte särskilt komplicerat att ta del av de slutsatser som kommittén har kommit fram till.

Jag vill uppmana Christina Berlin: Ta del av materialet och återkom i en konstruktiv diskussion. Jag vet att det pågår ett väldigt omfattande arbete ute i de olika kommunerna. Det är det remissarbete som nu pågår. Det har redan kommit in en hel del synpunkter. Det är klart att man måste ta till sig dem i det fortsatta beredningsarbetet i Regeringskansliet, för att man så småningom ska komma med ett förslag som vi får möjlighet att diskutera här i kammaren längre fram i vår. Var med i den konstruktiva diskussionen, för det finns mycket gott att ta hänsyn till i utredningens underlag!

Anf. 56 CHRISTINA BERLIN (fp) replik:

Herr talman! Jag hoppas att också alla de synpunkter som nu har kommit fram får verka i detta. Eftersom det har blivit en så stor diskussion kan det ju inte vara bra. Ja, det kanske är bra på ett sätt, men jag tycker att man i kommunerna i så fall borde vara glad och säga: Å, nu har

man sett över det här! Vad skönt, nu stämmer det även för oss i vår landsända!

Det är viktigt att man inte ställer stad mot land. Jag ville inte nämna Stockholms län, men jag bor ju ändå här. Det här är viktigt för hela landet.

Okej, jag litar på att man tar fasta på de synpunkter som kommer fram, för det är viktigt för Sverige att vi får ett bra system. Vi i Folkpartiet är inte emot det, och som Lars Johansson säger har vi haft en representant i utredningen, men systemet måste vara begripligt och gynna tillväxt.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

13 § Statsskuldräntor m.m.

Föredrogs
finansutskottets betänkande 2003/04:FiU4
Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m. (prop. 2003/04:1 delvis).

Anf. 57 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s):

Herr talman! Jag ska mycket kort inledningsvis berätta lite grann om detta betänkande. Det handlar om utgiftsområde 26, och det beskriver de statsskuldräntor som beräknas utgöra kostnaden för den statsskuld som gäller nästa år. Utskottet konstaterar att den beräknade kostnaden för statsskulden nästa år kommer att uppgå till ca 47 miljarder kronor.

Anf. 58 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Som sagt beräknas kostnaden för statsskulden nästa år uppgå till över 47 miljarder kronor. Under de kommande åren kommer kostnaden för statsskulden att öka ytterligare, främst som en följd av att statens stora budgetunderskott leder till en ökad statlig upplåning. Under de kommande fyra åren beräknas upplåningen öka med ungefär 160 miljarder kronor.

I år beräknas statens budgetunderskott uppgå till 49 miljarder kronor. Nästa år visar finanserna 72 miljarder i minus, år 2005 39 miljarder i minus, år 2006 37 miljarder i minus, år 2007 19 miljarder i minus. För varje år som går med underskott i statens finanser ökar statsskulden och därmed räntekostnaderna. Kostnaden skjuts på framtiden, och det sker under ett antal år då vi bedöms ha en relativt hög ekonomisk tillväxt.

Vi moderater vill se en annan ekonomisk politik, som innebär att statsskulden och räntekostnaden kan sänkas, bland annat genom försäljning av statliga företag. Nu har vi tidigare i dag haft en debatt om det statliga företaget, och vi ska kanske undvika att ta den i repris. Därför kan jag i stället passa på att redogöra för de alternativ som står mot varandra.

Å ena sidan finns det de som säger att staten ska äga företag för att kunna ställa andra krav på dem än att de ska ge vinst. Lite oklart är det vilka krav som man ska ställa.

Prot. 2003/04:52
18 december

*Allmänna bidrag
till kommuner*

Statsskuldräntor m.m.

Å andra sidan hävdar vi moderater och andra att vi kan se hur det går när staten ställer särskilda krav på statliga företag. Låt mig ta Teracom som ett exempel där staten har sagt att man ska bygga ut ett digitalt mark-TV-nät. När den historien är klar kommer den att ha kostat skattebetalarna i storleksordningen 10 miljarder kronor. Så är det ofta när staten använder de olika företagen i politiska syften.

De som vill att staten ska äga företag säger att de företag som staten inte ska ställa särskilda krav på ska i stället gå med vinst. Men vi säger att företag kan gå med vinst men att de också kan göra förluster. Om de går med förlust är det skattebetalarna som står där med notan och får finna sig i att betala för de risker och den spekulation som politiker har utsatt dem för.

I stället för att riskera skattebetalarnas pengar borde de statliga företagen säljas så att vi kan betala av på statsskulden, så att vi kan minska kostnaderna för räntorna och så att vi kan minska kostnaderna för skattebetalarna. Det är ett säkrare och tryggare sätt att förvalta skattebetalarnas kapital. Det finns ingen anledning till att staten ska tillverka vodka, sälja plåster, odla granar, driva bank- och börsverksamhet, spekulera på fastighetsmarknaden, ägna sig åt vadslagningsverksamhet, driva transportrörelser, sälja mobilteletjänster eller äga hotell. Staten äger i dag faktiskt 25 % av vårt inhemska näringsliv. En så omfattande statsocialism går inte att hitta i något annat demokratiskt land. Länder med mindre av socialism och mer av marknadsekonomi, där staten koncentrerar sig på att sköta gemensamma angelägenheter, till exempel rättstryggheten, på ett bra sätt i stället för att driva företag, uppvisar en högre ekonomisk tillväxt, vilket leder till ett högre välstånd och en högre välfärd. Det är den största vinsten med mer av marknadsekonomi och mindre av statligt företagande.

Som jag har klargjort anser vi att det vore bättre att sälja de statliga företagen och amortera på statsskulden. Det är en bättre förvaltning, och det är en säkrare förvaltning av skattebetalarnas pengar.

Enligt vårt budgetalternativ skulle staten i ett första steg privatisera företag för 30 miljarder kronor nästa år. Det skulle minska räntekostnaderna med 700 miljoner kronor, pengar som kan användas till bättre saker än att bara betala ränta på statsskulden. Det hade varit en mycket klokare politik än den som förs i dag.

Herr talman! Eftersom de förslag som jag har redovisat redan har fallit vid tidigare omröstningar nöjer jag mig nu med denna redogörelse.

Anf. 59 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Om man får tro Ekonomistyrningsverket, och det ska man väl göra, befinner vi oss nu i mitten av ett gyllene decennium för Sverige. Just nu har vi de bästa ekonomiska förutsättningarna och de bästa demografiska förutsättningarna för tillväxt för att kunna samla i ladorna.

Tittar man i budgetpropositionen och i Ekonomistyrningsverkets senaste budgetprognos som kom den 9 december kan man läsa att under denna gyllene period, då vi skulle samla i ladorna för den period som kommer därefter, nämligen när de äldsta av 40-talisterna börjar gå i pension redan i slutet av detta decennium och under första halvan av nästa decennium, då kommer påfrestningarna på ekonomin både genom ett

minskat antal människor i arbete och en ökad försörjningsbörda. Under denna gyllene period ökar statsskulden med 225 miljarder kronor, precis tvärtemot att samlas i lador.

Därför är detta dokument som vi nu ska ta ställning till, finansutskottets betänkande 4 om statsskuldsräntor, knappt värt papperet som det är skrivet på. Felaktigheterna i budgetpropositionen, den tillväxtfientliga budgetproposition som lades på riksdagens bord i början av riksmötet, består bland annat i att man antar att statsskulden skulle öka med 41,6 miljarder kronor. Nu visar Ekonomistyrningsverkets prognos att statsskulden i stället kommer att öka med 71,8 miljarder kronor. Det är alltså inte ens tavelträff vad gäller hur snabbt det för närvarande går utför med svenska statens finanser. Det är väldigt allvarligt. Det är ett problem för landet, och det är ett problem för regeringen. Och bakgrunden är naturligtvis att regeringen saknar en tillväxtpolitik som är förankrad i vetenskaplig och beprövad tradition och som är förankrad i det egna partiet. Nu när krubban är tom kallar man till tillväxtkonferenser. Då börjar man undra vilket utsäde man ska ha för att kunna få något i krubborna. Man skickar ut frågeformulär. Man har tillväxtsamtal. Kaffet flödar i Rosenbad. Allt detta sker medan statsskulden ökar.

Det här är som sagt en mycket allvarlig situation. Socialdemokraterna ska nu låna. De trodde att de skulle låna 41 miljarder kronor till de löpande utgifterna nästa år. Men man ska nu låna nästan 72 miljarder kronor till de löpande utgifterna. Samtidigt är kommunernas kassakistor tomma, trots massiva skattehöjningar. Landstingens kassakistor är tomma, trots massiva skattehöjningar. Regionernas kassakistor är tomma. Det är fullständigt ofattbart att regeringen inte har fört en tillväxtpolitik så att man har kunnat se till att den svenska välfärden byggs upp under denna gyllene period.

Jag har räknat ut att budgetpropositionen för 2004 är den tjugonde stora propositionen som den socialdemokratiska regeringen har lagt fram sedan den kom tillbaka 1994 utan att det finns konkreta tillväxtförslag. Det har alltid stått att det kommer i nästa proposition. Först ska man ha tillväxtsamtal och lyssna på det ena och det andra och få in synpunkter. Men någon egen politik har man inte. Och bakgrunden till det är nu att vi ska låna 71,8 miljarder kronor. Det kan bli mer, och det kan bli mindre, men det är Ekonomistyrningsverkets prognos.

Jag tyckte att Sven-Erik Österberg var väldigt klok när han sade ca 47 miljarder kronor. Jag skulle vilja fråga Sven-Erik Österberg: Hade det inte varit bättre att säga att det ser ut som om det skulle bli ytterligare ca 5 000 miljoner kronor som vi ska anslå till räntor på statsskulden under det kommande året?

Sanningen är att det inte finns mer än knappt 200 miljoner kronor under utgiftstaket. Den här regeringen har inte ens råd att betala sin EU-avgift. Det är ett mycket allvarligt läge, herr talman. Och jag har, precis som Gunnar Axén, inget annat yrkande eftersom våra förslag har fallit vid en tidigare omröstning. Men läget är kritiskt, och det krävs en total omläggning av Sveriges ekonomiska politik om vi ska vända denna utveckling.

Prot. 2003/04:52
18 december

Statsskuldsräntor m.m.

Anf. 60 LENA EK (c):

Herr talman! Ärade ledamöter! Åhörare! Detta betänkande handlar om statsskuldsräntor med mera. Vi kan konstatera att statsutgifterna är i period med en kraftig ökning, det vill säga att vi gör av med oerhört mycket mer pengar år från år. Som en följd av detta, för att följa budgetlagen, höjs utgiftstaket i en brant stigande kurva under den period som vi nu ska diskutera, det vill säga från nästa år och fram till 2007. Samtidigt minskar marginalerna för oförutsedda utgifter under detta tak. Till yttermera visso når regeringen sina mål och håller taket, inte på riktigt utan genom en lång rad av kreativa åtgärder och genom kreativ bokföring. Man flyttar om siffror och ändrar på beslut – kostnader blir i stället minskade inkomster, utgifter lastas över på företag och kommuner, materialinköp för försvaret senareläggs och betalningar senareläggs. Det mest uppmärksammade exemplet är ju EU-avgiften. Men det finns annat.

Det finns till exempel stöd till Sveriges lantbrukare. Pengarna från EU har kommit men hålls kvar över årsskiftet – också det för att klara utgiftstaket. Därmed hanterar regeringen finanserna på ett sätt som aldrig skulle vara tillåtet för en vanlig företagare och en vanlig löntagare.

Den som får bära bördan av detta är Sveriges skattebetalare som får betala för ökade räntekostnader, men också de företag som själva har förfalldatum vid årsskiftet men inte får avtalade ersättningar som de ska ha enligt normala regler och enligt EU:s direktiv.

Det här fifflandet blir ytterligare ett mycket dåligt exempel i den etiska debatten i dag. Samtidigt ser vi, när vi tittar på var och när de ökade utgifterna kommer, att viljan att sänka utgiftstrycket minskar jämfört med hur det var för några år sedan. Ännu farligare blir det om lågkonjunkturen förlängs och den förbättring som vi förväntat oss inte kommer utan skjuts framåt hela tiden. Om några år är vi dessutom i en situation där demografin gör att allting blir oerhört mycket dyrare. En minskande andel av den arbetande befolkningen ska ju då försörja en väldigt mycket större andel pensionärer.

Den här utvecklingen är ohållbar, vilket väl alltfler har börjat notera. Tyvärr syns inte den medvetenheten i det här budgetförslaget och inte heller under de här utgiftsområdena.

Ekonomistyrningsverket påpekar i sin rapport, som bara är några timmar gammal, att skatteintäkterna minskar, att utgifterna ökar och att tillväxten inte är tillräckligt hög. Det finns ju ett direkt samband mellan tillväxt och välfärd; de hänger ihop. I stället borde staten minska sina utgifter för att få ned räntekostnaderna. Men i föreliggande förslag avser man i stället att underbalansera statens budget varje år under den kommande budgetperioden. Varje år framöver ska staten gå med rejäla underskott, enligt majoritetens ekonomiska planering för landet Sverige.

Detta innebär att statsskulden kommer att öka med en bra bit över 200 miljarder under den här perioden. Det innebär att de periodiserade räntekostnaderna ökar med 8 % per år i stället för att minska, som de tidigare gjort. Det ökade lånebehovet speglar direkt det saldo som ligger på statens sida med, som ESV prognostiserar, -49 miljarder i år. Nästa år är det nästan -72 miljarder. Vidare handlar det om -40 miljarder, -37 miljarder, -19 miljarder. Det är en deprimerande siffrerad att läsa.

Varför då detta? Jo, när kostnaderna ökar för ränta och amortering på statskulden minskar självklart utrymmet för vård, skola och omsorg – detta i ett läge där behoven ökar på grund av demografiska effekter.

Vi i Centerpartiet säger i ett förslag att det är dags för ett saldomål för statsbudgeten. När Bosse Ringholm som finansminister står här i talarstolen talar han alltid om den offentliga sektorn. Pensionssystemet är fristående och går bra. Kommunerna går med ungefär plus minus noll. Staten går med stora, och ökande, underskott.

Det är dags för staten att börja leva så som andra får göra och alltså betala sina räkningar i tid och se till att inte konsumera mer än vad som finns i plånboken.

Därför, herr talman, tycker jag att det är synd att inte fler partier har ställt upp på vårt förslag om ett saldomål för statsbudgeten. Jag tror att diskussionen om detta kommer att öka. Jag ser ju att olika analysinstitut faktiskt har börjat diskutera hur ett sådant saldomål skulle kunna utformas. Förhoppningsvis kan vi alltså se fram emot ett sådant förslag till våren.

Herr talman! Vårt förslag har tidigare fallit. Därför finns det inga yrkanden för mig att göra i den här debatten, utan jag får bara tala om vad vi i Centerpartiet tycker. Det har jag härmed gjort. Vidare vill jag meddela att vi återkommer när det gäller saldomålet för statens utgifter.

Anf. 61 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag kan instämma i allt som Lena Ek sade. Men på en punkt säger hon att andra partier har anslutit sig till Centerns krav på ett balansmål för staten. Jag vet inte om Lena Ek var riktigt medveten om vad hon sade. Vi kristdemokrater har nu i tre och ett halvt år haft den saken med i våra budgetförslag. Därefter har Folkpartiet anslutit sig. Det parti som senast anslutit sig är Centerpartiet. Det gläder oss väldigt mycket. Men ännu mer gläder det oss kanske att riksgäldsdirektören Thomas Franzén och nu senast faktiskt även Ekonomistyrningsverket också har anslutit sig. Det var mot den bakgrunden som jag begärde ordet. Det gjorde jag alltså inte för att vara kitslig mot Lena Ek.

Det är således en vidgande cirkel av viktiga aktörer som inser att det krävs ett saldomål för staten. Men jag tycker att finansutskottets majoritet avfärdar förslaget på ett helt felaktigt sätt när man tror att det handlar om att det ska vara varje år. Det är naturligtvis inte alls syftet. Tanken är i stället att ha ett saldomål som sträcker sig över en konjunkturcykel, på samma sätt som vi har ett överskottsmål för den offentliga sektorn.

Anf. 62 LENA EK (c) replik:

Herr talman! Jag är glad över att Mats Odell påstår sig inte vara kitslig. Emellanåt är det ganska roligt i debatten här.

Jag kommer ihåg historien om den lille gossen som gick i skola. När fröken frågade vem det var som rev Jerikos murar räckte han upp handen och sade: Fröken, det var inte jag.

De här diskussionerna har vi väl, tillsammans, fört under ett antal år. ”Patenträtten” får väl avgöras i en tvist i korridoren utanför.

Icke desto mindre är det så att nämnda saldomål behövs, och dessutom med en ökande tydlighet. Och icke desto mindre är det så att vi faktiskt behöver diskutera en närmare, en detaljerad, utformning av detta.

Jag vill påpeka att det i den här diskussionen förekommer en del missuppfattningar. Man tror ju att vi ska ha ett statligt saldomål i stället för det kommunala saldomålet. Men jag tror att det kommunala saldomålet behöver finnas kvar. Det ger en nyttig debatt och är ett slags *benchmarking* – en jämförande verksamhet mellan olika kommuner. Därför bör det finnas kvar. Men för det statliga saldomålet bör vi nog försöka finna de riktiga formerna inför vårens budgetdiskussion.

Anf. 63 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag tror att Lena Ek och jag närmast faller i varandras armar. Vi får väl se vem som då är mest kitslig.

Man kan titta på båda partiernas motioner. Jag har för mig att bägge kräver att regeringen ska återkomma med förslag. Centern kräver väl dessutom en utredning. Men okej, det behövs.

På samma sätt tror jag, herr talman, att det behövs en utveckling av det kommunala saldomålet, som i dag är för snävt. Enligt min och Kristdemokraternas uppfattning drar det så att säga fram orimliga åtgärder. Även där behövs det en något längre tid för att åstadkomma balans.

Anf. 64 LENA EK (c) replik:

Herr talman! I konsumentlagstiftningen finns det regler som handlar om allmänna lovprisanden som i det sammanhanget inte har något rättsligt värde. Vi är snart inne på en sådan debatt i det här sammanhanget, vilket kanske drar uppmärksamheten från det faktum att det är ett skarpt läge. Det är en mycket allvarlig situation.

Till detta kommer att gemene man i Sverige mentalt på något sätt har en bild av att den statliga ekonomin sköts utomordentligt bra och att den uttalade tesen om att den som är satt i skuld icke är fri fortfarande gäller. Men på tre år har det i stället totalt vänt. Situationen är nu en helt annan. Skulderna ökar. Kostnaderna ökar. Besparingarna ökar. Tillväxten ökar *inte*. Det är nu dags att fokusera på de här allvarliga ekonomiska problemen, som kommer att drabba var och en av oss inom en mycket snar framtid.

Avslutningsvis vill jag bara tillönska alla en god jul.

Anf. 65 AGNETA RINGMAN (s):

Herr talman! Den internationella ekonomin har vänt uppåt nu, och konjunkturen ser ut att förstärkas även i Sverige. Enligt många bedömare råder det inget tvivel om att lågkonjunktursens djupaste nedgång är passerad.

Men återhämtningen går långsamt, och ingen verkar tro på en snabb vändning.

Att vi nu befinner oss i ett svagt konjunkturläge påverkar naturligtvis statsskulden och statsskuldsräntorna. Statsskuldens storlek, ränta och valutakurser, lånebehovet men också upplånings- och skuldförvaltnings- teknik påverkar anslaget för statsskuldsräntorna, som vi behandlar i det här betänkandet.

Ett av socialdemokratins kännetecken är att hålla ordning och reda i statens finanser, och det vill vi fortsätta att göra. Vi ska naturligtvis göra rätt för oss och betala räntor och amorteringar på statens skulder och inte

låna mer än vad som är nödvändigt för att kunna slå vakt om och utveckla välfärdssamhället.

Staten betalar av på skulden när budgeten ger överskott. När kronans värde stiger i förhållande till utländska valutor minskar statsskulden. Omvänt ökar statsskulden om kronans värde minskar.

Vi ska naturligtvis undvika en alltför stor statsskuld därför att landet blir känsligt för svängningar i konjunkturen om statsskulden är stor och också därför att om räntorna går upp stiger statsskulden snabbt. Det är inte bra, för då får kommande generationer betala räkningen, och det är inte vår avsikt.

Under perioden 1995–2002 minskade statsskuldräntorna från 105 miljarder till 67 miljarder. Detta berodde framför allt på lägre marknadsräntor och på att statsskulden minskade. I år har räntan på statsskulden beräknats till 42 miljarder för att under nästa och kommande två år öka igen till 58 miljarder 2006. De här ökade ränteutgifterna beror främst på minskade överkurser. Ett beräknat högre ränteläge och en större statsskuld mot slutet av perioden innebär också ökade utgifter för statsskuldräntorna.

Jag tänker inte här kommentera vart och ett av de särskilda yttrandena i betänkandet. Jag kan bara konstatera att det finns olika sätt att göra beräkningar och analyser på. Det tycks som så att de borgerliga partierna är ense om att de inte kunnat enas om ett gemensamt yttrande. Motionärerna har i sina motioner på olika sätt hävdat att utförsäljningen av statliga företag minskar statsskulden. Intäkterna från företagsförsäljningen skulle gå till amorteringar, och på så sätt skulle också statsskulden minska.

Jag noterar att alla de borgerliga partierna räknar på sinsemellan olika sätt, och därför finns det också fyra olika förslag till anslag för statsskuldräntorna, förutom regeringens.

Herr talman! Riksdagen beslutade redan i november om nästa års utgiftsramar. I och med detta har också utskottet redan fastställt de samlade utgifterna för utgiftsområde 26, som det här betänkandet handlar om.

Avslutningsvis, herr talman, yrkar jag bifall till förslaget i betänkande FiU4.

Anf. 66 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Agneta Ringman är inte ansvarig för regeringens politik men har den otacksamma uppgiften att försöka försvara den. Jag märkte att hon intog en mycket defensiv hållning. Det tycker jag är klokt.

Hon säger att socialdemokratin kännetecknas av att hålla ordning och reda i statens finanser. Det är rätt, fram tills ganska nyligen. Jag håller med om det. Men det som vi nu ser i Ekonomistyrningsverkets budgetprognos tyder på något annat. Det kan väl inte betecknas som att hålla ordning i statens finanser om man måste låna över 70 % mer än vad man hade räknat med. Därmed tycker jag att alla insinuationer om att oppositionen har räknat fel i sina förslag på något sätt framstår som lite futtiga. De verkliga felräknarna, herr talman, är faktiskt regeringen och dess stödpartier.

Vi vet inte hur utfallet blir, men vi har ändå en myndighet där vi avlönar de bästa tänkbara personer för att räkna på detta. De kommer fram

till en helt annan situation än den som beskrivs i det betänkande som vi behandlar och ska fatta beslut om om en stund.

Jag vill ändå fråga Agneta Ringman: Är det rimligt att vi ska fatta beslut om att anslå 47,7 miljarder när vi vet att det kommer att handla om kanske 53 miljarder? Borde man inte på något sätt antyda att det här är ett problem, särskilt som vi vet att ni skjuter upp inbetalningen av EU-avgiften? Den ska också in. Nu vet vi i och för sig att statsskuldsräntorna inte ska in inom utgiftstaket, men de ska ändå betalas. Jag tycker att det hade varit rimligt om man på något sätt hade kommenterat att situationen i statens ekonomi ständigt försämras.

Anf. 67 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Herr talman! Naturligtvis är vi socialdemokrater och regeringen lika oroade som Mats Odell över den utveckling som sker. Men de prognoser som har kommit under den senaste veckan, och som Mats Odell hänvisar till, från Ekonomistyrningsverket är inte någonting som kommer för första gången. Det har kommit sådana prognoser tidigare också. Det är, som jag sade i mitt huvudanförande, att man räknar på olika sätt. Ekonomistyrningsverket räknar inte på samma sätt som Finansdepartementet gör. Den viktigaste skillnaden, så som jag har förstått det, är att regeringen räknar med årliga inkomster från utförsäljningar av statliga företag. Det gör inte Ekonomistyrningsverket. De räknar bara med det som redan är beslutat, alltså den redan beslutade politiken. Det är en stor skillnad.

Ni kristdemokrater finansierar stora avbetalningar av statsskulden med försäljningar av företag, enligt era motioner. Då beaktar ni inte de konsekvenser som ni borde beakta, och ni tar inte heller hänsyn till det marknadsläge som är. Det är lite skillnad.

Anf. 68 MATS ODELL (kd) replik:

Herr talman! Jag vet inte om Agneta Ringman verkligen hörde vad hon själv sade. Först anklagade hon oss för att bygga på stora utförsäljningar. Sedan säger hon att Ekonomistyrningsverket har fel därför att de inte har med några utförsäljningar, medan det socialdemokratiska budgetalternativet bygger på utförsäljningar. Det går inte ihop. Dessutom diskuterar vi i dag regeringens förslag. Vårt förslag föll den 19 november. Det är ni som äger detta problem.

Ja, det är roligt att ni är lika oroade som vi. Det hade också varit bra om ni hade velat vidta de åtgärder som vi under en lång tid har föreslagit och som skulle ändra på den här situationen. Det är där vi skiljer oss, Agneta Ringman. Ni är oroade och sitter och tittar på hur kassakistorna blir allt tommare. Ni ser ned i trossbotten nästan när ni tittar in i kassa-valven.

Det är en paradoxal situation att ni nu först börjar diskutera tillväxt och hur ni skulle kunna få in resurser. Ni har ett kameralt perspektiv, och det måste man ha när man vill hålla ordning. Men faktum är att man också måste satsa på att få tillväxt så att man kan betala sina EU-avgifter och kan få in så mycket att man klarar välfärden. Det är där vi har vår kritik.

Anf. 69 AGNETA RINGMAN (s) replik:

Herr talman! Det är möjligt att jag sade lite fel, men jag sade inte att Ekonomistyrningsverket inte räknar med några utförsäljningar, för det gör det. Det kan jag bekräfta. Men man räknar på olika sätt.

Skillnaderna beror på att Ekonomistyrningsverket beräknar en lägre försäljningstakt än vad regeringen gör. Regeringen lägger ut det över åren med 15 miljarder per år. Det gör inte Ekonomistyrningsverket. De räknar bara med det som har beslutats av riksdagen.

Det är rätt att Ekonomistyrningsverket beräknar ökade utgifter för EU-avgiften, vilket vi inte gör. Så jag måste hålla med Mats Odell i den delen.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

14 § Avgiften till Europeiska gemenskapen

*Avgiften till
Europeiska
gemenskapen*

Föredrogs

finansutskottets betänkande 2003/04:FiU5

Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen (prop. 2003/04:1 delvis).

Anf. 70 AGNETA GILLE (s):

Herr talman! Vi ska nu debattera finansutskottets betänkande nr 5 som behandlar utgiftsområde 27. Det handlar om den avgift som Sverige betalar till Europeiska gemenskapen. Finansutskottet tillstyrker regeringens förslag till det anslag inom utgiftsområde 27 som utgör avgiften till den europeiska gemenskapen.

Utskottet tillstyrker propositionen. Det innebär att regeringen bemyndigas att ikläda staten de åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2004 avseende åtaganden och bemyndiganden.

Utskottet har också behandlat tre motionsyrkanden som väcktes under den allmänna motionstiden. Dessa motioner avstyrks.

Det finns inga reservationer i betänkandet, men det finns fyra särskilda yttranden.

Med detta överlämnar jag ordet för debatt.

Anf. 71 GUNNAR AXÉN (m):

Herr talman! Statsministern och finansministern är kvicka att kritisera andra EU-länder då de bryter mot EU:s regelverk. De länder som bryter mot våra gemensamma regler ska givetvis kritiseras. Men när regeringen själv flagrant och aktivt väljer att bryta mot gällande regler skorrar kritiken falskt.

Regeringen tänker i år bryta mot EU:s regler och betala in en del av årets medlemsavgift för sent. Syftet med detta är att i sedvanlig ordning tricksa med budgeten för att inte spräcka utgiftstaket. I stället för att öppet redovisa att man inte har lyckats klara årets utgiftstak skjuter man på utgifter till nästa år, i det här fallet en del av medlemsavgiften till EU.

Resultatet kommer att bli att svenska skattebetalare tvingas att betala miljontals kronor i straffavgift och att Sveriges trovärdighet minskar. Hur ska Sverige i framtiden med någon form av trovärdighet kunna kritisera och agera mot andra medlemsländer när de inte följer gemensamt uppsatta spelregler? Och hur kan regeringen välja att påtvinga skattebetalarna ökade utgifter nästa år bara för att kunna säga att man inte spräckte utgiftstaket i år?

Nästa år lär det inte bli lättare. Prognosen redan nu är att utgiftstaket spricker med 5 miljarder kronor. Ska regeringen i slutet av nästa år på nytt bryta mot EU:s regler, belasta skattebetalarna med miljoner i ökade utgifter och minska Sveriges trovärdighet ytterligare? Vem är det man försöker att lura egentligen?

När vi i dag ska besluta om anslaget för EU-avgiften nästa år måste vi skicka med ett tydligt budskap till regeringen. Detta är pengar till EU-avgift för 2004, och den avgiften ska betalas i tid så att skattebetalarna slipper onödiga utgifter och Sverige kan återvinna åtminstone en del av den trovärdighet vi nu förlorar genom regeringens märkliga agerande.

Det vore på sin plats att i synnerhet Socialdemokraternas företrädare i den här debatten talade om att han eller hon anser att medlemsavgiften ska betalas i tid. En annan åsikt borde vara under den här riksdagens värdighet.

Slutligen vill jag framhålla att även om EU lyckas att hålla igen på sina utgifter så pass mycket att vi under nästa år kan räkna med en viss återbetalning eller rabatt på medlemsavgiften är det på sin plats att rikta en uppmaning till regeringen. Inom ramen för EU-samarbetet bör man hushålla med skattebetalarnas pengar på ett klokt sätt och arbeta för att hålla igen på utgifterna även om jag, mot bakgrund av regeringens oförmåga att hålla igen på de svenska statsutgifterna, tvivlar på regeringens förmåga även i detta fall.

Anf. 72 CHRISTER NYLANDER (fp):

Herr talman! Det sägs att när Lord Byron vaknade en morgon så var han berömd. Om statsbudgeten för 2004 kan man möjligen säga att när den vaknar upp i morgon är den alldeles bortglömd.

Det här är det näst sista av en lång rad utskottsbetänkanden med anledning av budgetpropositionen. Om bara en liten stund ska riksdagen fatta beslut om statsbudget för 2004. Det är delvis en svag budget, och det är också en budget som redan är inaktuell.

Vi har hört i nyhetsrapporteringen att också regeringen och stödpartierna numera tycker att budgetpropositionen innehåller för få åtgärder för att man ska få i gång tillväxten och öka jobben. Redan innan statsbudgeten är antagen sitter man och förhandlar om vilka förändringar som ska genomföras i tilläggsbudgeten under nästa år.

Det är bra att man funderar över de här sakerna och över vad som krävs för att skapa nya jobb och få i gång tillväxten. Men det viktigaste är ju åtgärderna, och det är mycket bekymmersamt att sådana åtgärder inte finns med redan nu i budgetförslaget.

Ledande regeringsföreträdare brukar beskylla företag för att vara kortsiktiga. Men regeringens sätt att arbeta i det här fallet kan inte karakteriseras som något annat än kvartalspolitik.

Det är också en svag budget därför att den inte innehåller några marginaler. Det håller inte. För 2003 hade man en lika liten marginal som man har nu för 2004, och den är förbrukad flera gånger om. Faktum är att också budgetmarginalen för 2004 kommer att vara förbrukad nästan innan året har börjat.

Nu diskuterar vi EU-avgiften. Tyvärr finns det anledning för riksdagen att fundera på och oroa sig över om regeringen i denna del har tänkt följa riksdagens beslut eller om man tänker göra precis på samma sätt som man gjorde för 2003.

Regeringen vill delvis skjuta på inbetalningarna av EU-avgiften till efter årsskiftet. På så sätt ska man klara utgiftstaket för 2003. Samtidigt innebär det att man drar på sig ökade kostnader för 2004 med motsvarande belopp och dessutom drar man på sig en straffavgift. Bara straffavgiften åter upp 10 % av nästa års budgetmarginal.

Frågan som måste ställas är om regeringen ser avgiften som en budgetregulator, som ett dragspel, som man betalar när man har råd, om man har råd – en avgift som man skjuter på till andra sidan årsskiftet om det krävs för att hålla sig inom utgiftstaket. Det skulle vara intressant att höra vad utskottsmajoriteten tror om detta. Kommer riksdagens beslut om EU-avgift för 2004 att följas av regeringen, eller kommer man att göra samma sak nästa år som man har gjort i år?

Under loppet av 2004 kommer vi alldeles säkert att få se flera åtgärder för att rädda utgiftstaket. Vi vet inte om det återigen blir inbetalningen av EU-avgiften som man skjuter på eller om det blir någon annan manöver. Men en sak är säker: Den här budgen som antas om en liten stund kommer inte att hålla.

Herr talman! Låt mig erkänna att jag i förra veckan gjorde en ringholmare. Tvättmaskinen där hemma gick sönder, och vi blev tvungna att köpa en ny. När vi kom till affären erbjöd man oss att skjuta på betalningen till efter jul- och nyårshelgerna. Så fick det bli. Men inte tror jag och min familj att det blir billigare på det viset. Inte förbättras familjens ekonomi på grund av att vi skjuter på betalningen, att vi flyttar en utgift till nästa kalenderår.

En sådan sak kan man göra om båda parter är överens eller om hushållets ekonomi har större chans att klara betalningen i januari i stället för under julklappsmånaden. Men ingen av dessa båda förutsättningar gäller ju EU-avgiften och regeringens förhållande till den. Man bryter en EU-överenskommelse och man gör en redan ansträngd budget för 2004 ännu mer ansträngd.

Herr talman! Den statsbudget som riksdagen antar om en liten stund har sämre marginaler och ett ännu mer ansträngt budgettak än vad betänkandet ger sken av. Statsbudgeten för 2004 är inaktuell redan när beslutet fattas och innan året är slut. Det är inte bra för jobben och inte för tillväxten, och det är verkligen inte bra för tilltron till Sveriges ekonomi.

Anf. 73 MATS ODELL (kd):

Herr talman! Förra måndagen och tisdagen var jag i Bryssel och träffade en del kolleger i vårt europeiska partis så kallade politiska byrå. Där var det inte minst en del tyska och franska kolleger som undrade vad Sverige nu har börjat med som inte betalar sin avgift, mot bakgrund av att man tycker att Sverige har varit kanske det land som har haft de allra

längsta pekpinna mot just de här länderna som inte har klarat sina åtaganden inom stabilitetspakten.

Vi har framför oss ett förslag till beslut i punkt 2. Det citerades också här tidigare att riksdagen bemyndigar regeringen att ikläda staten de åtaganden som följer av EU-budgeten för budgetåret 2004. Det är ju exakt samma beslut som vi tog förra året vid ungefär den här tiden – de åtaganden som följer av EU-budgeten.

Faktum är att vi inte bara har skapat ett väldigt dåligt föredöme, utan vi bryter här uppenbarligen mot ingångna avtal. Därför tycker jag att det är rimligt att riksdagens konstitutionsutskott nu faktiskt kommer att granska detta utifrån tre utgångspunkter, dels om denna hantering står i överensstämmelse med de regler som Sverige som medlemsstat i EU har förbundit sig att följa, dels om den står i överensstämmelse med riksdagens beslut om utgiftstak som vi fattade här förra året där de anvisade utgifterna för EU-avgiften ingår, dels hur ett regeringsbeslut som ådrar Sverige både böter och straffavgifter står i överensstämmelse med våra egna författningar, vilket jag tror är väldigt tveksamt.

Det är ganska uppenbart att regeringen så sent som den 27 november i ett aktivt regeringsbeslut förbjöd Kammarkollegiet och Riksskatteverket att betala EU-avgiften den 1 december i enlighet med den plan man hade upprättat tillsammans med Europeiska unionen.

Detta, herr talman, är såvitt jag vet första gången i den europeiska unionens historia som ett medlemsland medvetet har kalkylerat med att bryta mot ingångna avtal om hur avgifterna ska betalas. Det har förekommit att något land har missat av misstag, bland annat Portugal, men inte att man i ett regeringsbeslut fattar ett sådant beslut. Vilken prejudicerande effekt kommer detta att få på betalningsmoralen hos till exempel de anslutarländer som har betydligt sämre ekonomi än vad Sverige, i alla fall regeringen, skryter med att vi har? Vilken effekt får detta på alla som ska betala in moms och så vidare? Det är klart att det här är ett gigantiskt misslyckande för regeringen och ytterligare ett bevis på att vi inte kan åstadkomma så pass goda tillväxtförhållanden att vi får de resurser som behövs för de mest elementära sakerna i vår statsbudget.

Vi har inte heller något annat yrkande än det som ligger i betänkandet. Men liksom det förra betänkandet är det här uppenbarligen knappast ens värt papperet som det är skrivet på.

Anf. 74 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Herr talman! Det här ärendet kan ses som ett transportärende. Trots det är det dock värt några kommentarer.

Vi instämmer i den inriktning som uttalas om att vi från svensk sida ska verka för fortsatt förenkling av finansieringssystemet för att öka transfereringen och möjligheten att göra vettiga prognoser. Det är en klar ambition från Centerpartiet att Sverige ska bidra till att göra EU smalare och effektivare. Det inbegriper att ständigt jaga kostnader, att syssla med frågor som är av övergripande karaktär och att verkligen arbeta för att EU framstår som en politisk nivå som gagnar alla människor som finns inom den europeiska unionen.

Det som däremot är beklagligt är att vi även på det här området, som berör avgiften till Europeiska unionen, kan märka av regeringens budgettricksande. En medlemsavgift betalas under det år medlemskapet gäller.

Det gäller hemma i idrottsföreningen, det gäller i det politiska partiet och det gäller i EU. En medlemsavgift är en form av avtal. Vårt rättssystem är grundat på tesen *pacta sunt servanda*, alltså att avtal ska hållas. Då ska vi också betala avgiften under den tid som är stipulerad.

Att vid årsskiftet skjuta upp inbetalningar för att kunna uppvisa att man inte spräcker budgettaket, samtidigt som det innebär att Sverige får betala straffavgifter i mångmiljonklassen, är inte förenligt med en god ekonomisk hushållning. Jag vet inte om Lars Bäckström skulle ha uttalat att det här är skurkstreck eller om någon annan skulle ha sagt att det är kreativ bokföring, för att använda de ord som har använts tidigare här i debatten. Det är en bra ambition att ha ordning och reda i finanserna, men det får inte urarta till dumhet.

Syftet med att ha ett utgiftstak är att verkligen analysera och därmed veta vad man håller på med för att på så sätt sänka kostnaden och få varje krona att vara så effektiv som möjligt. Som tillämpningen nu är får den totalt motsatt verkan, och det är inte tillfredsställande. Det inger inte den trovärdighet som jag tycker att beslut i den här kammaren ska ge.

Anf. 75 TOMMY WAIDELICH (s):

Herr talman! Till att börja med skulle jag vilja yrka bifall till propositionen och avslag på de berörda motionerna.

Det här ärendet handlar om den avgift som Sverige ska betala till EU under kommande år. Den föregående debatten har kanske varit mer inriktad på årets avgift, men jag återkommer till den lite senare.

Jag vill ändå redogöra lite för hur majoriteten har diskuterat när vi har landat i det här förslaget till beslut. Det är dessutom en majoritet av samtliga partier i utskottet.

Som Agneta Gille sade inledningsvis uppgår avgiften till dryga 24 miljarder. Mer än hälften av de här pengarna kommer tillbaka till Sverige i form av olika struktur- och jordbrukssystem. Det innebär trots allt att Sverige är nettobidragsgivare till EU:s budget. Vi betalar mer än vad vi får tillbaka. Det gör vi framför allt för att vi beräknas vara bland de rikare länderna i unionen.

Jag tycker som socialdemokrat att den här principen är bra, att vi bidrar efter bärkraft. Det är en omfördelning som påminner om den som vägleder den kommunala utjämningen här i Sverige. Sedan kan man givetvis diskutera innehållet i EU-budgeten – hur pengarna fördelas och hur de används – på samma sätt som man kan diskutera detaljer i det kommunala utjämningsystemet och hur kommunerna använder sina pengar.

Vi menar att alltför mycket av EU-medel i dag används till jordbrukspolitik. Det håller visserligen på att förändras som en del av GATS-överenskommelser men också som en nödvändig konsekvens av utvidgningen. Men här krävs det fortsatta reformer.

Det är också viktigt att EU:s gemensamma medel inte försvinnas genom fusk och bedrägerier. Det är en svensk linje som har manifesterats här i riksdagen och av regeringen. Finansutskottet har också vid flera tillfällen betonat detta.

I målen för EU:s budgetpolitik, som riksdagen godkänt, sägs att Sverige ska verka för en förbättrad budgetdisciplin vid användningen av

EU:s budgetmedel, och regeringen påminner om de här målen i budgetpropositionen och säger att de ligger fast.

Samtidigt driver nu regeringen linjen inför förhandlingarna om nästa långtidsbudget, vilket vi är många som fått information om här i riksdagen men också genom medieuppgifter, att EU:s totala åtaganden ska hållas igen och att EU-avgiften därmed ska minskas. De här två perspektiven, det vill säga att ha synpunkter på hur EU:s medel används i dag och också att ha en långsiktig idé om hur de ska användas i framtiden så att avgifterna inte ökar utan gärna minskar, är också de krav som förs fram i en av de motioner som vi har att behandla i det här betänkandet.

Den andra motionen, från Folkpartiet, ansluter sig till regeringens linje och kan därmed anses tillgodosedd.

Av de två skälen avstyrker vi de berörda motionerna.

Sedan har det kommit upp en debatt om årets EU-avgift. Här framställde talarna före mig det som en stor katastrof att Sverige nu dröjer med betalningen av EU-avgiften.

Men vi ska komma ihåg att EU också dröjer med återbetalningen av medel till Sverige. Det är ju så att EU har dröjt i snart ett år med att betala tillbaka de pengar som faktiskt ska reglera avgiften i år. Det står ju också i propositionen inför kommande år att avgiften kan komma att förändras av återbetalningar från tidigare års budgetar.

Här ser vi också att EU ständigt har en överbudgetering från år till år som gör att vi från Sveriges sida egentligen lånar ut pengar till övriga EU. Jag tycker inte att det kan anses vara någon stor sak att Sverige nu också dröjer – på samma sätt som EU gör – med att betala en del av årets avgift.

Vi ska också komma ihåg att en del av de pengar vi måste betala i år härrör sig till en statistisk omräkning. Det handlar om hur man räknar ut BNP som härrör sig till budgetar ända från 1995, när vi blev medlemmar. Det är över hälften som härrör sig till att EU har ändrat sin statistiska omräkning. Då kan man fråga sig: Är det rimligt att detta ska betalas på en gång? Jag tycker inte att man kan säga att det här är en så stor sak som oppositionen gör det till.

Sedan är det också, det ska erkännas, en prioritering från regeringens sida. Regeringen har prioriterat att följa budgetlagen, det vill säga att hålla utgiftstaket. Det är det överordnade målet för regeringen. Jag skulle vilja veta hur det hade låtit i den här kammaren om regeringen inte hade vidtagit åtgärder. Regeringen har bedömt det här som den minst skadliga åtgärden av flera för att klara budgetlagen, vilket är det överordnade målet. Det kan vara en förklaring till den debatt som jag tycker har blivit väldigt överdriven.

Sammanfattningsvis: Bifall till förslaget i propositionen och avslag på yrkandena i motionerna!

Anf. 76 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Fru talman! Tommy Waidelich säger att Sverige är ett rikt land. Därför betalar vi en stor medlemsavgift. Men hur rikt är ett land som inte klarar av att betala sina räkningar i tid?

Tommy Waidelich skyller på budgetlagen. Han säger att regeringen prioriterar att hålla utgiftstaket och att den följer budgetlagen. Men det är inte sant. Hade man gjort det hade man vidtagit utgiftsminskande åtgär-

der under innevarande år. Man ska inte skjuta en utgift på framtiden. Det minskar inte statens utgifter på något sätt.

Sedan försöker Tommy på ett lite pinsamt sätt krångla sig undan det här genom att säga att EU har dröjt med återbetalningen av de överskott som unionen har gjort tidigare. Nu är inte det något regelbrott. Man kan tycka att de kan vara snabbare med en återbetalning. Men även om det är så är det ju inte så att ett fel rättfärdigar ett annat fel.

Jag tror aldrig att jag kan få Tommy Waidelich att stå här och erkänna att det är fel. Det minskar Sveriges trovärdighet i EU-sammanhang. Det kostar skattebetalarna mer pengar när vi nu betalar in medlemsavgiften för i år för sent. Men Tommy Waidelichs uppgift här i kammaren är att till vilket pris som helst, får jag lov att säga, försvara vad regeringen gör.

Men en sak skulle Tommy Waidelich kunna säga, i synnerhet nu när han skyller på att EU kommer att återbetala pengar lite för sent nästa år. En sak skulle Tommy Waidelich kunna göra här i kammaren. Det är att rikta en uppmaning till regeringen och säga: Vi kommer inte någon mer gång att acceptera att medlemsavgiften betalas in för sent. De pengar vi anslår här i dag för medlemsavgiften nästa år ska betalas i tid!

Anf. 77 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Fru talman! Det Gunnar Axén säger om att regeringen inte har vidtagit några åtgärder är inte sant. Minns diskussionen om tredje sjukveckan, som kom i samband med vårpropositionen med åtgärder mot ohälsa och annat!

Det som har hänt sedan dess, och det som nu slår mot budgeten, är ju att konjunkturläget försämrats. Utgifterna för arbetslöshetsförsäkringarna har till exempel stigit mer än beräknat. Det anstränger också utrymmet under budgettaket. Men det har vidtagits åtgärder under året, och vi kommer att vidta åtgärder även under kommande år. Jag kan inte stå här och säga exakt vad som kommer att ske, men den svenska regeringen kommer att klara utgiftstaket – precis som den socialdemokratiska regeringen har gjort varenda gång trots alla dystra profetior från de borgerliga partierna.

Anf. 78 GUNNAR AXÉN (m) replik:

Fru talman! Vi kan dividera om utgiftstaket och hur man ska hantera detta. Det är ett faktum att regeringen hade alltför optimistiska antaganden om tillväxten i framtiden och att den inte blev så god som man trodde i samband med valet förra året. Skulle man spara på det sätt som man borde enligt budgetlagen skulle man minska på utgifterna för innevarande år, inte bara skjuta dem över årsskiftet.

Det är väldigt tydligt att Tommy Waidelich inte är beredd att skicka ett budskap till regeringen där vi säger att den medlemsavgift som vi *nu* anslår pengar till, den ska betalas i tid.

Tommy Waidelich är uppenbarligen beredd att låta EU-medlemsavgiften fungera som budgetregulator även i framtiden. Tommy Waidelich är uppenbarligen beredd på att vi även i framtiden ska minska vårt anseende inom EU, och vår trovärdighet, genom att inte följa de gemensamma spelregler vi har satt upp. Tommy Waidelich är uppenbarligen beredd att låta skattebetalarna betala ytterligare miljoner kronor i framtiden.

den för att Sverige inte betalar medlemsavgiften i tid. Jag tycker att Tommy Waidelich åtminstone kunde deklarerat här att hans och Socialdemokraternas uppfattning i denna kammare är att man ska göra rätt för sig och betala medlemsavgiften i tid i framtiden.

Anf. 79 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Fru talman! Sverige ska givetvis göra rätt för sig. Men det är också så att medlemsavgiften för nästa år, om vi nu diskuterar den, kommer att reduceras om det finns överskott från årets EU-budget. Då tycker jag inte att vi ska säga att Sverige bara ska sitta tyst och vänta på de här pengarna som kanske kommer om två år. Det står också i propositionen: De pengar som vi ska ha tillbaka som återbäring från EU ska reducera avgiften. Då har vi också rätt att ställa krav på EU att man faktiskt betalar tillbaka det här. Gör man inte det tycker jag inte att vi till varje pris ska undvika det här och säga att det här rör vi inte. EU fullföljer ju inte de åtaganden som jag tycker att vi har rätt att ställa krav på. De betalar inte tillbaka återbäringen på ett sätt som är brukligt.

Anf. 80 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Jag blir faktiskt väldigt oroad över att Tommy Waidelich inte tycks förstå regeringens agerande. Att medvetet som första land i den europeiska gemenskapens och unionens historia fatta ett regeringsbeslut om att bryta mot ingångna avtal gällande hur unionen ska finansieras urholkar samhällsmoralen.

Vi har i dag en växande debatt om moral och etik inom finanssektorn, försäkringsbolag och annat. Men när staten nu öppnar upp för fullt med ett glidande på detta vis är det naturligtvis oerhört allvarligt för samhällsmoralen.

Nu försöker Tommy Waidelich ta skydd bakom budgetlagen. Han försöker också ta skydd bakom att vi har en fordran på EU. Vi kan skjuta upp det här. Jag ser att vi har en advokat här i lokalen. Rådfråga människor som sysslar med civilrätt om man inte måste ta förfallna skulder innan man börjar göra andra förändringar.

Självklart är det argument som Tommy Waidelich lägger fram ljuv musik för den som har fått en ny fastighetstaxering. Det går att skjuta upp. Jag har ju ändå att fordra. Vi öppnar upp på ett sluttande plan, fru talman, om vi ska ha den här typen av argumentation. Det andra argumentet är naturligtvis lika orimligt.

Jag vill ändå säga att Sverige har skämt ut sig. Regeringen har gjort ett fruktansvärt klavertramp. Det är ett sätt att vantolka budgetlagen att hänvisa till den. Tanken med den är ju att man ska anpassa utgifterna. Ni skulle ha tagit tag i detta redan 1997, när kostnaderna för ohälsotalen började öka med 25 miljoner kronor per dygn. Det har ni inte gjort. I stället skjuter ni upp och bryter mot ingångna avtal. Det är skamligt!

Anf. 81 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Fru talman! Mats Odell pratar om vad vi skulle ha gjort 1997. Om Mats Odell hade tagit itu med ekonomin när han satt i regeringen 1991–1994, då hade vi också haft en helt annan situation. Det där med historia tycker jag att vi kan lämna bakom oss.

Men om vi ändå är där kan jag säga som en jämförelse med den här debatten att vi nu dröjer med att betala avgiften till EU, det är sant.

EU har dröjt med att betala tillbaka pengar till oss för i år. Vi har tidigare två gånger betalat i förskott. Då var det ingen som klagade. Det är också ett bevis på att vi har varit med och tagit ansvar för EU-budgeten.

Då har vi lånat ut pengar på samma sätt som vi nu lånar ut pengar när vi inte får tillbaka pengarna i god tid. Att tala om att det här skadar Sveriges rykte och att vi gör något dramatiskt i förhållande till tidigare tycker jag är betydligt överdrivet.

Anf. 82 MATS ODELL (kd) replik:

Fru talman! Om man instruerar Kammarkollegiet och Riksskatteverket och förbjuder dem att betala ut 3,2 miljarder kronor som ligger i en fastställd betalningsplan i form av medlemsavgift till den europeiska unionen är det en signal om att man struntar i ingångna avtal. Man hänvisar till andra förhållanden, vilket civilrättsligt är fullständigt ohållbart.

Jag har bett konstitutionsutskottet granska de här sakerna. Jag ser med stort intresse fram emot att få veta om det är förenligt med vår konstitution och vår egen författning att regeringen medvetet drar på Sverige såväl böter som straffavgifter.

Det har talats mycket om moral och etik inom försäkringsbolag, men jag vågar påstå att om en styrelse i ett försäkringsbolag hade fattat motsvarande beslut som den svenska regeringen har fattat hade kraven på att den styrelsen skulle avgå varit ganska stora vid bolagsstämman.

Den bolagsstämma som de svenska väljarna ska ha ska hållas vid valet 2006. Det allvarligaste är inte att man bryter mot reglerna. Det allvarligaste är att man inte har gjort någonting åt Sveriges ekonomi. Nu är vi i en situation där kassakistorna i kommunerna är tomma och kassakistorna i landstingen är tomma. Staten ska låna 50 miljarder kronor till den löpande driften nästa år och kan inte ens betala sin EU-avgift.

Det är dags att bolagsstämman entledigar den här styrelsen.

Anf. 83 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Fru talman! Man kan gärna se på allmänna val som bolagsstämmor, men den svenska regeringen följer budgetlagen. Det här är en åtgärd för att klara budgetlagen. Vi klarar utgiftstaket. Vad gjorde din regering under förra perioden, om vi ska prata historia?

Vi dröjer med en avgift, men EU dröjer ju också med sin återbetalning av medlen som skulle ha påverkat årets avgift. På samma sätt kommer det här att vara en diskussion under kommande år. Jag tycker att det här är betydligt överdrivet.

Det finns också regler inom EU för om man dröjer. Det finns möjlighet att dröja. Sverige är inte det första land som har dröjt med EU-avgiften.

Anf. 84 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Mycket kan man beskylla den borgerliga regeringen 1991–1994 för. Det brukar ju också Socialdemokraterna göra. Men det var väl knappast så att Sverige bröt mot någon EU-avgift då.

Huvudproblemet är att det finns alldeles för små marginaler i statsbudgeten både för 2003 och 2004. Det har år efter år lett till att man tvingats till panikåtgärder. I år är det EU-avgiften som man får skjuta till andra sidan årsskiftet. Andra år har det varit biståndet som fått stryka på foten.

Vad blir det 2004? Situationen är likadan för nästa år. Också då är marginalen liten. Dessutom blir den ännu mer ansträngd på grund av överskjutningen av EU-avgiften och straffavgiften som kommer till följd av detta.

Jag ställde en fråga till finansministern om hur regeringen har tänkt hantera detta för att klara utgiftstaket för 2004 när man har skjutit nya utgifter till ett år som redan har trånga ramar. Svaret jag fick är att man ska titta på detta i nästa tilläggsbudget – alltså nästa kvartal.

Min fråga till Tommy Waidelich är: Vad tror Tommy Waidelich att det blir? Vad blir det för besparingar i nästa tilläggsbudget? Blir det EU-avgiften en gång till? Blir det biståndspolitiken? Vad kommer man att spara på? Vilka prioriteringar har finansutskottets majoritet? Vad tycker ni att det är rimligt att spara på för att klara utgiftstaket?

Anf. 85 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Fru talman! Låt oss ta den debatten när den kommer. Christer Nylander kan inte ha undgått att se att det nu också förs en diskussion om ohälsan, ekonomiska drivkrafter och annat. Det är möjligtvis det alexanderhugg som krävs för att skapa ökade marginaler.

Vi kan vara överens om att det krävs ökade marginaler i budgeten. Det är också något som statssekreterare Curt Malmberg har sagt att regeringen har som ambition när vi haft utfrågningar om budgetlagens tillämpning under de år som varit. Vi kan vara överens om att det behövs ökade marginaler. Ett sätt är då att klara ohälsan, ett annat att se till att vi får i gång tillväxten och kan få ökade skatteintäkter att fördela.

Regeringen har klarat utgiftstaket vartenda år, och regeringen kommer också med stöd av majoriteten i finansutskottet att göra allt för att klara det under det kommande året.

Under det här året var ett sätt att klara utgiftstaket att skjuta på EU-avgiften, att göra det som också EU har gjort när det gäller återbäringen, det vill säga skjuta på den.

Jag frågar Christer Nylander: Skulle regeringen ha gjort annorlunda? Vad skulle du ha velat skjuta på? Är det utbetalningen av pensioner, utbetalningen av barnbidrag, utbetalningen av sjukersättningar?

Man måste välja det minst onda av flera alternativ. Det har regeringen gjort i det här fallet.

Anf. 86 CHRISTER NYLANDER (fp) replik:

Fru talman! Vad skulle regeringen göra, frågar Tommy Waidelich. Problemet är att man gör det i sista sekunden. Man gör det i december. Man skulle ha tagit en annan budget 2003, en budget där det finns marginal, en budget där det finns utrymme att klara de utgifter man faktiskt har tagit på sig.

Det är ingen nyhet för Sveriges regering i december 2003 att man ska betala en avgift till EU. Det visste man när man tog budgeten för 2003. Därför måste man se till att man har marginal i statsbudgeten.

För nästa år har man en marginal på under 200 miljoner kronor i den stora statsbudgeten. Det innebär dels att den redan är förbrukad genom de beslut som har fattats, dels att man kommer att tvingas till nya kraftfulla besparingar under det året. Det blir nya panikåtgärder. Det kan bli EU-avgiften, men det kan också bli helt andra frågor.

Jag tycker ändå att det är ett besked till kammaren när budgeten för 2004 alldeles strax ska tas. Vilka prioriteringar kommer finansutskottets majoritet att göra när man tvingas till panikbesparingar för att klara budgettaket innevarande år?

Anf. 87 TOMMY WAIDELICH (s) replik:

Fru talman! Vi kommer att klara utgiftstaket, som vi har gjort vartenda år. Det har inte varit tal om några panikbesparingar. Det är ett viktigt besked.

På den punkten kan Christer Nylander vara väldigt lugn och trygg. Vi fortsätter gärna diskussionen med Christer Nylander och andra i utskottets kommande arbete.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut fattades under 16 §.)

15 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 17 december

NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv

Punkt 1 (Näringspolitikens inriktning)

1. utskottet
2. res. 1 (m, fp, kd, c)

Votering:

162 för utskottet

128 för res. 1

59 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 123 s, 2 m, 24 v, 13 mp

För res. 1: 44 m, 37 fp, 29 kd, 18 c

Frånvarande: 21 s, 9 m, 11 fp, 4 kd, 6 v, 4 c, 4 mp

Göran Lindblad och Anita Sidén (båda m) anmälde att de avsett att rösta nej men markerats ha röstat ja.

Punkt 2 (Regelförenkling)

1. utskottet
2. res. 2 (m, fp, kd, c)

Votering:

163 för utskottet

129 för res. 2

57 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Prot. 2003/04:52
18 december

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 124 s, 25 v, 14 mp
För res. 2: 46 m, 37 fp, 29 kd, 17 c
Frånvarande: 20 s, 9 m, 11 fp, 4 kd, 5 v, 5 c, 3 mp

Punkterna 3–5

Kammaren biföll utskottets förslag.

16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde

FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning

Punkt 2 (Målformulering för politikområde)

1. utskottet

2. res. 1 (kd)

Votering:

264 för utskottet

31 för res. 1

1 avstod

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 125 s, 47 m, 37 fp, 24 v, 17 c, 14 mp

För res. 1: 30 kd, 1 c

Avstod: 1 v

Frånvarande: 19 s, 8 m, 11 fp, 3 kd, 5 v, 4 c, 3 mp

Sermin Özurküt (v) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha avstått från att rösta.

Punkt 10 (Försäljning av SBAB och Vasakronan)

1. utskottet

2. res. 3 (m, fp, kd, c)

Votering:

163 för utskottet

132 för res. 3

54 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 124 s, 25 v, 14 mp

För res. 3: 47 m, 37 fp, 30 kd, 18 c

Frånvarande: 20 s, 8 m, 11 fp, 3 kd, 5 v, 4 c, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner

Punkt 3 (Utjämningsystemet)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

3. res. 2 (fp)

Förberedande votering:

47 för res. 1

37 för res. 2

210 avstod

55 frånvarande

Kammaren biträdde res. 1.

Huvudvotering:

165 för utskottet

47 för res. 1

85 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 25 v, 14 mp

För res. 1: 47 m

Avstod: 37 fp, 30 kd, 18 c

Frånvarande: 18 s, 8 m, 11 fp, 3 kd, 5 v, 4 c, 3 mp

Punkt 6 (Finansieringsprincipen)

1. utskottet

2. res. 7 (m, fp, kd, c)

Votering:

165 för utskottet

131 för res. 7

1 avstod

52 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 25 v, 14 mp

För res. 7: 47 m, 37 fp, 29 kd, 18 c

Avstod: 1 kd

Frånvarande: 18 s, 8 m, 11 fp, 3 kd, 5 v, 4 c, 3 mp

Punkt 10 (Mål för utgiftsområde 25)

1. utskottet

2. res. 11 (m, fp, kd, c)

Votering:

164 för utskottet

132 för res. 11

53 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 126 s, 25 v, 13 mp

För res. 11: 47 m, 37 fp, 30 kd, 18 c

Frånvarande: 18 s, 8 m, 11 fp, 3 kd, 5 v, 4 c, 4 mp

Prot. 2003/04:52

18 december

Övriga punkter
Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.
Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen
Kammaren biföll utskottets förslag.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.34 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 13.45.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 13.45.

17 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades
Proposition
2003/04:58 Sekretess inom den civila sjöfarten

Skrivelse
2003/04:49 Lokalt utvecklingsarbete i storstäderna

Finansutskottets betänkande
2003/04:FiU10 Statsbudget för budgetåret 2004

18 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställdes

den 18 december

2003/04:213 av *Ulrik Lindgren* (kd) till statsrådet Mona Sahlin
Antisemitism

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 20 januari 2004.

19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Prot. 2003/04:52
18 december

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 december

2003/04:499 av *Ulf Sjösten* (m) till finansminister Bosse Ringholm
Tullverket som en del av rättsväsendet

2003/04:500 av *Billy Gustafsson* (s) till statsrådet Berit Andnor
Beslut om sjukpenning

2003/04:501 av *Sven Bergström* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Arbetsmarknaden i Söderhamn

2003/04:502 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Mona Sahlin
Den integrationspolitiska maktutredningen

2003/04:503 av *Ulf Sjösten* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens personalförsörjning

2003/04:504 av *Ulf Sjösten* (m) till statsrådet Barbro Holmberg
Vård av tortyrskadade

2003/04:505 av *Matilda Ernkrans* (s) till statsrådet Barbro Holmberg
Bemötande av asylsökande kvinnor

2003/04:506 av *Åsa Torstensson* (c) till miljöminister Lena Sommestad
Snabbt oljesaneringsarbete på västkusten

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 januari 2004.

20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmäldes att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 17 december

2003/04:372 av *Ola Sundell* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisbristen i Jämtland

2003/04:393 av *Nyamko Sabuni* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Datorrelaterade patent

2003/04:394 av *Torkild Strandberg* (fp) till justitieminister Thomas Bod-
ström

Polisens uppklaringsprocent beträffande brott

2003/04:395 av *Kjell-Erik Karlsson* (v) till miljöminister Lena Som-
mestad

Skydd för tätortsnära natur

2003/04:410 av *Maud Olofsson* (c) till statsminister Göran Persson
Ryssland och Kyotoprotokollet

2003/04:416 av *Cecilia Wikström* (fp) till kulturminister Marita Ulvskog
Svenska Akademiens ordbok, SAOB

2003/04:417 av *Anna Grönlund* (fp) till miljöminister Lena Sommestad
Flygtrafik i fjällområdena

2003/04:418 av *Marie Wahlgren* (fp) till miljöminister Lena Sommestad
Kompensationsförvärv vid avsättning av mark för naturvårdsändamål
2003/04:419 av *Gustav Fridolin* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg
Flyktingar från Tjetjenien
2003/04:420 av *Lena Ek* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Öppnande av Säpos arkiv
2003/04:421 av *Gunnar Nordmark* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Utvärdering av tingsrättssammanslagningar
2003/04:422 av *Lena Ek* (c) till justitieminister Thomas Bodström
Rättstrygghet för asylsökande
2003/04:426 av *Désirée Pethrus Engström* (kd) till statsrådet Mona Sahlin
Ett jämställt samhälle
2003/04:428 av *Carl-Axel Johansson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Tingsrätten i Ystad
2003/04:429 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Avskrivna och nedlagda brott
2003/04:430 av *Marie Engström* (v) till näringsminister Leif Pagrotsky
Strömavbrott
2003/04:431 av *Maria Larsson* (kd) till justitieminister Thomas Bodström
Värnamo och Eksjö tingsrätter
2003/04:436 av *Ulla Hoffmann* (v) till finansminister Bosse Ringholm
Utökat utbud i Sjunde AP-fonden
2003/04:438 av *Lars Wegedal* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky
Ägarbreddningen av Boxer TV-Access AB
2003/04:441 av *Tobias Krantz* (fp) till statsrådet Lena Hallengren
Ersättningar mellan kommuner vid yrkesinriktad vuxenutbildning
2003/04:442 av tredje vice talman *Helena Höij* (kd) till statsrådet Lena Hallengren
Lärlingsutbildning – ett sätt att minska ungdomsarbetslösheten
2003/04:443 av *Luciano Astudillo* (s) till näringsminister Leif Pagrotsky
Fackliga rättigheter i Colombia
2003/04:449 av *Inger Davidson* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros
Lärlingsutbildning – ett medel för fler att passera gymnasiet
2003/04:451 av *Gunilla Tjernberg* (kd) till kulturminister Marita Ulvskog
Lärlingsutbildning – ett sätt att rädda hantverksyrkena
2003/04:452 av tredje vice talman *Helena Höij* (kd) till kulturminister Marita Ulvskog
Telemuseets framtid
2003/04:455 av *Yvonne Ruwaida* (mp) till statsrådet Barbro Holmberg
Motverkande av spioneri i asylprocessen
2003/04:456 av *Joe Frans* (s) till statsrådet Mona Sahlin
Rasism och integration
2003/04:457 av *Liselott Hagberg* (fp) till kulturminister Marita Ulvskog
Radioskugga

2003/04:460 av *Cecilia Widegren* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Skärpta straff för djurrättsaktivister

2003/04:465 av *Torsten Lindström* (kd) till statsminister Göran Persson
Rollfördelning mellan riksdagen och regeringen

2003/04:466 av *Cecilia Wikström* (fp) till statsminister Göran Persson
Statsrådets och mediernas oberoende

2003/04:467 av *Sven Brus* (kd) till statsrådet Barbro Holmberg
Flyktingkvoten

2003/04:470 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas Östros

Ersättningar till fristående skolor

den 18 december

2003/04:425 av *Ulla Hoffmann* (v) till utrikesminister Laila Freivalds
Dödsdomen mot tibetanen Tenzin Delek Rinpoche

2003/04:468 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till utrikesminister Laila Freivalds
Pressfrihet i Iran

2003/04:469 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Laila Freivalds
Ambassadernas rapportering om övergrepp på flickor och kvinnor

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 20 januari 2004.

21 § Kallelse till nytt sammanträde

Talmannen kallade till nytt sammanträde kl. 14.00.

22 § Kammaren åtskildes kl. 13.48.

Förhandlingarna leddes

av talmannen från sammanträdet början till och med 12 § anf. 26 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till och med 14 § anf. 75 (delvis),

av andre vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 13.34 och

av talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

LISBETH HANSING ENGSTRÖM

/Monica Gustafson

Prot. 2003/04:52
18 december

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Avsigelser.....	1
3 § Anmälan om kompletteringsval till Nordiska rådets svenska delegation	1
4 § Anmälan om återtagande av plats i riksdagen.....	1
5 § Ledighet.....	2
6 § Meddelande om statistiska uppgifter om riksdagsarbetet	2
7 § Meddelande om partiledardebatt.....	2
8 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
9 § Anmälan om inkommen faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen	3
10 § Hänvisning av ärenden till utskott och beslut om förlängd motionstid	3
11 § Samhällsekonomi och finansförvaltning.....	3
Finansutskottets betänkande 2003/04:FiU2	3
Anf. 1 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	3
Anf. 2 GUNNAR AXÉN (m).....	4
Anf. 3 CHRISTER NYLANDER (fp)	5
Anf. 4 OLLE SANDAHL (kd).....	6
Anf. 5 LARS BÄCKSTRÖM (v).....	8
Anf. 6 GUNNAR AXÉN (m) replik	11
Anf. 7 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	11
Anf. 8 GUNNAR AXÉN (m) replik	12
Anf. 9 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	12
Anf. 10 LENA EK (c)	13
Anf. 11 CARIN LUNDBERG (s)	15
Anf. 12 LENA EK (c) replik	17
Anf. 13 CARIN LUNDBERG (s) replik	17
Anf. 14 LENA EK (c) replik	18
Anf. 15 CARIN LUNDBERG (s) replik	18
(Beslut fattades under 16 §.)	19
12 § Allmänna bidrag till kommuner	19
Finansutskottets betänkande 2003/04:FiU3	19
Anf. 16 HANS HOFF (s)	19
Anf. 17 TOMAS HÖGSTRÖM (m).....	19
Anf. 18 GUNNAR NORDMARK (fp)	22
Anf. 19 OLLE SANDAHL (kd).....	24
Anf. 20 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	26
Anf. 21 SONIA KARLSSON (s)	28
Anf. 22 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik	31
Anf. 23 SONIA KARLSSON (s) replik	32
Anf. 24 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik	32
Anf. 25 SONIA KARLSSON (s) replik	32
Anf. 26 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik	33
Anf. 27 SONIA KARLSSON (s) replik	33

Anf. 28 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	34
Anf. 29 SONIA KARLSSON (s) replik	34
Anf. 30 GUNNAR NORDMARK (fp) replik	35
Anf. 31 SONIA KARLSSON (s) replik	35
Anf. 32 GUNNAR NORDMARK (fp) replik	36
Anf. 33 SONIA KARLSSON (s) replik	36
Anf. 34 OLLE SANDAHL (kd) replik.....	36
Anf. 35 SONIA KARLSSON (s) replik	37
Anf. 36 OLLE SANDAHL (kd) replik.....	37
Anf. 37 SONIA KARLSSON (s) replik	38
Anf. 38 LARS BÄCKSTRÖM (v)	38
Anf. 39 GUNNAR NORDMARK (fp) replik	41
Anf. 40 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	42
Anf. 41 GUNNAR NORDMARK (fp) replik	42
Anf. 42 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	42
Anf. 43 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik.....	43
Anf. 44 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	43
Anf. 45 TOMAS HÖGSTRÖM (m) replik.....	44
Anf. 46 LARS BÄCKSTRÖM (v) replik	44
Anf. 47 LARS JOHANSSON (s)	45
Anf. 48 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	47
Anf. 49 LARS JOHANSSON (s) replik	47
Anf. 50 JÖRGEN JOHANSSON (c) replik.....	48
Anf. 51 LARS JOHANSSON (s) replik	48
Anf. 52 CHRISTINA BERLIN (fp)	48
Anf. 53 LARS JOHANSSON (s) replik	49
Anf. 54 CHRISTINA BERLIN (fp) replik	50
Anf. 55 LARS JOHANSSON (s) replik	50
Anf. 56 CHRISTINA BERLIN (fp) replik	50
(Beslut fattades under 16 §.).....	51
13 § Statsskuldräntor m.m.	51
Finansutskottets betänkande 2003/04:FiU4.....	51
Anf. 57 SVEN-ERIK ÖSTERBERG (s)	51
Anf. 58 GUNNAR AXÉN (m).....	51
Anf. 59 MATS ODELL (kd)	52
Anf. 60 LENA EK (c)	54
Anf. 61 MATS ODELL (kd) replik.....	55
Anf. 62 LENA EK (c) replik	55
Anf. 63 MATS ODELL (kd) replik.....	56
Anf. 64 LENA EK (c) replik	56
Anf. 65 AGNETA RINGMAN (s)	56
Anf. 66 MATS ODELL (kd) replik.....	57
Anf. 67 AGNETA RINGMAN (s) replik	58
Anf. 68 MATS ODELL (kd) replik.....	58
Anf. 69 AGNETA RINGMAN (s) replik	59
(Beslut fattades under 16 §.).....	59
14 § Avgiften till Europeiska gemenskapen.....	59
Finansutskottets betänkande 2003/04:FiU5.....	59
Anf. 70 AGNETA GILLE (s).....	59

Anf. 71 GUNNAR AXÉN (m).....	59
Anf. 72 CHRISTER NYLANDER (fp)	60
Anf. 73 MATS ODELL (kd).....	61
Anf. 74 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	62
Anf. 75 TOMMY WAIDELICH (s).....	63
Anf. 76 GUNNAR AXÉN (m) replik	64
Anf. 77 TOMMY WAIDELICH (s) replik	65
Anf. 78 GUNNAR AXÉN (m) replik	65
Anf. 79 TOMMY WAIDELICH (s) replik	66
Anf. 80 MATS ODELL (kd) replik.....	66
Anf. 81 TOMMY WAIDELICH (s) replik	66
Anf. 82 MATS ODELL (kd) replik.....	67
Anf. 83 TOMMY WAIDELICH (s) replik	67
Anf. 84 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	67
Anf. 85 TOMMY WAIDELICH (s) replik	68
Anf. 86 CHRISTER NYLANDER (fp) replik	68
Anf. 87 TOMMY WAIDELICH (s) replik	69
(Beslut fattades under 16 §.)	69
15 § Beslut om ärende som slutdebatterats den 17 december	69
NU1 Utgiftsområde 24 Näringsliv	69
16 § Beslut om ärenden som slutdebatterats vid dagens sammanträde.....	70
FiU2 Utgiftsområde 2 Samhällsekonomi och finansförvaltning	70
FiU3 Utgiftsområde 25 Allmänna bidrag till kommuner	71
FiU4 Utgiftsområde 26 Statsskuldräntor m.m.	72
FiU5 Utgiftsområde 27 Avgiften till Europeiska gemenskapen	72
Ajournering.....	72
Återupptagna förhandlingar	72
17 § Bordläggning.....	72
18 § Anmälan om interpellation	72
19 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	73
20 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	73
21 § Kallelse till nytt sammanträde.....	75
22 § Kammaren åtskildes kl. 13.48.	75

